

Učební osnovy – vyšší a čtyřleté gymnázium

Vzdělávací oblast:	JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	153 -
Název vyučovacího předmětu	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	153 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		153 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		156 -
Název vyučovacího předmětu	ANGLICKÝ JAZYK	160 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		160 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		163 -
Název vyučovacího předmětu	NĚMECKÝ, FRANCOUZSKÝ A RUSKÝ JAZYK	167 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		167 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		169 -
Vzdělávací oblast:	MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	173 -
Název vyučovacího předmětu	MATEMATIKA	173 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		173 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		175 -
Vzdělávací oblast:	ČLOVĚK A PŘÍRODA	179 -
Název vyučovacího předmětu	FYZIKA	179 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		179 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		182 -
Název vyučovacího předmětu	CHEMIE	185 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		185 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		187 -
Název vyučovacího předmětu	BIOLOGIE	190 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		190 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		193 -
Název vyučovacího předmětu	ZEMĚPIS	196 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		196 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		199 -
Vzdělávací oblast:	ČLOVĚK A SPOLEČNOST	203 -
Název vyučovacího předmětu	ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD	203 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		203 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		206 -
Název vyučovacího předmětu	DĚJEPIS	209 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu		209 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		211 -
Vzdělávací oblast:	ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	215 -

ŠVP Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce

část 5c

POVINNÉ A VOLITELNÉ PŘEDMĚTY – VYŠŠÍ GYMNÁZIUM

Vzdělávací oblast:	UMĚNÍ A KULTURA.....	- 216 -
Název vyučovacího předmětu	HUDEBNÍ VÝCHOVA.....	- 216 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu.....		- 216 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		- 218 -
Název vyučovacího předmětu	VÝTVARNÁ VÝCHOVA.....	- 221 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu.....		- 221 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		- 223 -
Vzdělávací oblast	ČLOVĚK A ZDRAVÍ	- 227 -
Název vyučovacího předmětu	TĚLESNÁ VÝCHOVA.....	- 227 -
1. Charakteristika předmětu		- 227 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		- 228 -
Vzdělávací oblast:	INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE	- 232 -
Název vyučovacího předmětu	INFORMATIKA A VÝPOČETNÍ TECHNIKA.....	- 232 -
1. Charakteristika vyučovacího předmětu.....		- 232 -
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu		- 233 -

Struktura textové části osnov

Učební osnovy všech předmětů, zařazených do učebního plánu vyššího stupně osmiletého studia, resp. do učebního plánu čtyřletého studia Gymnázia Nymburk mají dvě základní součásti:

- textovou část
- tabulkovou část

Na rozdíl od učebních osnov pro třídy nižšího stupně osmiletého studia jsou informace o volitelných předmětech přímou součástí jak textové části osnov, nejsou tedy zpracovány samostatně. Osnovy mají jednotnou strukturu, jež odpovídá RVP G, a je obohacena o body, které jsou z pohledu školy podstatné.

Součásti osnov

1. Charakteristika vyučovacího předmětu
 - 1.1 Obecná charakteristika předmětu
 - 1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk
 - 1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G
 - 1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení
 - 1.5 Mezipředmětové přesahy
 - 1.6 Volitelné předměty navazující na předmět
2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu
 - 2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí
 - Kompetence k učení
 - Kompetence k řešení problémů
 - Kompetence komunikativní
 - Kompetence sociální a personální
 - Kompetence občanské
 - Kompetence k podnikavosti
 - 2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolských projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...
 - 2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu
 - 2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat
 - Osobnostní a sociální výchova
 - Výchova k myšlení v evropském a globálním souvislostem
 - Multikulturní výchova
 - Environmentální výchova
 - Mediální výchova
 - 2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“
 - 2.6 Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí
 - ICT
 - Geologie
 - Člověk a svět práce
 - Výchova ke zdraví
 - 2.7 Používané učebnice a další typické studijní materiály
 - 2.8 Autoevaluace na úrovni předmětu

Vzdělávací oblast: JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zahrnuje tyto vzdělávací obory:

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Předměty	Český jazyk a literatura
Volitelné předměty	Lingvistický seminář Literární seminář
Vzdělávací obor	Cizí jazyk
Předměty	Anglický jazyk
Volitelné předměty	Konverzace z angličtiny – základní kurz Konverzace z angličtiny – nadstavbový kurz
Vzdělávací obor	Další cizí jazyk
Předměty	Německý jazyk Francouzský jazyk Ruský jazyk
Volitelné předměty	Konverzace v dalším cizím jazyce

Název vyučovacího předmětu **ČESKÝ JAZYK A LITERATURA**

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Vzdělávací oblast jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury jedince, jeho schopnost využívat jazykové poznatky v komunikačních situacích nejrůznějšího charakteru a stylu a především užívání jazyka jako mnohotvárného prostředku ke zpracování a předávání informací, vědomostí a prožitků patří k základním dovednostem absolventa gymnázia. Hlubší poznání mateřského jazyka a zvláště pochopení funkcí jazykových prostředků jednotlivých jazykových plánů slouží studentům v osvojení cizích jazyků na vyšší úrovni.

Práce s literárním textem vede studenty k porozumění významové výstavby textu, k jeho hodnocení z hlediska stylového. Tento proces pozitivně působí na estetickou, emocionální i etickou stránku žákovy osobnosti. Dále má vést k vytváření osobitého, objektivně kritického a celkově pozitivního vztahu žáka k literatuře, k získání jeho celoživotního návyku a potřeby číst uměleckou i neuměleckou literaturu.

Poznáním českého i světového kulturního dědictví se formuje žákova hodnotová orientace, jeho vkus; žák je veden k citlivému vnímání okolního světa i sebe sama, k respektování a toleranci kulturních hodnot různých národů i komunit.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Předmět Český jazyk a literatura navazuje na stejnojmenný předmět pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk. Předpokládá se osvojení očekávaných výstupů tohoto předmětu a rozvoj kompetencí, které jsou uvedeny v ŠVP pro nižší stupeň studia. Na vyšším gymnáziu český jazyk navazuje na tuto předpokládanou úroveň a dále ji prohlubuje a rozvíjí na úrovni vyšší, systematictější a s dokonalejším porozuměním učivu. Nově je rozvíjena kompetence k podnikavosti.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Předmět Český jazyk a literatura je součástí vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Přejímá též spolu s dalšími předměty odpovědnost za realizaci OVO Člověk a svět práce a dílčím způsobem se dotýká vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Významně se pak podílí na naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie, jejíž aplikační témata jsou do českého jazyka podobně jako do dalších všeobecně vzdělávacích předmětů zčásti integrována.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Vzdělávací obsah oboru český jazyk a literatura zahrnuje **komunikační a slohovou výchovu** (slohová charakteristika výrazových prostředků, text a styl, slohotvorní činitele objektivní a subjektivní, text – komunikát - a komunikační situace, funkce komunikátu, míra připravenosti, oficiálnosti, formálnosti, veřejnosti komunikace; mluvenost a psanost, komunikační strategie, monolog a dialog, rétorika, základní vlastnosti textu, principy jeho výstavby, funkční styly a jejich realizace v textech), **výchovu jazykovou** (obecné poučení o jazyku a řeči, zvuková stránka jazyka, grafická stránka jazyka, slovní zásoba, sémantika a tvoření slov, tvarosloví, skladba) a **literární** (základy literární vědy, metody interpretace textu, způsoby vyjadřování zážitků z literárních děl a soudů nad nimi, jazykové, kompoziční a tematické prostředky výstavby literárního díla, text a intertextovost, vývoj literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury).

Pro tento vzdělávací obor jsou v učebním plánu Gymnázia Nymburk vymezeny čtyři vyučovací hodiny týdně v prvním a čtvrtém ročníku, tři vyučovací hodiny týdně v ročníku druhém a třetím. Ve všech ročnících je jedna hodina týdně dělena.

Výuce českého jazyka a literatury slouží specializovaná učebna českého jazyka a literatury s moderním vybavením (DVD přehrávač, TV, Hi-fi souprava), která je zároveň i knihovnou krásné a odborné literatury. Ve sbírkách komise jsou pro výuku k dispozici soubory jazykových map, softwarové programy, zvukové nosiče, slovníky, jazykové příručky i další odborná literatura oboru. Některé hodiny se vyučují v učebnách vybavených počítači a dataprojektory.

Výuka probíhá v celých třídách, jedna vyučovací hodina týdně probíhá v dělené podobě. Součástí výuky jsou jednodenní exkurze, návštěvy filmových a divadelních představení, odborných muzeí a tematicky zaměřených výstav.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro český jazyk

Cizí jazyky

- jazyková terminologie vycházející z latinského jazyka
- využití internacionálních slov

ŠVP Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce

část 5c

POVINNÉ A VOLITELNÉ PŘEDMĚTY – VYŠŠÍ GYMNÁZIUM

Dějepis

- charakteristika jednotlivých historických období při uvědomování si specifiky vývoje české literatury
- významné osobnosti přesahující svým působením rámec jednoho předmětu

Výtvarná a hudební výchova

- dokreslení charakteristiky určité etapy ve vývoji společnosti

Zeměpis

- jazyková nářečí
- literatura psaná v konkrétním národním jazyce

Všechny předměty

- Při tvorbě slohových jazykových projevů, zvláště odborných, využívají žáci svých vlastních zájmů a tedy i znalostí příslušných oborů.

Příspěvek českého jazyka ostatním předmětům

Všechny předměty

- Schopnost porozumět čtenému nebo slyšenému, porozumět struktuře a výstavbě různých textů a stylů, schopnost využívat celé struktury národního jazyka podle příslušné komunikační situace využívá žák při dorozumívání v jiných předmětech, při jakémkoli písemném projevu v rámci těchto předmětů, a zvláště při studiu, získávání poznatků a osvojování si jednotlivých dovedností a rozvíjení jednotlivých kompetencí.

Dějepis

- Poznatky z vývoje jednotlivých národních literatur dokreslují příslušnou historickou dobu určitého národa, četba konkrétních uměleckých děl, která odrážejí realitu určité doby, umožňuje žákům přiblížit historii všedního dne různých vývojových etap a v celé šíři společenské struktury.

Estetická výchova hudební a výtvarná

- Schopnost pojmenovat jednotlivé pocity a vztahy k různým jevům, bohatost vyjadřování umožní žákům lépe se orientovat v estetických prožitcích těchto druhů umění a sdílet je ostatním, podělit se s nimi o prožité a diskutovat o nich.

Zeměpis

- Poznatky z historie národní literatury a zážitky a poznatky z konkrétní četby pomáhají dotvořit reálný obraz určité země a určitého národa v jednotlivých historických etapách. To vše může žákům pomoci pochopit i politický a společenský vývoj jednotlivých zemí v současnosti.

Společenské vědy

- Různě pojímané mezilidské vztahy a rozličné charakteristiky jednajících postav uměleckých děl, vyjádření nejrůznějších pocitů a nálad pomáhají žákům poznávat a chápat jednotlivé lidské povahy, jednání člověka v různých životních situacích. Žák může o nich přemýšlet, zaujímat k nim svůj postoj, hodnotit je a tak si uvědomovat, co vše lidský život přináší a s čím se musí lidský jedinec vyrovnat. V uměleckých dílech se setkává i s rozličnými názory, myšlenkovými hnutími a historickými událostmi, jejichž prostřednictvím formuje svou osobnost, svůj osobní názor na společenské jevy, vymezuje své postavení ve společnosti.

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět Český jazyk navazují volitelné předměty:

Lingvistický seminář

Seminář je nabízen studentům v předmaturitním a maturitním ročníku. V obou ročnících se vyučuje 2 hodiny týdně.

Seminář je zaměřen na jazykové učivo a komunikativní dovednosti žáků. Obsahem semináře je nejen praktické využití teoretického učiva při tvorbě nejrůznějších jazykových projevů, ale i seznámení s dalšími jazykovědnými disciplínami a jejich obsahem, populární i odbornou literaturou o jazyce, historii a různými pohledy lingvistiky na předmět zkoumání.

Seminář je určen pro studenty, kteří ve svém povolání budou využívat jazyka jako základního pracovního prostředku, kteří se chtějí systematicky zdokonalovat ve svém vyjadřování v nejrůznějších komunikačních situacích a kteří chtějí hlouběji poznat různé jazykovědné disciplíny. Absolvování semináře v jednom roce studia je podmínkou pro volbu předmětu Český jazyk a literatura nebo Lingvistický seminář v profilové části maturitní zkoušky.

Literární seminář

Literární seminář je nabízen studentům v předmaturitním a maturitním ročníku. Má ve třetím (a v sedmém ročníku vyššího gymnázia) dotaci 2 vyučovací hodiny týdně a v ročníku čtvrtém (nebo osmém ročníku VG) 5 vyučovacích hodin. Seminář je koncipován jako dvouletý.

Studentům umožňuje prohloubit jak teoretické znalosti, tak i praktické dovednosti při interpretaci literárních textů, získat lepší orientaci v historickém vývoji literatury, případně se specializovat na určitou problematiku nebo období. V maturitním ročníku je obsahem semináře i systematizace poznatků osvojených v předchozím studiu, jejich prohloubení a příprava na maturitní zkoušku jak ve společné, tak zejména v profilové části.

Seminář je určen pro studenty, kteří mají o zvolený obor zvýšený zájem, chtějí se důkladně připravit na maturitní zkoušku z předmětu, a zvláště pro ty, kteří se danému oboru budou věnovat i v dalším studiu. Absolvování semináře má přímou vazbu na profilovou část maturitní zkoušky.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Cílem předmětu je získat jak teoretické znalosti, tak i praktické dovednosti žáků pro interpretaci nejrůznějších literárních i neumeleckých textů, získat další čtenářské zážitky vlastní nebo zprostředkované, získat přehled o historickém vývoji literatury od dob nejstarších po současnost, seznámit se se sekundární literaturou vhodnou k samostudiu, získat širší rozhled a orientaci nejen literární, ale i obecně kulturní, v jazykové a komunikativní části předmětu pak praktické dovednosti v nakládání s jazykovými prostředky tak, aby byl každý žák schopen užívat jazyka v nejrůznějších komunikativních situacích jak v podobě písemné, tak mluvené.

Předmět ČJL směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k tomu,

- aby zkoumal jazykové jevy a souvislosti mezi nimi s důrazem na hledisko jejich funkčnosti,
- aby hledal optimální způsob vyjadřování v různých situacích s ohledem na záměr mluvčího a adresáta projevu,
- aby si uvědomil, jak je důležité dobře ovládat jazykovou komunikaci k vyjádření svých myšlenek, potřeb,
- aby se snažil neustále se zdokonalovat ve vlastních projevech,
- aby pochopil důležitost funkce literatury a umění vůbec v lidském životě.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Student využívá vědomě při svém učení různé metody a postupy, zvažuje jejich využití. Dokáže formulovat promyšlené dotazy, aby lépe porozuměl tématu. Je veden k tomu, aby byl schopen samostatně určit, co konkrétně se potřebuje naučit nebo zjistit, aby mohl úkol zpracovat, aby byl schopen učivo shrnout a uvědomit si, co je nejdůležitější. Rozpozná, jaké metody a postupy při učení jsou pro něj nejefektivnější s ohledem na jeho individualitu. Je schopen říci, v čem se v daném období konkrétně zlepšil a co se ještě nedaří, jaké nedostatky zbývá odstranit. Identifikuje vlastní chybu, zjistí její příčinu, chybu opraví a příště se jí vyvaruje. Hledá souvislosti mezi získanými informacemi, propojuje je se svými dosavadními poznatky a je schopen připravit přehlednou, názornou a logicky uspořádanou prezentaci. Získává zpětnou vazbu - přijímá ocenění, radu i kritiku ze strany druhých, z vlastních úspěchů i chyb čerpá poučení a použije je ke zlepšování svých učebních a pracovních metod a postupů. Reálně hodnotí a posuzuje výsledky své práce vzhledem ke svým předpokladům a možnostem a zvoleným strategiím.

Kompetence k řešení problémů

Student je schopen definovat, čemu konkrétně nerozumí a co mu dělá problémy. Objasní podstatu a příčinu problému, rozčlení ho na části; rozpozná, zda je aktuální problém podobný dříve známým problémům, v čem se liší či shodují. Rozhodne, který z postupů již známých by při řešení mohl použít. Rozpozná, které informace k vymezení problému či jeho řešení chybějí, doplní je nebo uvede, jak by se daly získat. V literatuře hledá modelové situace, vzory pozitivní i negativní, hledá cesty a východiska sebeidentifikace a seberealizace, hodnotí chování literárních postav a poučí se z jejich chyb, což mu umožňuje nacházet řešení, předvídat důsledky. Dokáže se podívat na problém z více úhlů. Za své rozhodnutí přijme zodpovědnost i v případě, že se toto rozhodnutí ukáže jako nesprávné, hledá nápravu, nikoli výmluvy; neukvapuje se ve svých závěrech. Je schopen netrvat na své původní představě a je nakloněn kompromisu, pokud je to nutné.

Kompetence komunikativní

Student své názory vyjadřuje kultivovaně jak ústně, tak písemně. Používá odbornou terminologii. Vzhledem ke komunikační situaci volí vhodné prostředky jazykové i formální, verbální i neverbální. Efektivně využívá moderní informační technologie. Je schopen vytvářet písemná sdělení vyznačující se logickou uceleností, souvislou stavbou vět, odstavců a celého textu. Pracuje cíleně se svým hlasovým projevem (tempo, hlasitost, melodie, rytmus, pauzy). V diskusi srozumitelně sděluje a vysvětluje své myšlenky, polemizuje s názory, ne s osobami jejich autorů - nezesměšňuje je, nezlehčuje; názory vyvrací pomocí věcných argumentů. Dodržuje téma a cíl diskuse. Odliší věcnou a emoční část sdělení, která ovlivňuje způsob sdělení.

Kompetence sociální a personální

Student si váží činnosti druhých, jejich názory a zjištění nevydává za své (viz práce s bibliografickou citací). Přijímá zodpovědnost za své chování, názory, postoje. Respektuje jiné kultury a vyznání. Je schopen sebereflexe - vyhodnocuje úspěchy ve své práci i ve svém běžném životě. Je veden k tomu, aby v osobním i profesním životě vědomě stavěl na svých silných stránkách a účinně kompenzoval své stránky slabé, přihlížel k vnějším i vnitřním podmínkám, které mohou ovlivnit dosažení cíle. Stanovuje si priority v práci a zábavě v závislosti na aktuální situaci a podmínkách. Umí pracovat individuálně nebo v týmu (s členy týmu nesoutěží, oceňuje dobré výkony kolegů ve skupině, raduje se ze společného úspěchu, udržuje mezilidské vztahy založené na empatii, vzájemné úctě a toleranci). Je schopen odhadnout důsledky vlastního jednání a chování a podle toho korigovat svou činnost. Umí si stát za svým rozhodnutím a obhajovat je.

Kompetence občanské

Student si uvědomuje, že jako informovaný a vzdělaný občan má lepší možnost i odpovědnější úlohu ovlivňovat společné dobro. Upřednostňuje ve svém životě takové činnosti a materiální vybavení, které nezpůsobují nebo nezvyšují environmentální a kulturní škody.

Analyzuje názor druhého člověka, ve svém i cizím myšlení odhaluje předsudky a brání se jejich vlivu na své názory a činy. Porovnává hodnoty v kultuře i ve veřejném životě, které sám uznává, s hodnotami uznávanými v předchozích generacích (tradičními) i s hodnotami nově vznikajícími. Svě povědomí o sdílených hodnotách průběžně kultivuje četbou aktuálních i zásadních textů. Při posuzování informací o politice vždy počítá s možným mediálním či osobním zkreslením a odliší věcné jádro od skupinových nebo osobních zájmů.

Kompetence k podnikavosti

Student vystihne, jaké podstatné schopnosti, znalosti a dovednosti jsou předpokladem úspěšného zvládnutí některých profesí, a porovná si tyto skutečnosti se svými předpoklady. Při rozhodování o své profesi uvažuje o své práci v dlouhodobějším horizontu (uvažuje o možnostech profese do budoucna, o různých faktorech, které budou jeho práci ovlivňovat, o tom, jak se v práci bude realizovat). Identifikuje příležitosti pro svůj další osobní rozvoj a uplatnění. Přijímá zodpovědnost za své konání, nevyhýbá se takovým úkolům nebo věcem, které jsou spojené s přijetím zodpovědnosti. Přichází s vlastními nápady, nečeká jen na to, jaké řešení navrhnou ostatní.

Umí si rozvrhnout svou práci a řešení úkolů tak, aby dosáhl cíle, a přitom ho řešení úkolu nestálo neúměrně mnoho času a sil. Podle povahy úkolu a vlastních možností vyhodnocuje, kdy na práci stačí sám a kdy je potřeba úkol řešit ve spolupráci s ostatními. Porovnává různé složky rizika se svými dispozicemi a možnostmi a se svou ochotou do nich vstupovat.

Uvědomuje si, kde všude může uplatnit podnikavý způsob myšlení (doma, v práci, v širší komunitě), bere v úvahu jak tradiční pojetí podnikání jako vytváření zisku, tak i formy podnikání, které vedou k prospěchu obecnému, i formy alternativní, podporující např. udržitelnost života.

Dokáže myslet „projektově“ (především plánovat, definovat priority, identifikovat problémy k řešení, cíle a postupy, jak jich dosáhnout, vyhodnocovat jejich dosažení).

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Český jazyk se podílí na realizaci evropského projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Předmět okrajově doplňuje program Ekodne.

Vybraní žáci vyššího gymnázia se spolupodílejí s třídními učiteli a vyučujícími ČJL na organizaci a realizaci mediálních kurzů v terciích.

Běžnou výuku předmětu doplňují odborné exkurze, návštěvy divadelních představení, aktuálních výstav, přednášek a dalších akcí souvisejících s náplní předmětu.

Talentovaní žáci, ale i ti, kteří mají o tuto činnost zájem, se mohou pravidelně zúčastňovat školních i následných kol různých soutěží, jako je např. olympiáda v českém jazyce, recitační soutěže a přehlídky, tvorba vlastních uměleckých i odborně zaměřených textů apod.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

V předmětu ČJL je důraz kladen na práci s textem, ať už se jedná o analýzu projevů hotových nebo tvorbu projevů vlastních. K tomuto účelu je využívána umělecká i odborná literatura, encyklopedie, slovníky, odborné časopisy, výukové programy, televizní a rozhlasové pořady, audio a videonahrávky, internetové zdroje informací atd.

Využitelnými metodami jsou postupy srovnávací, induktivní, deduktivní, analytické, aplikační, rozhovor, práce s učebnicí, referát, dramatizace...

Z forem se uplatní výuka frontální, individuální, skupinová, projektová, podle potřeb diferencovaná a individualizovaná.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Žák poznává a rozvíjí vlastní osobnost (sebepoznání, sebepojetí, vztahy k lidem, komunikace, soutěž). Učí se zvládat emoce, v týmové a projektové práci prověřuje své organizační dovednosti (role vedoucího a vedeného). Snaží se o efektivní řešení problémů (kooperace, krizová komunikace, kreativita, vlastní zodpovědnost). Rozvíjí dovednost sociální komunikace (specifika verbální a neverbální komunikace; dovednosti spojené s kvalitní komunikací: aktivní naslouchání, řeč těla a slov, respekt, srozumitelnost, jasnost, přesnost, argumentace; hodnoty, postoje, praktická etika). Uvědomuje si svůj hodnotový žebříček, snaží se přebírat zodpovědnost v různých situacích, uvědomuje si své role současné i budoucí. Učí se účelově efektivní komunikaci (asertivnost, komunikační taktiky, vyjednávání).

Výchova k myšlení k evropským a globálním souvislostem

Žák si uvědomuje existenci globálních problémů, jejich příčiny a důsledky (prolínání světových kultur). Seznamuje se s evropskými kulturními kořeny a hodnotami, prohlubuje své poznatky o významných Evropanech z českého prostředí v oblasti kultury, prostřednictvím literárního vývoje si připomíná historický vývoj českého národa v evropském kontextu. Zprostředkovaně se seznamuje s podmínkami a možnostmi studia v zahraničí.

Multikulturní výchova

Žák chápe, že všichni lidé jsou odlišné osobnosti s individuálními zvláštnostmi, bez ohledu na svůj původ a odlišné projevy sociokulturních vzorců. Respektuje jedinečnost, důstojnost života, chápe lidského jedince jako jednotu tělesné a duševní stránky osobnosti, ale i jako součást určitého etnika. Uvědomuje si důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích. Uvědomuje si význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti. Utváří si představu o lidské solidaritě a zaujímá adekvátní etické postoje k různým jevům, rozlišuje pozitivní asertivitu od bezohledné a egoistické seberealizace. Učí se používat jazyk tak, aby byl zbaven rasistických a diskriminujících výrazů.

Environmentální výchova

Žák si uvědomuje specifické postavení člověka v přírodním systému a jeho osobní zodpovědnost za další vývoj na planetě. Projevuje pokoru a úctu k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, prostřednictvím literárních děl vnímá a je schopen hodnotit různé postoje k postavení člověka v přírodě a k chování člověka vůči ní. Zná z vlastní zkušenosti nebo prostřednictvím literatury poznává přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, uvažuje o nich v souvislostech a chápe příčiny a následky jejich poškozování.

Mediální výchova

V oblasti vědomostní poznává roli médií ve společnosti a jejich dějinách (zjišťuje, jakou roli média sehrávají v každodenním životě i v historicky vypjatých okamžicích). Prohlubuje si základní poznatky o médiích samotných a jejich chování, učí se kritickému přístupu k mediální produkci na základě podrobného poznání a rozborů jejich postupů – žáci si uvědomí „mediální logiku“ promítající se do mediálních produktů. V oblasti dovednostní vlastní prací poznávají, za jakých okolností mediální produkce vzniká, čím je podmiňována a omezována. Učí se rozumět jazyku médií, rozvíjejí kritické čtení textů.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Předmět nepřispívá k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“.

2.6 Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

Předmět se na integraci této vzdělávací oblasti nepodílí.

Člověk a svět práce

Studenti získají z hodin mluvnice dovednost vytvoření vlastního strukturovaného životopisu, jsou schopni napsat dopis úřední a motivační. Prokáží znalosti úřední korespondence a jejího vedení. Pro potřeby administrativního stylu zvládají zásady typografie a normy tištěného dokumentu. Jsou schopni využít normu ČSN 01 6910 a ČSN ISO 690 v praxi.

Učí se jazyku úředního jednání, zvládají zásady asertivní komunikace. Dokáží prezentovat výsledky své práce formou ústní i písemnou, pomocí prostředků ICT.

Výchova ke zdraví

Studenti dodržují zásady hlasové hygieny při svých řečnických vystoupeních i zásady duševní práce.

2.7 Používané učebnice a další typické studijní materiály

Kostečka, Jiří. Český jazyk pro gymnázia 1-4, Praha: SPN.

Soukal, Josef. Literatura pro gymnázia 1-4, Praha: SPN.

Soukal, Josef. Čítanka pro gymnázia 1-4, Praha: SPN.

Literatura pro 1. - 4. ročník středních škol, Brno: Didaktis.

2.8 Autoevaluace na úrovni předmětu

Kontrola práce žáků a evaluace se uskutečňuje v průběhu výuky literatury, slohu i jazyka i v obou seminářích. K tomu jsou do výuky zařazovány didaktické testy s otevřenými i uzavřenými otázkami, diktáty, korekturní cvičení i slohové práce a rovněž ústní zkoušení. K evaluaci slouží i referáty a prezentace, při nichž se dbá i na jejich hodnocení studenty navzájem i na sebehodnocení jejich autorem. Celkové hodnocení vychází i z přístupu žáka k plnění zadané práce, domácí přípravy, problémových a projektových úkolů, z odpovědnosti studenta a úrovně odevzdané práce. Hodnotí se rovněž úroveň zvládnutí ICT techniky a její využití pro zpracování jednotlivých prací jak jednotlivcem, tak i skupinou.

Různorodost těchto evaluačních materiálů je průběžně přizpůsobována složení maturitní zkoušky ve společné i profilové části (využívá se různých typů úloh z didaktických testů při využití katalogů požadavků MZ; zadávají se cvičné písemné práce, které rozsahem odpovídají pracím maturitním; při jejich hodnocení se využívá kritérií daných pro MZ; při ústním zkoušení se simuluje ústní část MZ).

Název vyučovacího předmětu ANGLICKÝ JAZYK

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Anglický jazyk, v textu ŠVP se používá také označení angličtina, stejně jako jiné cizí jazyky rozšiřuje vědomé užívání jazyka jako základního nástroje pro rozvíjení abstraktního myšlení a v prohlubování

vyjadřovacích a komunikačních schopností a dovedností vytvářejících podklad pro všestranné efektivní vzdělávání. Žáci se postupně učí ovládnout nejen jazyk sám, ale především principy jeho užívání v různých komunikačních situacích (a to v mluvené i písemné podobě). Jazykové a stylizační schopnosti a dovednosti a jim odpovídající komunikační kompetence žáci rozvíjejí pod vedením učitele prostřednictvím aktivního podílu na nejrůznějších komunikačních situacích. Výuka se orientuje na jazykovou přípravu pro další vzdělávání a využití jazyka v budoucím povolání.

Aktivní znalost angličtiny je v současné epoše nezbytná jak z hlediska celosvětového, neboť přispívá k účinnější mezinárodní komunikaci, tak i pro osobní potřebu žáka, protože usnadňuje přístup k informacím a k intenzivnějším osobním kontaktům, čímž umožňuje vyšší mobilitu žáka a jeho rychlejší orientaci.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Vzdělávání v předmětu Anglický jazyk navazuje na stejnojmenný předmět nižšího gymnázia. Navazuje na úroveň jazykových znalostí a komunikačních dovedností odpovídajících úrovni A2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, které žák získal v předchozím vzdělávání.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Angličtina je součástí vzdělávacího oboru Cizí jazyk a spadá do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Angličtina přejímá též spolu s dalšími předměty odpovědnost za realizaci OVO ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Svým dílem přispívá naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

V současné době je ve výuce angličtiny kladen důraz na zvyšování komunikativní úrovně, aby žáci mohli v tomto jazyce účinně hovořit a diskutovat o běžných tématech, aby mohli navazovat společenské a osobní vztahy a naučili se porozumět kultuře a zvykům jiných lidí a respektovat je.

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka nejenom ke vnímání a užívání anglického jazyka jako mnohotvárného prostředku ke zpracování a následnému předávání informací, vědomostí a prožitků získaných z interakce se světem a se sebou samým, ale i k vyjádření vlastních potřeb a k prezentaci názorů i samostatného řešení problémů a jako prostředku pro další samostatné celoživotní vzdělávání.

Předmět vede žáka ke zvládnutí pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a jejich respektování, k utváření všeobecného přehledu o společensko-historickém vývoji lidské společnosti, který napomáhá respektování a toleranci odlišných kulturních hodnot různých jazykových komunit.

Angličtina vede k porozumění sobě samému, k pochopení své role v různých komunikačních situacích a k vymezení vlastního místa mezi různými komunikačními partnery; k tvořivé práci nejen s věcným, ale i s uměleckým textem, jež vede k porozumění významové výstavby textu a jeho posouzení z hlediska stylového, pozitivně působícího na estetickou, emocionální i etickou stránku žákovy osobnosti, k vytváření osobitého, objektivně kritického a celkově pozitivního vztahu k literatuře a k vytváření návyku individuální četby umělecké a neumělecké literatury, které se později projeví v celoživotní orientaci žáka.

Vyučovací předmět má časovou dotaci tři hodiny týdně v kvintě a sextě osmiletého studia, resp. v prvním a druhém ročníku čtyřletého studia, a čtyři hodiny týdně v předmaturitním a maturitním ročníku. Přidaná hodina je zaměřena na výuku konverzace s rodilým mluvčím.

Výuka probíhá většinou ve třídách dělených na dvě skupiny a je vedena aprobovanými pedagogy, případně zahraničními lektory. Doplněním výuky jsou zahraniční jazykové pobyty, poznávací zájezdy a výměnné pobyty.

Pro výuku slouží dvě specializované učebny cizího jazyka s moderním vybavením.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro anglický jazyk

Další cizí jazyky

- Slovní zásoba
- Reálie

Český jazyk a literatura

- struktura jazyka
- jazyková terminologie
- internacionalismy, anglikanismy
- přejatá slova
- významní autoři anglicky mluvících zemí a jejich díla
- podpora četby v anglickém i českém jazyce

Zeměpis

- místní region
- Česká republika
- anglicky mluvící země – kulturní a politické prostředí

Dějepis

- vybrané kapitoly z historie anglicky mluvících zemí

Příspěvek anglického jazyka ostatním předmětům

Český jazyk a literatura

- terminologie
- slovní zásoba
- četba literárních děl v originále
- literární osobnosti a jejich díla

Zeměpis

- základní geografické údaje

Dějepis

- významné osobnosti
- významné události z historie

Tělesná výchova

- kultura a sport

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na vyučovací předmět Angličtina navazují následující volitelné předměty:

Konverzace z angličtiny – základní kurz

Seminář je koncipován jako jednoletý. Konverzace z angličtiny je nabízena v předmaturitním a maturitním ročníku jako dvouhodinový seminář.

Obsahem tohoto semináře je rozvoj běžných komunikativních dovedností studenta, které vedou ke zvládnutí obvyklých konverzačních situací. Seminář rozvíjí i další komunikativní dovednosti (čtení, psaní, poslech) a rozšiřuje slovní zásobu studentů.

Seminář je určen pro studenty, kteří chtějí úspěšně odmaturovat a sebevědomě zvládat běžnou komunikaci v anglickém jazyce.

Seminář je veden zahraničním lektorem – rodilým mluvčím.

Konverzace z angličtiny – nadstavbový kurz

Seminář je koncipován jako jednoletý. Konverzace z angličtiny je nabízena v předmaturitním a maturitním ročníku jako dvouhodinový seminář.

Výuka v tomto semináři je zaměřena na prohloubení všech jazykových dovedností (mluvený projev, poslech, psaní, čtení). Úroveň výukových materiálů koresponduje s požadavky vysokých škol k přijímacím zkouškám, rovněž usnadní přípravu na získání mezinárodních jazykových certifikátů. Výuka také zahrnuje témata reálií anglicky mluvících zemí.

Obsah semináře je určen především budoucím maturantům a těm, kteří chtějí úspěšně složit přijímací zkoušky z předmětu anglický jazyk na oborové studium filosofických a pedagogických fakult.

Seminář je veden zahraničním lektorem – rodilým mluvčím

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Osvojení anglického jazyka navazuje na poznání českého jazyka a má i podobné cíle – postupné zvládnutí mluvených a psaných projevů a vytváření komplexní komunikační kompetence, jsou tu však i cíle specifické.

Vzdělávání směřuje k dosažení úrovně B2 podle společného evropského referenčního rámce. Tu lze charakterizovat následovně:

- Žák se jasně vyjadřuje, aniž by jazykově redukoval to, co chce sdělit. Má dostačující vyjadřovací prostředky k tomu, aby podal jasný popis, vyjádřil své názory, rozvíjel argumentaci bez většího hledání slov a k tomuto účelu používá některé druhy podřadných souvětí. Má všeobecně vysokou úroveň slovní zásoby, ačkoliv v malé míře dochází k záměnám a nesprávnému výběru slov, které však nezpůsobují problémy v komunikaci.
- Dobře ovládá gramatiku a jen občas se dopouští malých nebo nesystematických chyb, mohou se objevit menší nedostatky ve větné stavbě, ale nejsou časté a mohou být zpětně opraveny.
- Žák se vyhne závažným chybám ve formulacích, vyjadřuje se sebevědomě, srozumitelně a zdvořile v rámci formálních a neformálních funkčních stylů, které odpovídají dané situaci a osobám, kterých se to týká.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žáci si v angličtině rozvíjejí slovní zásobu a jazykové struktury, přičemž jsou vedeni k hledání souvislostí mezi jinými cizími jazyky a jazykem mateřským. Své učení a pracovní činnost si sami plánují a organizují, využívají je jako prostředku pro seberealizaci a osobní rozvoj.

Žáci efektivně získávají poznatky z nejrůznějších zdrojů (internet, knihy, časopisy, slovníky apod.) při vlastní výuce a při domácí přípravě, učí se ve vztazích a pracují na projektech. Studenti uvědoměle plánují svou práci, hodnotí sami sebe i práci ostatních a využívají práce s chybou.

Kompetence k řešení problémů

Žáci dostávají prostor k samostatnému řešení jazykových problémů. Ve výuce jsou simulovány modelové situace, se kterými se studenti mohou setkat v praktickém životě (psaní dopisů na různá témata, rozhovory na různé praktické náměty, porozumění odpovědi atd.). Vyjádří souhlas a nesouhlas s názorem druhých, uplatňují intuici, fantazii, improvizaci a kreativitu při řešení problémů. Jsou otevření k využití různých postupů při řešení problémů, nahlíží na problém z různých stran a zvažují možné klady a zápory jednotlivých variant řešení, včetně posouzení jejich rizik a důsledků.

Kompetence komunikativní

Vzdělávacím cílem angličtiny je naučit studenty prakticky používat jazyk v každodenních situacích, umět si poradit s problémem. Důraz je tedy kladen na komunikativní kompetence studentů, čemuž je podřízena i veškerá výuka gramatiky. Žáci se vyjadřují v mluvených i psaných projevech jasně, srozumitelně a přiměřeně tomu, komu, co a jak chtějí sdělit, s jakým záměrem a v jaké situaci komunikují; jsou citliví k míře zkušeností a znalostí a k možným pocitům partnerů v komunikaci; prezentují vhodným způsobem svou práci i sami sebe před známým a případně i neznámým publikem; rozumějí sdělením různého typu v různých komunikačních situacích, správně interpretují přijímaná sdělení a věcně argumentují; v nejasných nebo sporných komunikačních situacích pomáhají dosáhnout porozumění. Žáci rovněž porozumí čtenému textu, který je obsahem slov na jejich jazykové úrovni, jsou schopni ho svými slovy interpretovat.

Kompetence sociální a personální

Párovým a skupinovým řešením úkolů v hodinách studenti rozvíjejí své schopnosti spolupracovat. Učí se respektovat jiný názor, prezentovat a obhájit vlastní myšlenky, učí se sebehodnocení a hodnocení druhých i práce skupiny. Rozhodují se na základě vlastního úsudku, odolávají společenským i mediálními tlakům.

Kompetence občanské

Žáci se seznamují s různými tradicemi a odlišnou kulturou jiných zemí, učí se respektovat jejich odlišnosti. Jsou vedeni k zodpovědnému plnění zadaných úkolů, přebírají zodpovědnost za sebe sama, za skupinu, tým. Rozvíjejí svou empatii a toleranci. Učí se dodržovat pravidla slušného chování (taktu, zdvořilosti).

Kompetence k podnikavosti

Žáci se cílevědomě, zodpovědně a s ohledem na své potřeby, osobní předpoklady a možnosti rozhodují o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření, čemuž přizpůsobují své studijní úsilí. Rozvíjejí svůj osobní i odborný potenciál, rozpoznávají a využívají příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolských projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Anglický jazyk se podílí na realizaci evropského projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Plně odpovídá za realizaci evropského projektu Další vzdělávání učitelů v základních a středních školách okresu Nymburk v angličtině a za udržitelnost jeho výstupů.

Předmětová komise realizuje ve spolupráci s Britskou radou projekt Dreams and Teams. Organizuje rovněž poznávacích zájezdů do anglicky mluvících zemí a výměnné pobyty studentů v zahraničí.

Předmět se podílí i na realizaci projektového dne Ekoden, při kterém studenti pomáhají při přípravě programu pro NG tým, že připravují vlastní návrhy úkolů na stanovené téma daného Ekodne a po domluvě s vyučujícím angličtiny daný program samostatně realizují.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Učitel vede žáky k diskusím, při nichž žáci mají velký prostor pro prezentování a obhajování vlastních názorů, a tak i naplňování dalších kompetencí.

Při výuce učitelé zařazují a používají metody a formy, které rozvíjejí čtyři základní jazykové dovednosti (poslech, mluvení, čtení, psaní). Používání určitých metod a forem při výuce cizích jazyků v dnešní době směřuje zvláště k rozvíjení a prohlubování komunikačních kompetencí. Hlavní jsou tedy metody komunikační a audio-lingvní, kde učitel vede žáky ke komunikaci – tj. porozumění a následné reakci. Zde se obvykle používá forem monologu, řízeného dialogu (žák – učitel, žák – žák), práce ve dvojicích

i ve skupinách (brainstorming, metoda vzájemné pomoci a kontroly). Dále metoda objevování, hraní rolí a simulační hry, samostudium a domácí úkoly, monologická promluva studenta, dramatizace, poslechová cvičení, básničky, písničky, jazykolamy, čtení textu s porozuměním, křížovky, cizojazyčné filmy, doplňovací a přiřazovací cvičení apod.

Další je metoda zprostředkovací, která je založena na analytickém postupu a napodobování na základě rozboru spolu s prvky metody gramaticko – překladové.

Okrajově se objevuje i metoda Total Physical Response, při které se žák učí jazyku prostřednictvím učitelových pokynů doprovázených jejich demonstrací jak ze strany učitele, tak i jeho samotného.

Typickou formou pro výuku angličtiny je vyučovací hodina, exkurze a beseda.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Angličtina se dotýká těchto tematických okruhů:

Seberegulace, organizační dovednosti, efektivní řešení problémů (domov, denní program, plánování a využití volného času, záliby, zdraví).

Sociální komunikace (rodina, přátelé, můj nejlepší kamarád, vyjádření vlastního názoru, souhlas a nesouhlas, vlastnosti, návrhy, řešení problémů, udílení a přijímání rady).

Morálka všedního dne (společenské vztahy).

Spolupráce a soutěž.

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

Angličtina se dotýká těchto tematických okruhů:

Žijeme v Evropě (shody a rozdíly v životním stylu anglicky mluvících evropských zemí, stereotypy, předsudky a vlastní představy o životě v anglicky mluvících zemích, vlajky a symboly anglicky mluvících zemí, vlády a politické systémy anglicky mluvících zemí, rozdíly kultur anglicky mluvících zemí a země naší, tolerantní přístup ke kulturním odlišnostem).

Vzdělávání v Evropě a ve světě (vzdělávací politika a programy EU a možnosti účasti v nich, podmínky a možnosti studia v zahraničí, významné zahraniční univerzity, stipendia na zahraničních univerzitách).

Multikulturní výchova

Angličtina se dotýká těchto tematických okruhů:

Základní problémy sociokulturních rozdílů (xenofobie, rasismus, tolerance)

Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí (používání jazyka zbarveného rasistických a diskriminujících výrazů, jak se vyjadřovat o lidech, kteří se odlišují rasově či etnicky, specifické rysy různých jazyků)

Environmentální výchova

Angličtina se dotýká těchto tematických okruhů:

Člověk a životní prostředí (zvířata v ohrožení, zdroje energie, využití surovin, počasí, globální oteplování, znečištění vody a vzduchu, deštné pralesy).

Životní prostředí regionu a ČR (nejčastější problémy).

Mediální výchova

Angličtina se dotýká těchto tematických okruhů:

Média a mediální produkce (lidé v médiích a jejich práce, komunikace a spolupráce v týmu).

Mediální produkty a jejich význam (reklama a její výrazové prostředky a kritický přístup k reklamě, hodnoty a životní styly předkládané médii).

Účinky mediální produkce a vliv médií (vliv na jazykovou kulturu, společenské hodnoty, na uspořádání každodenního života).

Využití médií ve volném čase, televizní programy (kritické hodnocení, oblíbený film, pořad, články do novin, časopisů, články na internet – hodnocení zájezdů, exkurzí, výměnných pobytů).

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Angličtina buduje adekvátní slovní zásobu odpovídající tomuto tématu.

2.6. Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se na integraci ICT přímo nepodílí.

Geologie

Angličtina se na integraci této vzdělávací oblasti nepodílí.

Člověk a svět práce

Angličtina se na integraci této vzdělávací oblasti nepodílí.

Výchova ke zdraví

Angličtina přispívá k naplnění této vzdělávací oblasti dodržováním hygienických zásad při výuce (větrání, správné osvětlení učebny, střídání aktivit během vyučovací hodiny). Dále angličtina přispívá tématy: zdravý životní styl, zdraví, nemoci, návštěva lékaře, úrazy a jejich prevence, zdravá strava, sport, lidské tělo.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Harris, M., Mower, D., Sikorzyńska, A.: New Opportunities. Pearson Longman

Soars, J., L.: New Headway. OUP

Stanton, A., Stephens, M.: Fast Track to FCE. Pearson Longman

Capel, A., Sharp, W.: Cambridge Objective First Certificate. CUP

Učebnice budou obměňovány dle aktuální nabídky nakladatelství, a to tak, aby splňovaly školou stanovené požadavky očekávaných výstupů.

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Kontrola a evaluace se uskutečňuje v průběhu celého čtyřletého vzdělávacího cyklu. Během vyučovacích hodin učitel hodnotí čtyři jazykové dovednosti: mluvení, čtení s porozuměním, poslech s porozuměním a psaní. Ke kontrole výsledků vyučování používá vyučující následující formy: rozhovory, vyprávění, referáty, prezentace, slohové práce, didaktické testy, poslech s porozuměním, čtení s porozuměním, práce ve skupině, soutěže a hry.

Do celkového hodnocení se také promítá příprava žáka na hodinu, aktivita v hodině a celkový přístup k předmětu.

Vyučující vede žáky k sebehodnocení a hodnocení práce ostatních žáků. Žáci hodnotí svůj pokrok, své silné a slabé stránky na základě zmíněných jazykových dovedností.

Různorodost těchto evaluačních materiálů je průběžně přizpůsobována složení maturitní zkoušky ve společné i profilové části (využívá se různých typů úloh z didaktických testů při využití katalogů požadavků MZ; zadávají se cvičné písemné práce, které rozsahem odpovídají pracím maturitním; při jejich hodnocení se využívá kritérií daných pro MZ; při ústním zkoušení se simuluje ústní část MZ).

Název vyučovacího předmětu **NĚMECKÝ, FRANCOUZSKÝ A RUSKÝ JAZYK**

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Německý jazyk, francouzský jazyk a ruský jazyk, v podmínkách Gymnázia Nymburk se jedná o další cizí jazyk ve smyslu terminologie RVP G, poskytuje jazykový základ pro ty žáky, kteří s jazykem začínají, a nadstavbu pro ty, kteří v jeho výuce pokračují.

Další cizí jazyk rozvíjí všechny klíčové kompetence, přičemž největší důraz je kladen na rozvoj kompetence komunikativní, stejně jako v případě hlavního cizího jazyka, angličtiny. Předmět rozšiřuje vědomé užívání jazyka jako základního nástroje pro rozvíjení abstraktního myšlení a prohlubuje vyjadřovací a komunikační schopnosti a dovednosti žáků. Vytváří tak podklad pro všestranné efektivní vzdělávání. Žáci se postupně učí ovládnout nejen jazyk sám, ale především principy jeho užívání v různých komunikačních situacích (a to v mluvené i písemné podobě). Jazykové a stylizační schopnosti a dovednosti a jim odpovídající komunikační kompetence žáci rozvíjejí pod vedením učitele prostřednictvím aktivního podílu na nejrůznějších komunikačních situacích. Výuka se orientuje na jazykovou přípravu pro další vzdělávání a využití jazyka v budoucím povolání.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Pro některé žáky se jedná o zcela nový předmět; nemá tedy přímou návaznost na konkrétní předmět nižšího gymnázia. Pro ostatní žáky se jedná o rozvíjení již nabytých receptivních, produktivních a interaktivních řečových dovedností a znalostí získaných na konci nižšího gymnázia nebo 2. stupně vzdělávání.

Při výuce dalšího cizího jazyka se ale předpokládá, že žáci si již osvojili strategii učení a některé klíčové kompetence při výuce hlavního cizího jazyka, angličtiny, a samozřejmě i výuka systému mateřského jazyka jim výrazně pomáhá.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Další cizí je součástí vzdělávacího oboru Cizí jazyk a spadá do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Další cizí přejímá též spolu s dalšími předměty odpovědnost za realizaci OVO ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Svým dílem přispívá naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Vzdělávací obsah tohoto předmětu se realizuje ve čtyřech tématických okruzích: Jazykové prostředky a funkce (fonetika, pravopis, gramatika, lexikologie), Komunikativní funkce jazyka a typy textů (postoj, názor, stanovisko, emoce, morální postoje, kratší a delší písemný projev, čtený či slyšený text, samostatný ústní projev, interakce, informace z médií), Tematické okruhy a komunikační situace (oblast veřejná, pracovní, vzdělávací, osobní, osobnostní, společenská), Realie zemí studovaného jazyka (geografické zařazení a stručný popis, významné události z historie, významné osobnosti, životní styl a tradice v porovnání s Českou republikou, kultura, umění sport, některé známé osobnosti a jejich úspěchy, ukázky významných literárních děl).

Týdenní hodinová dotace jsou tři vyučovací hodiny v kvintě až septimě (v 1. až 3. ročníku) a čtyři vyučovací hodiny v oktávě (4. ročníku).

Komise disponuje specializovanou učebnou cizího jazyka s moderním vybavením (počítač, dataprojektor, interaktivní tabule, videopřehrávač, zpětný projektor, sbírka nástěnných map, cizojazyčná knihovna).

Výuka probíhá ve třídách dělených na dvě až šest skupin v rámci celého ročníku pod vedením aprobovaných pedagogů (do skupin jsou studenti rozděleni na základě dosažené úrovně příslušného

jazyka); dále je doplňována tradičními mezinárodními výměnnými pobyty (Německo, Nizozemí, Francie, Belgie), exkurzemi – jednodenními i vícedenními poznávacími zájezdy do německy, francouzsky a ruský mluvících zemí; popř. e - Twinningovými projekty.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro další cizí jazyk

Český jazyk

→ interakce mateřského a cizího jazyka při výuce gramatických a lexikálních jevů

Anglický jazyk

→ analogie jazykových jevů (přejatá slova, slova podobně znějící, struktura jazyka).

Zeměpis

→ realie zemí studovaného jazyka – geografické zařazení a stručný popis

Dějepis

→ témata z politické historie

Estetická výchova

→ poznatky z oblasti kultury (výtvarné, hudební, filmové umění)

Příspěvek dalšího jazyka ostatním předmětům

Zeměpis

→ výuka reálií ve všech ročnících, zvláště pak v semináři Konverzace v daném jazyce

→ práce s mapou a s internetem.

Dějepis

→ významné události z historie, významné osobnosti (např. rozdělení Berlína, francouzská revoluce, politický vývoj v Rusku, vznik Evropské unie).

Český jazyk

→ ukázky významných literárních děl

Estetická výchova

→ kultura, umění, některé známé osobnosti a jejich úspěchy

ZSV

→ životní styl a tradice v porovnání s Českou republikou

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na vyučovací předmět navazují následující volitelné předměty:

Konverzace v dalším cizím jazyce

Seminář je koncipován jako jednoletý. Konverzace je nabízena v předmaturitním a maturitním ročníku jako dvouhodinový seminář.

Výuka v těchto seminářích je zaměřena na rozvíjení všech základních jazykových dovedností – poslechu, čtení, psaní a především na mluvení v každodenních situacích. Studenti si tak prohlubují řečové dovednosti, slovní zásobu a získávají jistotu v užití dalších cizích jazyků.

Seminář je určen pro studenty, kteří chtějí úspěšně odmaturovat a sebevědomě zvládat běžnou komunikaci v dalším cizím jazyce, nebo pro studenty, kteří se ucházejí o přijetí na vysoké školy, kde se dva jazyky vyučují, případně jsou součástí přijímacích zkoušek.

Konverzace ve francouzštině je vedena zahraničním lektorem – rodilým mluvčím.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Výuka směřuje k dosažení úrovně B1, popř. B2 podle Společného evropského referenčního rámce. To znamená, že žák má dostačující vyjadřovací prostředky a odpovídající slovní zásobu k tomu, aby se domluvil a vyjadřoval v jakékoli komunikační situaci. Disponuje dostatečnými popisnými jazykovými prostředky v rámci tematických okruhů, jako jsou rodina, koníčky a zájmy atd. Žák komunikuje přiměřeně správně ve známých kontextech; všeobecně ovládá gramatiku dobře, ačkoliv vliv mateřského jazyka je postřehnutelný. Přiměřeně správně používá zásobu běžných gramatických prostředků a vzorců v rámci snadno předvídatelných situací. Při vyjádření složitější myšlenky nebo promluvy na neznámé téma se dopouští závažných chyb. Žák používá širokou škálu jazykových funkcí a v jejich rámci reaguje. Využívá nejběžnější vyjadřovací prostředky neutrálního funkčního stylu.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák efektivně získává poznatky z nejrůznějších zdrojů (internet, knihy, časopisy apod.), učí se v souvislostech a pracuje na projektech. Uvědoměle plánuje svou práci, hodnotí sami sebe i práci ostatních a využívá práce s chybou. Kriticky přistupuje ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovává a využívá při svém studiu a praxi. Kriticky hodnotí pokrok při dosahování cílů svého učení a práce, přijímá ocenění, radu i kritiku ze strany druhých, z vlastních úspěchů i chyb čerpá poučení pro vlastní práci.

Kompetence k řešení problémů

Žák uplatňuje získané dovednosti k řešení jakéhokoliv problému, kde je nutná znalost jazyka. Žáci se orientují v cizím jazykovém prostředí, dovedou využít komunikativní funkce jazyka vztahující se k oblastem osobním, vzdělávacím a společenským a týkající se konkrétních komunikačních situací a problémů, se kterými se žák může běžně setkat.

Kompetence komunikativní

Žák s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívá dostupné prostředky komunikace, verbální i neverbální včetně symbolických a grafických vyjádření informací různého typu. V rámci svých potřeb využívá s porozuměním odborný jazyk. Efektivně využívá moderní informační technologie. Vyjadřuje se v mluvených a psaných projevech jasně a srozumitelně. Rozumí sdělením různého typu v různých komunikačních situacích.

Kompetence sociální a personální

Žák posuzuje reálně své možnosti, je schopen sebereflexe. Stanovuje si cíle a priority s ohledem na své osobní schopnosti. Odhaduje důsledky vlastního jednání a chování v nejrůznějších situacích, své jednání a chování podle toho koriguje. Přizpůsobuje se měnícím se životním pracovním podmínkám a podle svých schopností a možností je aktivně a tvořivě ovlivňuje. Přispívá k vytváření a udržování hodnotných mezilidských vztahů, založených na vzájemné úctě, toleranci a empatii.

Kompetence občanské

Žák respektuje různorodost hodnot, názorů, postojů a schopností ostatních lidí. Rozšiřuje své poznání a chápání kulturních a duchovních hodnot, spoluvytváří je a chrání. Posuzuje události a vývoj veřejného života a zaujímá k nim svá stanoviska.

Kompetence k podnikavosti

Žák se cílevědomě, zodpovědně a s ohledem na své potřeby, osobní předpoklady a možnosti rozhoduje o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření. Uplatňuje proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Další cizí jazyk se podílí na realizaci evropského projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Spolu s Dějepisem zajišťuje přípravu a realizaci evropského projektu Rozšířená výuka francouzštiny jako brána k výuce dějepisu ve francouzštině.

Předmětová komise dalších cizích jazyků se účastní také dalších mezinárodních projektů ve spolupráci s mezinárodními či národními organizacemi (Česko-německý fond budoucnosti, Krajský úřad Středočeského kraje, Francouzský institut, Tandem, Bosch-Stiftung...).

Komise se podílí na přípravě a realizaci projektových dnů, např. Ekodne, Evropského dne jazyků, projektu evropské jazykové sekce (např. filmová kritika) apod. Aktivně též zajišťuje školní a okresní kolo konverzační soutěže v daném jazyce.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Při výuce jsou používány následující metody a formy, které rozvíjejí a prohlubují základní jazykové dovednosti (poslech, mluvení, čtení, psaní, mediace): např. metoda řízeného dialogu (žák-učitel, žák-žák), skupinová práce (brainstorming, metoda vzájemné pomoci a kontroly), metoda objevování, hraní rolí a simulační hry, samostudium a domácí úkoly, monologická promluva studenta, dramatizace, poslechová cvičení, básně, umělecké texty, písničky, jazykolamy, čtení textu s porozuměním, křížovky, cizojazyčné filmy, doplňovací a přiřazovací cvičení, prezentace žákovských prací apod.

Samozřejmým přístupem vyučujícího k žákům je přístup individuální, který je realizován například účastí v různých soutěžích nebo zadáváním úkolů různého stupně obtížnosti. V hodinách jsou používány nejmodernější specifické výukové metody (aktivní přístup žáků) a pomůcky (interaktivní tabule, on-line cvičení k používaným učebnicím, internet pro vyhledávání informací).

Typickou formou pro výuku dalšího cizího jazyka je vyučovací hodina, exkurze a beseda.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Průřezová témata jsou zahrnuta do plánu běžných vyučovacích hodin nebo realizována např. v rámci Evropského dne jazyků, eTwinningu a projektu Evropské jazykové sekce apod..

Osobnostní a sociální výchova

Žák poznává a rozvíjí vlastní osobnost. Získává sebedůvěru a kultivovaný projev a zdravě prosazuje sebe sama. Učí se komunikovat s ostatními v daném kulturním prostředí.

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

Žák poznává život lidí v jiných zemích, seznamuje se s geografickým a geopolitickým profilem evropských zemí, s evropskými jazykovými a kulturními oblastmi (frankofonními, germánskými a ruskými), zjišťuje shody a rozdíly v životním stylu, podmínky a možnosti studia v zahraničí. Srovnává způsob vzdělávání v jiných zemích, environmentální problémy přírodního a společenského prostředí.

Multikulturní výchova

Poznává a porovnává způsob života, kultur, zvyků a obyčejů v odlišných jazykových oblastech. Respektuje skutečnosti, že každý člověk pochází z nějakého etnika a ztotožní se s názorem, že všechny etnické skupiny jsou rovnocenné a že všichni lidé mají právo žít společně a spolupracovat. Pochopí význam studia cizích jazyků jako zdroje poznávání pro osobní život, celoživotní vzdělávání, pracovní aktivity, mezinárodní komunikaci a kooperaci.

Environmentální výchova

Srovnává vztah k ekologii u nás a ve světě; uvědomí si skutečnosti, že k ochraně přírody může napomoci každý jedinec svým ekologicky zodpovědným přístupem k běžným denním činnostem; poznává problémy, s kterými se z hlediska životního prostředí jednotlivé země nejvíce potýkají – např. při třídění odpadu.

Mediální výchova

Získává představy o jednotlivých typech médií v jednotlivých zemích; připravuje vlastní materiály psané i nahrávané (tvorba textu, zvukového a obrazového materiálu); referuje o zkušenostech a zážitcích ze zahraničních pobytů a exkurzí; uvědomuje si vliv médií na uspořádání každodenního života v různých zemích; uvědomuje si, že masová kultura je způsobem komunikace v globalizovaném světě.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Žák si osvojuje adekvátní slovní zásobu příslušného cizího jazyka, aby dokázal vhodně reagovat v mimořádných situacích.

2.6. Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

Další cizí jazyk se nepodílí na integraci tohoto vzdělávacího oboru.

Člověk a svět práce

Student vyhotoví potřebnou dokumentaci v příslušném cizím jazyce pro přijímací řízení k dalšímu studiu i ve zvolené profesi. Posoudí profesní poptávku na trhu práce a pružně na ni reaguje (např. složení mezinárodních certifikátů v různých jazycích).

Výchova ke zdraví

Student diskutuje v cizím jazyce o zdravém životním stylu, pozitivních změnách, které souvisejí s vlastním zdravím a zdravím druhých, ovládá slovní zásobu týkající se mezilidských vztahů (manželství, rodičovství, partnerské vztahy).

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Učebnice:

Německý jazyk	řada Themen aktuell
Francouzský jazyk	řada Connexion, Edito
Ruský jazyk	řada Raduga

Další pomůcky:

zeměpisné mapy, on-line cvičení, videonahrávky, slovníky, audionahrávky, stolní hry (pexeso, scrabble...), obrazové materiály, knihovna Activ Boardu, Smart Boardu, cizojazyčné knihovny, vysílání z ruských satelitů

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Během vyučovacích hodin učitel hodnotí čtyři jazykové dovednosti: mluvení, čtení s porozuměním, poslech s porozuměním a psaní. Ke kontrole výsledků vyučování používá vyučující následující formy: rozhovory, vyprávění, referáty, prezentace, slohové práce, didaktické testy, poslech s porozuměním, čtení s porozuměním, práce ve skupině, soutěže a hry.

ŠVP Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce

část 5c

POVINNÉ A VOLITELNÉ PŘEDMĚTY – VYŠŠÍ GYMNÁZIUM

Do celkového hodnocení se také promítá příprava žáka na hodinu, aktivita v hodině a celkový přístup k předmětu.

Žáci jsou cíleně vedeni k sebehodnocení a k sebekontrolě. S chybou a nedostatkem se dále pracuje. Hodnocen je individuální pokrok každého žáka (nesmí docházet ke srovnávání žáků se spolužáky a rozdělování na úspěšné a neúspěšné). Cílem a základem každého hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu, tj. co se naučil, zládnul, v čem se zlepšil, v čem chybuje a jak postupovat dále. Žáci mají možnost vytvářet si vlastní portfolio.

Vzdělávací oblast: MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace zahrnuje tyto vzdělávací obory:

Vzdělávací obor	Matematika a její aplikace
Předměty	Matematika
Volitelné předměty	Seminář z matematiky Seminář z matematiky s podporou PC Matematický seminář Deskriptivní geometrie

Název vyučovacího předmětu MATEMATIKA

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Výuka matematiky umožňuje žákům pochopit, že předmět je nezastupitelným prostředkem v modelování a předvídání reálných jevů. Matematické vzdělávání napomáhá rozvoji abstraktního a analytického myšlení, rozvíjí logické usuzování, učí srozumitelné a věcné argumentaci, podporuje rozvoj samostatného a kritického myšlení. Žáci si aktivně osvojují strategie řešení problémů, rozvíjejí schopnost aplikace a v neposlední řadě si osvojují nástroje potřebné pro vysokoškolské studium.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Matematika na vyšším stupni gymnázia navazuje na očekávané výstupy a učivo vzdělávacího předmětu Matematika na nižším stupni Gymnázia Nymburk v oblastech číslo a početní operace, závislosti a vztahy, geometrie v rovině a v prostoru, aplikační úlohy.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Předmět je součástí vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace. Odpovídá plně za realizaci vzdělávacího obsahu a naplnění OVO předmětu Matematika a její aplikace.

Významně se též podílí na naplnění OVO a vzdělávacího obsahu vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie. Matematika integruje část tématu Finance vzdělávací oblasti Člověk a svět práce.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Vzdělávací obsah předmětu Matematika zahrnuje tematické celky: Argumentace a ověřování, Číslo a proměnná, Práce s daty, kombinatorika, pravděpodobnost, Závislosti a funkční vztahy a Geometrie.

Celková hodinová dotace 14 hodin je rozdělena takto:

→ první ročník a kvinta – 4 hodiny týdně	→ třetí ročník a septima – 3 hodiny týdně
→ druhý ročník a sexta – 4 hodiny týdně	→ čtvrtý ročník a oktáva – 3 hodiny týdně

Jedna hodina v týdnu je věnována především procvičování učiva a třída je při ní rozdělena na dvě skupiny.

Pro výuku je z části využívána učebna vybavená PC, dataprojektorem a interaktivní tabulí. Část hodin je směřována do učebny s PC pro všechny žáky.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro matematiku

Přírodovědné předměty

- seznamují žáky se závislostmi a problémy, jejichž řešení matematika využívá při osvojování matematických dovedností

ZSV

- finanční matematika

Příspěvek matematiky ostatním předmětům

Chemie

- využití matematického aparátu
- úlohy o směsích

Fyzika

- využití matematického aparátu, poznatků o funkčních závislostech;
- skládání sil – trigonometrie;
- práce s vektorovými veličinami;
- aplikace diferenciálního počtu

Zeměpis

- výpočty zeměpisné polohy, systémy souřadnic v rovině a prostoru
- počítání s měřítkem mapy, měření azimutu
- kartografická měření a výpočty při práci s mapou...

ZSV

- finanční matematika

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět Matematika navazují volitelné předměty:

Seminář z matematiky

Seminář je koncipován jako dvouletý, je nabízen studentům předmaturitního a maturitního ročníku. V předmaturitním ročníku má seminář dvouhodinovou dotaci, v maturitním ročníku pak dotaci pět hodin týdně.

V semináři v předmaturitním ročníku si studenti prohloubí znalosti z matematické logiky, řešení rovnic, nerovnic a jejich soustav. Novým matematickým učivem je tematický celek Komplexní čísla. Obsah semináře maturitního ročníku tvoří diferenciální a integrální počet, analytická geometrie v prostoru, nekonečné řady.

Seminář je určen zejména zájemcům o studium na vysokých školách technického zaměření (inženýrské obory), odborné matematiky, učitelství matematiky a na ekonomických fakultách.

Absolvování semináře v obou ročnících je nutnou podmínkou pro absolvování profilové části maturitní zkoušky z matematiky.

Seminář z matematiky s podporou PC

Seminář je koncipován jako dvouletý, je nabízen studentům předmaturitního a maturitního ročníku. V předmaturitním ročníku má seminář dvouhodinovou dotaci, v maturitním ročníku pak dotaci pět hodin týdně.

Obsahově se seminář neliší od semináře z matematiky. V semináři v předmaturitním ročníku si studenti prohloubí znalosti z matematické logiky, řešení rovnic, nerovnic a jejich soustav. Novým matematickým učivem je tematický celek Komplexní čísla. Obsah semináře maturitního ročníku tvoří diferenciální a integrální počet, analytická geometrie v prostoru, nekonečné řady.

Cílem semináře je práce se studijními materiály dostupnými na internetu a se softwarem DERIVE6 a programem dynamické geometrie CABRI GEOMETRY. Nasazení počítače napomůže lepšímu porozumění matematických souvislostí a vytvoří prostor pro řešení složitějších úloh. Žáci získávají přehled o významu příkazových funkcí a syntaxe, které jsou základem práce s výkonnějšími programy (např. MAPLE, MATHEMATICA, ...) používanými na vysokých školách technického zaměření.

Seminář je určen zejména zájemcům o studium na vysokých školách technického zaměření (inženýrské obory), odborné matematiky, učitelství matematiky a na ekonomických fakultách.

Absolvování semináře v obou ročnících je nutnou podmínkou pro absolvování profilové části maturitní zkoušky z matematiky.

Matematický seminář

Seminář je koncipován jako jednoletý, je nabízen studentům maturitního ročníku. Vyučuje se 2 hodiny týdně.

Obsahem semináře budou vybrané problémy matematiky, jako např. matematická logika, komplexní čísla, lineární algebra... Obsah je upřesněn na začátku školního roku podle budoucího zaměření přítomných žáků.

Seminář je určen žákům, kteří nenavštěvují dvouletý matematický seminář, protože nebudou z předmětu maturovat, ale přesto pokládají prohloubení svých znalostí v matematice za důležité např. proto, že součástí přijímací zkoušky na zvolenou vysokou školu jsou i vybrané problémy z matematiky, nebo proto, že v prvním ročníku na vysoké škole se matematika vyučuje... (např. právnické fakulty, přírodovědecké fakulty, ...)

Absolvování semináře nestačí k vykonání profilové části maturitní zkoušky z matematiky

Deskriptivní geometrie

Seminář je koncipován jako dvouletý, je nabízen žákům předmaturitního a maturitního ročníku. V obou ročnících má seminář dvouhodinovou dotaci.

Obsahem semináře v předmaturitním ročníku jsou tato témata: Základy projektivní geometrie – kótovaného promítání, Mongeova promítání (zobrazení přímky, roviny, hranolů, jehlanů, řezy těles rovinou). Obsahem předmětu v maturitním ročníku je zobrazení rotačních těles a jejich řezů v Mongeově promítání, planimetrické konstrukce kuželoseček a řezy rotačních těles rovinami, pravouhlá axonometrie, příp. kosoúhlé promítání.

Předpokladem úspěšného zvládnutí tohoto semináře je dovednost základních planimetrických konstrukcí, základní poznatky ze stereometrie a dobrá prostorová představivost, dále pak pečlivost, vytrvalost, trpělivost a píle (nezbytnou součástí předmětu je grafický projev).

Seminář je určen žákům, kteří uvažují o studiu na fakultách technického směru (strojní, stavební, architektury) a uměleckých s výtvarným zaměřením.

Absolvování semináře v obou ročnících je nutnou podmínkou pro absolvování profilové části maturitní zkoušky z deskriptivní geometrie.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Matematika si klade za cíl rozvíjet logické myšlení, schopnost argumentace a schopnost kriticky přistupovat k informacím. Umožňuje žákům získávat zkušenosti s matematickým modelováním a poskytuje jim tak prostředky pro poznávání a zkoumání přírodních zákonitostí.

Dalším důležitým cílem matematiky je rozvoj odborných dovedností, které žákům umožní úspěšně zvládnout navazující studium na vysoké škole.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žáci pracují s matematickými texty z různých zdrojů, prohlubují svou schopnost vyhledávat, třdit, předávat a využívat informace. Používají různé metody práce, posuzují jejich vhodnost a efektivnost.

Kompetence k řešení problémů

Žáci při řešení slovních a aplikačních úloh rozvíjejí schopnost rozpoznat a analyzovat problém, hledat vhodný způsob řešení a kriticky posoudit získaný výsledek i zvolenou metodu řešení problému. Žáci objevují vzájemné vztahy mezi okruhy poznatků a hledají možnosti jejich využití.

Kompetence komunikativní

Žáci zdokonalují svůj grafický projev a snaží se využívat správně a účelně matematickou symboliku. Komentují svůj postup při řešení úloh, obhajují své hypotézy a snaží se jasně formulovat své závěry. Učí se věcně argumentovat a zároveň také naslouchat argumentům druhých. Svou práci prezentují různými způsoby.

Kompetence sociální a personální

Žáci pracují jak samostatně, tak v různě početných skupinách. Učí se srozumitelně formulovat své dotazy, přijímat i poskytovat pomoc při řešení problémů.

Kompetence občanské

Žáci získávají vědomí odpovědnosti za vlastní práci.

Kompetence k podnikavosti

Poznáváním sebe sama při řešení úkolů různé obtížnosti získávají žáci informace o svých schopnostech a předpokladech pro další studium a profesní orientaci.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Matematika se podílí na realizaci projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Matematika přispívá k naplnění cílů Ekodne.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Vyučující volí takové strategie, při kterých vede žáky k používání správné terminologie a symboliky, k využívání odborné literatury, internetu, k poznání, že k pochopení a zvládnutí učiva je třeba i paměťového učení pro zafixování základních faktů. Do hodin vhodně zařazuje vyučovací hodiny v odborné učebně s využitím PC a dostupného SW. Učitel klade důraz na argumentaci podloženou důkazy a podporuje řešení problémů s mezioborovým přesahem. Zadává žákům problémové úlohy a dohlíží na jejich řešení. Vyučující pomáhá žáky směřovat ke správným zdrojům informací potřebných k řešení zadaných problémů. Vede žáky k souvislému a dobře formulovanému projevu a vede žáky k prezentaci své práce. V průběhu hodin cíleně upozorňuje žáky na souvislosti probíraných témat s praktickým životem. Vede žáky k využívání získaných znalostí a zkušeností v zájmu přípravy na budoucí studium.

Metody výuky souvisí s použitou formou uplatňovanou v předmětu Matematika. Vyučovací hodiny obsahují metody slovní (výklad, vysvětlování, metoda dialogu), metody názorně demonstrační (předvádění modelů) i metody opakování a procvičování, samostatných prací žáků a referátů. V dělené vyučovací hodině se více uplatní individuální či skupinová práce. Seminární forma

volitelného předmětu – matematický seminář využívá vedle již uvedených metod převážně metody práce s textem, přednášky a seminární práce.

Doplňkovou formou výuky matematiky jsou soutěže – matematická olympiáda a soutěž Klokan.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Matematika se spolupodílí na rozvoji schopnosti soustředění, podporuje rozvoj organizačních schopností a seberegulace. Prostřednictvím řešení problémových úloh umožňuje žákům poznávat sebe sama, odhalovat svůj potenciál a učit se ho využívat.

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

Není obsahem vzdělávacího oboru Matematika.

Multikulturní výchova

Není obsahem vzdělávacího oboru Matematika.

Environmentální výchova

Úlohy vztahující se svým obsahem k environmentální výchově jsou řešeny v rámci tematických celků rovnice a nerovnice, posloupnosti a řady, základy statistiky.

Mediální výchova

Při řešení úloh z oblastí kombinatorika, pravděpodobnost a statistika odhalují žáci nutnost kritického přístupu ke statistickým a dalším závěrům prezentovaným v médiích.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Není obsahem vzdělávacího oboru Matematika.

2.6. Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

Není obsahem vzdělávacího oboru Matematika.

Člověk a svět práce

Matematika integruje část tématu Finance. V rámci tematického celku Posloupnosti se žáci seznámí s problematikou úročení a úvěrů.

Výchova ke zdraví

Není obsahem vzdělávacího oboru Matematika.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Učebnice:

Monotematické učebnice matematiky pro gymnázia, vydané nakladatelstvím Prometheus.

Ostatní:

Sbírkky úloh, tabulky, matematický software, Internet.

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Hodnocení a klasifikace probíhá v průběhu celého klasifikačního období. Na jeho počátku seznámí vyučující žáky se způsoby a kritérii hodnocení. Při hodnocení je vyučující přiměřeně náročný a hodnocení provádí s pedagogickým taktem. Vyučující vede o klasifikaci a hodnocení žáků záznamy. Přiměřenou měrou zahrne vyučující do hodnocení také kvalitu domácí přípravy, míru aktivity v hodinách a zájem o předmět vyjádřený například účastí v oborových soutěžích.

K získávání podkladů pro hodnocení a klasifikaci slouží ústní zkoušky, dílčí písemné zkoušky, čtvrtletní písemné práce, ročníkové zkoušky, průběžné sledování žáka při práci v hodině, vzájemné hodnocení studentů a sebehodnocení.

Pro autoevaluaci slouží také komerční testy.

Evaluační materiály jsou průběžně přizpůsobovány podobě maturitní zkoušky ve společné i profilové části. Do písemných prací různého rozsahu jsou zařazovány uzavřené i otevřené úlohy z didaktických testů, při přípravě zkoušek všech typů vyučující vycházejí z katalogů požadavků k MZ. Ústní zkoušení se v průběhu studia postupně přibližuje podobě ústní maturitní zkoušky.

Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A PŘÍRODA

Vzdělávací oblast Člověk a příroda zahrnuje tyto vzdělávací obory:

Vzdělávací obor	Fyzika
Předměty	Fyzika
Volitelné předměty	Fyzikální seminář Fyzikální praktika Fyzikální seminář pro mediky
Vzdělávací obor	Chemie
Předměty	Chemie
Volitelné předměty	Chemický seminář Biologicko-chemická praktika
Vzdělávací obor	Biologie
Předměty	Biologie
Volitelné předměty	Biologický seminář Biologicko-chemická praktika
Vzdělávací obor	Geografie
Předměty	Zeměpis
Volitelné předměty	Zeměpisný seminář
Vzdělávací obor	Geologie
Předměty	Vzdělávací oblast je plně integrovaná do předmětů Biologie a Zeměpis

Název vyučovacího předmětu FYZIKA

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Předmět rozvíjí postupně získávané poznatky žáků o fyzikálních interakcích rozmanitých objektů a o struktuře látek. Formuje je do uceleného systému vědomostí o zákonitostech různých forem pohybu, přírodních dějů a o vlastnostech látek. Žáci jsou vedeni k tomu, aby využívali osvojené fyzikální zákony a zákonitosti k objasňování fyzikálních jevů a k předvídání důsledků jejich působení. Velká pozornost je věnována přesnému a jasnému formulování myšlenek na základě osvojené odborné terminologie, pozorování a přesnému popisu jevů, správné analýze příčin a následků jevů, logickému zdůvodňování vlastních závěrů a ověřování hypotéz. Na vybraných fyzikálních objektech a technických aplikacích jsou žáci seznamováni s teoretickými a experimentálními fyzikálními metodami a učí se uplatňovat je prakticky v konkrétních situacích. Přitom poznávají význam matematických nástrojů a postupů pro efektivitu řešení problémů a úloh. Žáci se učí i správně chápat společenskou roli fyziky a její úzkou souvislost s ostatními přírodovědnými obory.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Svým vzdělávacím obsahem navazuje předmět Fyzika na předmět Fyzika ze ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk, který je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Navazuje také na tu část tematického okruhu Práce s laboratorní technikou ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, která je ve fyzice pro nižší gymnázium integrována. Na počátku výuky fyziky na vyšším gymnáziu se předpokládá osvojení očekávaných výstupů a klíčových kompetencí, kterých mají studenti nabýt ve

výuce fyziky podle ŠVP pro nižší gymnázium. Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Vyučovací předmět Fyzika je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda z RVP G.

Dále jsou do Fyziky integrovány aplikace učiva předmětu IVT ze vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie z RVP G. Fyzika se významně podílí na naplnění OVO této vzdělávací oblasti.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Vzdělávací obsah Fyziky zahrnuje tyto tematické okruhy: Fyzikální veličiny a jejich měření, Pohyb těles a jejich vzájemné působení, Stavba a vlastnosti látek, Elektromagnetické jevy, světlo, Mikrosvět.

V prvním, druhém a třetím ročníku vyššího gymnázia se fyzika vyučuje 2 vyučovací hodiny týdně. Praktické cvičení z fyziky je realizováno v prvním, druhém a třetím ročníku dvěma hodinami jednou za tři týdny s třetinou třídy.

Pro výuku fyziky slouží specializovaná učebna vybavená videopřehrávačem, zpětným projektorem a prostornou katedrou na provádění pokusů, dále laboratoř s jedním učitelským a šesti žákovskými PC, školním experimentálním systémem ISES, interaktivním displejem, dataprojektorem a promítacím plátnem. V laboratoři je umístěna i bohatá sbírka pomůcek pro pokusy z fyziky. Fyzika se vyučuje též v kmenové učebně vybavené sestavou PC, dataprojektorem a interaktivní tabulí.

Pro výuku fyziky se využívají následující organizační formy: vyučovací hodina fyziky věnovaná studiu nového tématu, řešení teoretických úloh a problémů, praktická cvičení z fyziky - výuka ve skupinách žáků v laboratoři fyziky, věnovaná především laboratorním pracím, občas i řešení složitějších teoretických problémů. Pravidelnou součástí jsou i exkurze. V průběhu studia jsou realizovány exkurze na vhodné programy do Planetária v Praze, ve fyzikálním semináři exkurze na akci Jeden den s fyzikou na MFFUK a na Týden vědy a techniky AV.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro fyziku

Matematika

- matematické dovednosti a znalosti
- výpočet neznámé ze vzorce
- vyjádření podílu jednotek pomocí záporného exponentu
- graf funkce
- řešení rovnic
- vlastnosti goniometrických funkcí

Chemie

- odborné názvosloví
- znalosti o částicové struktuře látek a chemických vazbách
- znalosti o stavbě atomu a periodické soustavě prvků

Zeměpis

- postavení Země s ostatními tělesy Sluneční soustavy ve vesmíru

Příspěvek zeměpisu ostatním předmětům

Matematika

- zásobník aplikačních možností pro procvičení učiva

Chemie

- poznatky z molekulové fyziky

- znalosti o elektrolýze, elektrochemických zdrojích napětí
- základní poznatky z fyziky mikrosvěta

Zeměpis

- podrobnější znalosti o gravitačním a magnetickém poli
- atmosférický tlak
- působení magnetického pole na letící nabitě částice

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět Fyzika navazují volitelné předměty:

Fyzikální seminář

Seminář je koncipován jako dvouletý, je nabízen studentům předmaturitního a maturitního ročníku. V předmaturitním ročníku má seminář dvouhodinovou dotaci, v maturitním ročníku pak dotaci pět hodin týdně.

Učivo probírané v semináři doplňuje, prohlubuje a zkvalitňuje vědomosti získané v povinné výuce fyziky. Obsahem semináře v předmaturitním ročníku jsou např. tato témata: Keplerovy zákony, Dopplerův jev, děje v plynech. Obsahem semináře v maturitním ročníku je např. speciální teorie relativity, fyzika mikrosvěta, astrofyzika.

Seminář je určen studentům s hlubším zájmem o fyziku a techniku, pro zájemce o studium na VŠ technického směru, MFF, medicíny, farmacie a některých oborů přírodovědeckých fakult.

Absolvování semináře v obou ročnících je nutnou podmínkou pro absolvování profilové části maturitní zkoušky z fyziky.

Fyzikální praktika

Seminář je koncipován jako jednoletý, je nabízen studentům maturitního ročníku. Vyučuje se s hodinovou dotací 2 hodiny týdně.

Obsahem semináře jsou praktická cvičení ze všech oborů fyziky v rozsahu středoškolské fyziky. Praktická cvičení navazují na látku probranou ve fyzice vyššího gymnázia. Vzhledem k charakteru předmětu jsou zařazována zejména cvičení s využitím výpočetní techniky.

Seminář je určen pro studenty směřující na vysoké školy technického i přírodovědného směru – ČVUT, MFF UK, jaderná fyzika.

Absolvování semináře nestačí k vykonání maturitní zkoušky z fyziky; v tomto směru nenahrazuje fyzikální seminář, je však jeho vhodným doplňkem.

Fyzikální seminář pro mediky

Seminář je koncipován jako jednoletý, je nabízen studentům maturitního ročníku. Vyučuje se s dotací 2 hodiny týdně.

Obsahem semináře je systemizace a rozšíření vědomostí a dovedností žáků získaných v povinné výuce fyziky v tematických celcích mechanika, molekulová fyzika a termika, mechanické kmitání a vlnění, elektřina a magnetismus, optika a fyzika mikrosvěta s ohledem na přípravu k přijímacím zkouškám na lékařské a farmaceutické fakulty.

Seminář je určen pro studenty směřující na medicínu a farmacii.

Absolvování semináře nestačí k vykonání maturitní zkoušky z fyziky; v tomto směru nenahrazuje fyzikální seminář, je však vhodným doplňkem pětihodinového semináře z biologie či chemie.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Spolu s dalšími přírodovědnými předměty si fyzika klade za cíl odkrývat přírodní zákonitosti, jejichž pochopení je využitelné pro další výzkum i praxi. Zároveň ve spolupráci s předměty stejné vzdělávací oblasti usiluje o utváření mezipředmětových vztahů a propojování poznatků z přírodovědných předmětů.

Dalším důležitým cílem studia fyziky je naučit studenty pracovat s moderní laboratorní technikou a zpracovávat experimentálně získaná data.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák vypracovává referáty, fyzikální prezentace, řeší úlohy s neúplným zadáním, k jejichž splnění musí vyhledávat, třídit a zpracovávat informace z různých zdrojů. Žák rozebírá fyzikálních vztahy a grafické závislosti a tím si posiluje vědomí, že matematický aparát je efektivní nástroj pro popis a objasňování souvislostí přírodních jevů a pro aplikaci fyzikálních poznatků při řešení praktických problémů. Zvládnutím souhrnných opakování a komplexnějších úloh vytváří žák systemizaci fyzikálních vědomostí a schopnosti jejich přenosu do jiných vzdělávacích oborů a oblastí. Žák řeší problémové úlohy, diskutuje, provádí rozbor mediálních zpráv, přičemž používá fyzikálních vědomostí a dovedností k vysvětlování přírodních jevů, k předvídání jejich důsledků a k možnostem jejich technických aplikací. Žák získává znalost odborné terminologie jako nezbytný předpoklad pro samostatné studium odborných textů. Student rozvíjí kritičnost k vyhledávaným fyzikálním informacím (zvláště k informacím z internetu), chápe nutnost vyhledávat informace z různých zdrojů, porovnávat jejich obsah a konfrontovat je s fyzikálními zákony a zákonitostmi, které zatím poznal.

Kompetence k řešení problémů

Žák používá při řešení fyzikálních problémů postup, který zahrnuje analýzu, matematizaci, vyřešení a interpretaci výsledků. Žák provádí vlastní hodnocení výsledků z hlediska jejich souladu s běžnou zkušeností a poznaných fyzikálních zákonů a zákonitostí. Žák analyzuje svá chybná řešení, nastiňuje možnosti, jak jim předcházet, rozvíjí metodiku správného postupu. Žák rozebírá výsledky vhodných fyzikálních testů, rozvíjí schopnost řešit problémy rychle a přitom logicky i numericky přesně. Řešením vhodných problémů žák chápe možnosti využívat fyzikálních poznatků a metod k řešení problémů z různých oblastí praktického života.

Kompetence komunikativní

Žák používá při ústním i písemném projevu jasné a odborně přesné formulace s použitím odborné terminologie. Své odborné fyzikální názory, postoje a řešení zdůvodňuje na základě exaktních zákonů a zákonitostí. Rozborem formálních chyb při zápisu řešení fyzikálních úloh rozvíjí schopnost jasného vyjádření myšlenek s použitím symbolů. Žák vypracovává referáty, ukázková řešení úloh a protokoly z laboratorních cvičení v takové formě, aby je bylo možné prezentovat s použitím moderních komunikačních technologií (prezentace na počítači, umístění na web, dataprojektor, interaktivní tabule).

Kompetence sociální a personální

Žák provádí skupinové práce (laboratorní práce, fyzikální prezentace) a tím rozvíjí schopnosti spolupráce a rozdělování rolí v pracovním týmu a dospívá k odpovědnosti za splnění společného úkolu společným hodnocením celé skupiny. Žák dodržuje zásady BOZP při práci s technickými prostředky a tím formuje svůj odpovědný vztah ke zdraví vlastnímu i svých spolupracovníků.

Kompetence občanské

Žák respektuje autorská práva a legislativu při práci s informacemi tím, že důsledně uvádí zdroje, z nichž čerpá informace při své samostatné práci (seminární práce, fyzikální prezentace, referáty). Dodržuje termíny splnění stanovených úkolů. Žák dodržuje předpisy stanovené pro práci v odborné

učebně (provozní a laboratorní řád). Žák posuzuje vědecké objevy i z hlediska jejich dalšího využití pro vývoj společnosti. V návaznosti na události v minulosti dokáže posoudit, kdy byly vědecké objevy zneužity proti lidstvu.

Kompetence k podnikavosti

Žák hledá a formuluje problém, navrhuje a porovnává různá řešení, pracuje v menších skupinách. Samostatně pracuje s informacemi (vyhledávání, zpracování, vyhodnocování různých zdrojů).

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolských projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů

Fyzika se podílí na realizaci projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Fyzika zajišťuje ve spolupráci s firmou ČEZ část Branného dne věnovanou energetice, především jaderné, vlivu na životní prostředí a živelným katastrofám. Podílí se na průběhu projektového dne přípravou programu, který souvisí s předmětem.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Vyučující volí při práci se žáky postupy, při nichž vede žáky ke zkoumání fyzikálních faktů a jejich souvislostí s využitím různých empirických metod poznávání (pozorování, měření, experiment) i různých metod racionálního uvažování, k potřebě kladení otázek o průběhu a příčinách různých fyzikálních procesů, k správné formulaci těchto otázek a hledání adekvátních odpovědí. Pěstuje u žáků způsoby myšlení, které vyžadují ověřování vyslovovaných domněnek o přírodních faktech několika nezávislými způsoby, posuzování důležitosti, spolehlivosti a správnosti získaných fyzikálních dat pro potvrzení nebo vyvrácení vyslovovaných hypotéz či závěrů. Žáky zapojuje do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním systémům, ke svému zdraví i zdraví ostatních lidí, k porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem přírodního a životního prostředí, k uvažování a jednání, která preferují co nejefektivnější využívání zdrojů energie v praxi, včetně co nejširšího využívání jejich obnovitelných zdrojů.

K tomu učitelé využívají experimentální metody, vycházející z pokusů, ze kterých na základě pozorování a měření docházejí induktivně k fyzikálním poznatkům. Součástí je použití teoretické metody, kdy ze známých fyzikálních vztahů odvozují s využitím matematiky nové závěry a ověřují je v praxi. Dalšími typickými metodami je pro fyziku metoda problémového výkladu, dialogická metoda, názorně demonstrační metoda, s předváděním pokusů, modelů nebo s projekcí s užitím interaktivní tabule nebo videa, metoda praktické činnosti žáků, laboratorní práce, metoda srovnávací, metoda aplikační, metoda informačně receptivní ve spojení s praktickou realizací, metoda reproduktivní, metoda analyticko-syntetická, metoda motivační, didaktická hra, burza nápadů, metoda fixační, metody opakování a procvičování vědomostí a dovedností, seminář, debata, rozhovor, práce s učebnicí nebo textovým materiálem, obhajoba, e-learning, práce s internetem, exkurze, referát či projekt.

Typickou formou vyučovacího procesu uplatňovanou ve fyzice je hromadná a frontální výuka s hodinami motivačními, hodinami osvojování nových vědomostí, hodinami opakování a upevňování vědomostí, vytváření a upevňování dovedností, hodinami použití vědomostí a dovedností v praktických činnostech, ověřování a hodnocení, hodinami kombinovanými. Součástí těchto hodin jsou demonstrační pokusy a projekce.

V hodinách se uplatňuje též diferencovaná výuka s prací ve skupinách, diferencovanými domácími úkoly, s účastí žáků na soutěžích a olympiádách, výuka skupinová, kooperativní, rozvíjející vzájemnou komunikaci a spolupráci žáků, výuka projektová s řešením úkolů komplexního charakteru.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Podpora vytváření vlastního názoru žáka na daný problém, vyjádření tohoto názoru a jeho obhájení a zdůvodnění. Organizace činnosti v rámci skupiny při laboratorních cvičeních, spolupráce ve skupině při řešení úkolů. Vzájemné hodnocení a sebehodnocení žáků.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Posuzování různých zdrojů energie z hlediska jejich perspektivního vývoje a jejich důsledků pro životní prostředí a zdraví. Vliv lidské činnosti na životní prostředí (ozonová díra, skleníkový efekt). Hledání alternativních postupů se zaměřením na ochranu životního prostředí.

Multikulturní výchova

Uvádění zdrojů fyzikálních poznatků na pozadí širšího společenského prostředí. Sledování integrace jedinců ve třídě a ve skupině. Sledování a usměrňování postojů žáků, pochopení a respektování morálních zásad.

Environmentální výchova

Probíhá zejména v tématech: vnitřní energie, teplo, tepelné motory, galvanický článek, zvukové vlnění, střídavý proud v energetice, elektromagnetické záření, jaderná fyzika, účinky jaderného záření na přírodu a na člověka.

Mediální výchova

Interpretace zpráv s fyzikální tematikou uváděných v médiích, získávání informací z médií k přípravě referátů, vytváření vlastních mediálních sdělení s fyzikální tematikou, publikování na Internetu.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Problematicke ochrany člověka za mimořádných situací se fyzika věnuje především v tématu jaderná fyzika: radiační havárie, účinky radioaktivního záření, zásady radiační ochrany a v tématu elektrické napětí.

Žák získává schopnosti rozhodovat se, jak se odpovědně chovat při konkrétní mimořádné události (požár, nebezpečná porucha elektrického zařízení, radiační havárie), osvojuje si praktické znalosti a dovednosti související s přípravou na mimořádnou událost.

2.6. Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

Učivo není do fyziky integrováno.

Člověk a svět práce

Učivo není do fyziky integrováno.

Výchova ke zdraví

Ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví je do fyziky integrováno některé učivo ze vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví. Jedná se např. o rizika ohrožující zdraví a jejich prevence při práci a kontaktu s elektrickým zařízením, s radioaktivním prostředím. Žák sleduje, hodnotí a získává schopnosti řešit v daných možnostech situace související se zdravím a bezpečností. Učí se aktivně podporovat a chránit zdraví v rámci širší komunity.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Bednařík, Šíroká: Fyzika pro gymnázia Mechanika. Praha: Prometheus.
Bartuška, Svoboda: Fyzika pro gymnázia Molekulová fyzika a termika. Praha: Prometheus.
Lepil, Šedivý: Fyzika pro gymnázia Elektřina a magnetismus. Praha: Prometheus.
Lepil: Fyzika pro gymnázia Mechanické kmitání a vlnění. Praha: Prometheus.
Lepil: Fyzika pro gymnázia Optika. Praha: Prometheus.
Štoll: Fyzika pro gymnázia Fyzika mikrosvěta. Praha: Prometheus.
Macháček: Fyzika pro gymnázia Astrofyzika. Praha: Prometheus.
Bartuška: Fyzika pro gymnázia Speciální teorie relativity. Praha: Prometheus.
Svoboda a kol.: Přehled středoškolské fyziky. Praha: Prometheus.

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Ke kontrole výsledků vyučování používá vyučující písemné testy tvořené zejména problémovými úlohami, jejichž hodnocení se žáky analyzuje, komerční srovnávací testy, hodnocení samostatných prací žáků, referátů a prezentací a jejich rozbor, hodnocení problémových úloh zadávaných skupinám, ústní zkoušení zaměřené na vysvětlení přírodních jevů a zákonitostí.

Důležitou součástí hodnocení je průběžné hodnocení protokolů z laboratorních prací. Hodnotí se jejich správnost, úplnost a grafická úroveň zpracování. Studenti jsou hodnoceni také za vysvětlení fyzikální podstaty experimentu.

Součástí autoevaluace na úrovni předmětu je rozbor příčin neúspěchu žáků, rozbor výsledků žáků v soutěžích a olympiádách a sebehodnocení studentů i hodnocení studenty navzájem.

Název vyučovacího předmětu **CHEMIE**

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Vyučovací předmět Chemie je koncipován jako předmět, který poskytne žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům a jejich zákonitostem. Dá jim potřebný základ pro lepší pochopení a využívání současných technologií a pomůže jim lépe se orientovat v reálném životě. Přispívá nemalou měrou k vytváření postojů k ochraně životního prostředí. Umožní žákům nahlédnout do základů obecné, anorganické, organické chemie a biochemie. Nezbytnou součástí výuky chemie jsou praktická laboratorní cvičení a exkurze. Na vyučovací předmět Chemie navazují volitelné předměty: chemický seminář ve 3. ročníku, chemický seminář ve 4. ročníku a biologicko-chemická praktika ve 4. ročníku.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Vyučovací předmět Chemie na vyšším gymnáziu navazuje na předmět Chemie na nižším gymnáziu, který je součástí vzdělávacích oblastí Člověk a příroda a Člověk a zdraví a byl vytvořen ze vzdělávacích oborů Chemie a Výchova ke zdraví. Obsah předmětu Chemie na vyšším gymnáziu navazuje na získané základní znalosti, dovednosti a postoje z předcházejících let studia chemie a podstatně je rozšiřuje.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Vyučovací předmět Chemie vznikl ze vzdělávacího oboru Chemie, který je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda.

Chemie přejímá spolu s dalšími předměty odpovědnost za realizaci OVO ze vzdělávacích oblastí Člověk a zdraví a Člověk a svět práce. Významně se též podílí na naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie.

1.4 **Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení**

Vzdělávací obsah Chemie zahrnuje tyto tematické okruhy: obecná, anorganická, organická chemie a biochemie.

Předmět Chemie se vyučuje v kvintách, sextách, septimách a jim odpovídajících ročnicích čtyřletého studia dvě vyučovací hodiny týdně, dvouhodinová praktická laboratorní cvičení jedenkrát za tři týdny. Na povinný předmět Chemie navazují volitelné semináře.

Chemie i volitelné semináře využívají pro výuku odbornou učebnu chemie, chemickou laboratoř, učebnu s interaktivním panelem a dataprojektorem, odbornou učebnu ICT.

Pro výuku Chemie se využívají následující organizační formy: vyučovací hodina, laboratorní cvičení, seminární forma volitelných předmětů, exkurze, soutěže.

1.5 **Mezipředmětové přesahy**

Příspěvek ostatních předmětů chemii

Matematika

- matematický aparát jako prostředek pro řešení chemických výpočtů
- prostorové uspořádání atomů v molekule

Fyzika

- fyzikální veličiny
- vztahy mezi veličinami
- zdroje energie
- elektrický proud v kapalinách
- molární objem plynů
- stavba látek

Biologie

- biochemické procesy
- mineralogie a petrologie
- zdravý životní styl
- ochrana přírody a životního prostředí

Zeměpis

- surovinové a energetické zdroje

Příspěvek chemie ostatním předmětům

Fyzika

- soustavy látek, jejich složení a vlastnosti
- stavba atomu
- jaderné přeměny

Biologie

- přírodní látky a jejich metabolismus
- léčiva, pesticidy, barviva, plasty
- způsoby ochrany člověka před účinky chemických látek

Základy společenských věd

- zneužívání návykových látek

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět Chemie navazují volitelné předměty:

Chemický seminář

Seminář je koncipován jako dvouletý, je zařazen do předmaturitního a maturitního ročníku.

Obsahem semináře je prohloubení teoretických znalostí a praktických dovedností získaných v rámci nižšího i vyššího gymnázia. Náplní semináře jsou především výpočty z kvantitativní chemické analýzy, práce s internetem a chemickými programy. V případě volné chemické laboratoře i praktická cvičení. Povinností žáků je zpracování a prezentace seminární práce. V maturitním ročníku je obsahem i opakování k maturitní zkoušce a prostor se věnuje i přípravě k přijímacím zkouškám na vysokou školu.

Seminář je určen pro zájemce o studium přírodovědeckých fakult, VŠCHT, medicíny, farmacie, veterinární fakulty a učitelských oborů v kombinaci s chemií.

Absolvování semináře je nutnou podmínkou pro úspěšné zvládnutí profilové části maturitní zkoušky.

Biologicko-chemická praktika

Seminář je zařazen do nabídky volitelných předmětů v maturitním ročníku. Seminář je dvouhodinový, chemická a biologická praktika se střídají po týdnech.

Chemická část semináře je zaměřena na prohloubení praktických dovedností v chemické laboratoři a na praktické užití softwaru ACD/ChemSketch při zpracovávání laboratorních protokolů.

Praktika jsou určena pro zájemce o studium přírodovědeckých fakult, VŠCHT, VŠZ, medicíny, farmacie a učitelských oborů v kombinaci s chemií a biologií.

Absolvování semináře nemá přímou vazbu na maturitní zkoušku.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Předmět je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda, která si klade za cíl s využitím teoretických prostředků hledat, poznávat a využívat přírodních zákonitostí a vzájemných souvislostí. Ve spolupráci s dalšími přírodovědnými předměty vede žáky k provádění objektivních pozorování, měření a laboratorního experimentování, k jejich zpracování a interpretaci zjištěných závěrů.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák se orientuje na hledání zákonitých souvislostí mezi poznanými aspekty přírodních objektů či procesů, namísto jejich pouhého zjištění, popisu nebo klasifikace. Na základě objektivních pozorování, měření a experimentů zpracovává a interpretuje získaná data a hledá souvislosti mezi nimi. Aplikuje adekvátní matematické a grafické prostředky k vyjadřování přírodovědných vztahů a zákonů. Využívá prostředků moderních technologií v průběhu přírodovědné poznávací činnosti. Předpovídá průběh studovaných přírodních procesů na základě znalosti obecných přírodních zákonů a specifických podmínek a dopady praktických činností lidí na přírodní prostředí.

Kompetence k řešení problémů

Žák formuluje přírodovědný problém, samostatně nebo v týmu hledá jeho řešení, vytváří a ověřuje hypotézy, vyvozuje závěry a porovnává různá řešení. Opírá se o individuální zkušenost z reálných či myšlenkových experimentů a modelových situací. Zvládá samostatnou tvůrčí práci při řešení projektů, vypracování referátů a prezentací.

Kompetence komunikativní

Žák používá odbornou terminologii při formulaci přírodovědných problémů a prezentaci řešených úkolů. Ústní i písemný projev žáka je kultivovaný.

Kompetence sociální a personální

Žák spolupracuje při hledání optimálních řešení problémů, naslouchá názorům druhých, obhájí své vlastní názory, vhodně argumentuje, a tím přispívá k věcné diskusi. Je sebekritický a umí přijmout cizí kritiku. Spolupracuje na projektech přírodovědného poznávání.

Kompetence občanské

Žák využívá různých přírodních objektů a procesů pro plnohodnotné naplňování vlastního života při současném respektování jejich ochrany. Uvědomuje si možnosti rozvoje i zneužití chemie. Získané poznatky využívá v praxi.

Kompetence k podnikavosti

Na základě vlastní pracovní činnosti v rámci předmětu a s ním souvisejících exkurzí, a následných diskusí a rozborů posuzují žáci samostatně vhodnost, přiměřenost a dopady zvolených pracovních postupů.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolských projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů ...

Chemie se podílí na realizaci projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Chemie zajišťuje ucelenou část Branného dne, podílí se na průběhu Ekodne a Projektového dne o odpadech. Každoročně se vybraní studenti účastní prezentace práce v chemické laboratoři v rámci dnů otevřených dveří na naší škole.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Vyučující volí takové strategie, při kterých vede žáky k používání správné terminologie a symboliky, k využívání odborné literatury, internetu. Vyučující klade důraz na argumentaci podloženou důkazy, podporuje řešení problémů s mezioborovým přesahem, zadává žákům problémové úlohy a dohlíží na jejich řešení. Pomáhá žáky směřovat ke správným zdrojům informací potřebných k řešení zadaných problémů.

Vyučující vede žáky k bezpečnému ovládnutí laboratorní techniky při práci v chemické laboratoři, šetrnému používání přístrojů a hospodárnému využití chemikálií, k ochraně zdraví při práci s nebezpečnými chemickými látkami, k ekologickému myšlení a k odmítavému postoji k drogám a návykovým látkám.

Žáci jsou vedeni k souvislému a dobře formulovanému projevu a k vhodné prezentaci výsledků své práce. Učí se využívat získaných znalostí a zkušeností v zájmu přípravy na budoucí studium a povolání.

Metody výuky souvisejí s použitou formou uplatňovanou v předmětu Chemie. Součástí výuky chemie jsou vyučovací hodiny s využitím metod slovních (výklad, vysvětlování, metoda dialogu), metod názorně demonstračních (předvádění pokusů, modelů) i metod opakování a procvičování, samostatných prací žáků a referátů.

Především v hodinách laboratorních cvičení je žákům zadávána skupinová práce a jsou vytvářeny takové podmínky, které každému umožní zapojit se do činnosti. Dělení třídy na malé skupiny umožňuje individuální či skupinovou práci, s převahou rozvoje praktických dovedností.

V hodinách chemického semináře využívá vyučující také práci s textem, s pracovními listy a metodu přednášky.

Doplňkovou formou výuky chemie jsou exkurze v každém ročníku (např. do cukrovaru v Dobrovici, čistírny odpadních vod, úpravný vody, sklárny, do některého z ústavů Akademie věd apod.) a soutěž chemická olympiáda kategorie A, B, C.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

V rámci tohoto tématu posilují žáci při výuce chemie růst péče o zdraví své i ostatních, rozvíjejí zdravý a bezpečný životní styl, bezpečnost práce při experimentální činnosti, zásady první pomoci, organizaci skupinové práce v chemické laboratoři.

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

V tomto tématu předmět podporuje především vztah člověka k technikám práce v laboratořích a k moderním technologiím, vnímání globálních vlivů na životní prostředí (skleníkový efekt, kyselé deště, ozónová díra) a jejich důsledky v naší lokalitě.

Multikulturní výchova

Spolu s ostatními obory rozvíjí Chemie mezilidské vztahy mezi žáky při práci v hodinách i při plnění úkolů skupinové práce v praktických cvičeních.

Environmentální výchova

V tomto tématu se v předmětu chemie žáci zabývají především hledáním příčin neuspokojivého stavu životního prostředí v minulosti i současnosti, jsou jim připomínány různé aspekty ekologických problémů, je podporováno vytváření jejich vlastního názoru a postojů. Je zdůrazňován vliv životního prostředí na lidské zdraví a s tím související získávání praktických dovedností a návyků pro běžné denní činnosti napomáhající ke zlepšení životního prostředí. Žáci porovnávají klady a zápory různých zdrojů energie a surovin, které využívá člověk na Zemi. V neposlední řadě si vytvářejí celkovou představu o způsobu využívání vody člověkem, o nejčastějších příčinách jejího znečištění a problémech souvisejících s nedostatkem pitné vody v celosvětovém měřítku.

Mediální výchova

V Chemii se dle možností snažíme podporovat rozvoj mediální gramotnosti. Zejména kritický odstup od podnětů přicházejících z médií, schopnost argumentace a vnímání životního stylu jako výrazu vlastní autenticity a odlišení od spotřebních životních stylů nabízených médií masově.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Chemie zajišťuje část náplně Branného dne - havárie s únikem nebezpečných látek, prostředky IPCHO.

2.6 Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

Při výuce chemie se žáci seznamují s názvy a složením významných hornin a minerálů, se způsobem jejich dalšího zpracování pro získání technicky významných látek. V tematickém celku „Voda“ porovnávají složení a pH podzemních a povrchových vod, vyhodnocují možné zdroje znečištění a posuzují možnosti jejího hospodárného užití. Během studia navštíví čistírnu odpadních vod nebo úpravný vody.

Člověk a svět práce

Žáci jsou vedeni k zodpovědnosti za zdraví své i ostatních, za bezpečnost a kvalitu své práce, za ochranu životního prostředí při práci v chemické laboratoři. Aktivně uplatňují způsoby ochrany při práci se škodlivými látkami. Osvojují si zásady účelného chování a jednání a postupy při zajištění nezbytné pomoci v situacích ohrožujících zdraví nebo majetek.

Výchova ke zdraví

Žáci přebírají zodpovědnost za zdraví své i ostatních, za bezpečnost a kvalitu životního prostředí při práci v chemické laboratoři. Aktivně zde uplatňují způsoby ochrany při práci se škodlivými látkami. Osvojují si způsob účelného chování a zajištění nezbytné pomoci v situacích ohrožujících zdraví.

2.7 Používané učebnice a další typické studijní materiály

Honza, J., Mareček, A. (2002): Chemie pro čtyřletá gymnázia 1. – 3. díl, Nakladatelství Olomouc, s. r. o., Olomouc

Pracovní sešity (vydané nakl. Prospektrum)

Periodická tabulka prvků

Matematicko-fyzikální tabulky

2.8 Autoevaluace na úrovni předmětu

Vyučující podporuje ústní sebehodnocení i vzájemné hodnocení žáků. Ke kontrole úspěšnosti učitel využívá prověrky menšího rozsahu s problémovými úlohami, souhrnné písemné testy s volbou odpovědí, ústního zkoušení, samostatné práce a referáty studentů, protokoly z laboratorních cvičení.

Používané metody kontroly a evaluace:

Ústní zkoušení, didaktické testy a analýzy jejich hodnocení

Referáty, prezentace a jejich rozbor

Komerční srovnávací testy

Průběžné hodnocení praktických činností v chemické laboratoři a následné hodnocení zpracování záznamu o provedení laboratorní práce

Cvičné testy z přijímacích zkoušek na VŠ chemického zaměření a jejich rozbor

Analýza úspěšnosti žáků v soutěžích

Rozbor individuálních neúspěchů a zhoršení prospěchu žáka

Název vyučovacího předmětu BIOLOGIE

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Předmět Biologie je začleněn do vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Spolu s dalšími přírodovědnými předměty si klade za cíl odkrývat přírodní zákonitosti, jejichž pochopení je využitelné pro další výzkum i praxi. Zároveň ve spolupráci s předměty stejné vzdělávací oblasti usiluje o utváření mezipředmětových vztahů a propojování poznatků z přírodovědných předmětů.

V pojetí Gymnázia Nymburk je Biologie předmětem, který klade důraz na empirická a experimentální východiska, a je předmětem významně integrujícím další obory, zejména geologii, ekologii a environmentální problematiku a také ICT.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Biologie na vyšším stupni osmiletého gymnázia navazuje na stejnojmenný předmět na gymnáziu nižším, který je rovněž součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda, konkrétně vzdělávacího oboru Přírodopis. Předpokládá osvojení očekávaných výstupů a rozvoj kompetencí, které mají žáci během

studia nabyt, a to nejen v předmětu biologie, ale i v **předmětu** Práce s laboratorní technikou. Biologie navazuje na předpokládanou úroveň a tuto dále prohlubuje a zvyšuje.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Předmět je součástí vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Odpovídá plně za realizaci OVO předmětu Biologie.

Spolu se Zeměpisem integruje vzdělávací oblast Geologie. Přijímá též spolu s dalšími předměty odpovědnost za realizaci OVO ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví a Člověk a svět práce. Významně se též podílí na naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Jádrem studia biologie je pochopení zákonitostí v živé přírodě na buněčné úrovni, přes pletiva a tkáně k orgánům a orgánovým soustavám až k celistvosti organismů a jejich fungování. Předmět se zaměřuje na hlavní taxonomické říše: rostliny, houby a živočichy včetně člověka. Opomenuty nezůstávají ani nebuněčné struktury, bakterie a protista. Nedílnou součástí předmětu je studium neživé přírody a základů geologie, genetiky a ekologie.

Z oboru Výchova ke zdraví přijímá biologie vzdělávací obsah tematických celků Zdravý způsob života a péče o zdraví a Změny v životě člověka a jejich reflexe, částečně pak vzdělávací obsah tematického celku Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence. Předmět se zabývá i otázkami první pomoci.

Ve vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, z tematického celku Pracovní právní vztahy přijímá učivo týkající se bezpečnosti práce, konkrétně jde o pracovní postupy a bezpečnost práce v laboratoři biologie.

Vyučovací předmět je realizován v prvních třech letech vyššího gymnázia v dvouhodinové dotaci. Součástí výuky jsou praktická cvičení z biologie ve dvouhodinovém bloku jednou za tři týdny s třetinou třídy. V hodinách se studenti seznamují s povinným učivem. V praktických cvičeních pak učivo ověřují při prováděných pozorováních, pokusech, při nichž se rovněž seznamují se základy práce s laboratorní technikou, určovacími klíči, přípravou preparátů apod.

Ve vybraných laboratorních cvičeních a zejména při exkurzích a terénním kurzu studenti aplikují své poznatky přímo v přírodě, kde se seznamují s okolními ekosystémy, určují přírodniny, hledají ekologické souvislosti života organismů a ověřují si naučené znalosti, dovednosti i odhalené přírodní zákonitosti v praxi.

Ve druhém ročníku studenti absolvují týdenní geologický kurz jako součást výuky integrovaného vzdělávacího oboru Geologie. Předmaturitní seminář má v náplni také ekologickou týdenní exkurzi v různých ekocentrech po celé České republice.

Ve třetím a čtvrtém ročníku je učivo rozšiřováno a prohlubováno ve volitelných seminářích. Jde o Biologický seminář ve třetím ročníku s dvouhodinovou dotací, ve čtvrtém ročníku pak v pětihodinové dotaci a dvouhodinový předmět Biologicko-chemická praktika.

Výuka probíhá převážně v odborné učebně biologie vybavené PC, dataprojektorem, interaktivní tabulí a vizualizérem. Biologická praktika se odehrávají v biologické laboratoři s možností využití laboratorní techniky (mikroskopy, stereolupy) s využitím přírodnin i trvalých či nativních preparátů. V terénu (blízký park, Ostrov) je zařazována praktická, poznávací část výuky. Nedílnou součástí hodin biologie je také účast žáků na stanovištích s biologickou tematikou při tzv. „Branných dnech“. Zařazovány jsou i jednodenní exkurze do přírody, práce v terénu je také součástí geologického a ekologického kurzu.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro biologii

Zeměpis

- stavba Země
- magmatický proces, zvětrávání, sedimentace a metamorfní procesy
- biomy světa
- krajinná ekologie

Chemie

- odborné názvosloví
- chemické děje
- chemické procesy v organismech (metabolismus)

Fyzika

- vlnění – světlo, zvuk
- optika

Dějepis

- fylogenetický vývoj lidského druhu

Příspěvek biologie ostatním předmětům

Zeměpis

- chemické, mineralogické a petrologické složení Země
- geologická období vývoje Země
- evoluce bioty a prostředí

Chemie

- biologické základy fotosyntézy a dýchání
- stavba DNA, replikace, transkripce

Fyzika

- anatomie člověka – vnější podněty prostředí

Základy společenských věd

- nervová a hormonální soustava, lidské smysly
- pracovní postupy
- bezpečnost práce
- pracovní úraz

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo a rozsah předmětu

Na předmět Biologie navazují volitelné předměty:

Biologický seminář

Biologický seminář je zařazen mezi volitelné předměty v předmaturitním a maturitním ročníku. Jejich náplní je opakování, prohlubování a rozšiřování učiva ze všech biologických disciplín, příprava na přijímací zkoušky na vysoké školy přírodovědného zaměření. Seminář se aktivně účastní odborných přednášek na AV ČR a I. LF v Praze.

Hodinová dotace semináře v předmaturitním ročníku je 2 hodiny týdně, v maturitním ročníku 5 hodin.

Seminář je určen žákům, kteří mají zájem o studium na přírodovědeckých, lékařských, veterinárních a farmaceutických fakultách. Absolvování semináře je podmínkou pro absolvování profilové části maturitní zkoušky z biologie.

Biologicko-chemická praktika

V maturitním ročníku jsou žákům, zejména uchazečům o studium na lékařských fakultách, nabízena Biologicko-chemická praktika, která probíhají nejen v laboratoři biologie a chemie, ale i na odborných pracovištích. Žáci mají možnost připravit si preparáty, osvojit si práci s laboratorní technikou a vyzkoušet postupy při pitvě savce. Součástí tohoto předmětu je i vypracovávání laboratorních protokolů s využitím ICT.

Hodinová dotace semináře jsou 2 hodiny týdně.

Seminář je určen žákům, kteří mají zájem o studium na přírodovědeckých, lékařských, veterinárních a farmaceutických fakultách.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Spolu s dalšími přírodovědnými předměty si biologie klade za cíl odkrývat přírodní zákonitosti, jejichž pochopení je využitelné pro další výzkum i praktické využití. Zároveň ve spolupráci s předměty stejné vzdělávací oblasti usiluje o utváření mezipředmětových vztahů a propojování poznatků z přírodovědných předmětů.

Dalším důležitým cílem studia biologie je naučit studenty pracovat s moderní laboratorní technikou a zpracovávat experimentálně získaná data, které studenti mohou využívat pro tvorbu prezentací a seminárních prací.

Předmět naplňuje také cíle vzhledem k udržitelnému rozvoji a ekologickým principům, do výuky jsou zařazovány aktivity, jejichž smyslem je ukázat ekologicky příznivější, alternativní a odpovědnější způsoby života vedoucí k udržitelnému rozvoji.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák využívá při práci různé druhy studijních materiálů (odborné knihy, encyklopedie, časopisy, internet..), získané informace efektivně třídí, porovnává a vyhodnocuje. Zvolí vhodnou učební strategii a postup práce při zpracovávání úkolu.

Žáci ve skupinách plánují pracovní postupy, rozdělují si části úkolů, tvořivě je zpracovávají a odpovídají za jejich splnění. V rámci praktických cvičení plánují a organizují pracovní činnosti s ohledem na časovou dotaci určenou ke zpracování všech úkolů.

Žák hodnotí vlastní práci, podílí se i na hodnocení výstupů práce ostatních.

Kompetence k řešení problémů

Žák rozpozná problémy týkající se biologických témat (zdraví a nemoc člověka, ekologické problémy apod.), navrhne způsoby řešení, zvažuje klady a záporů jednotlivých variant řešení. Vytváří hypotézy a různými postupy je ověřuje.

Kompetence komunikativní

Žák v rámci hodin biologie používá s porozuměním odborný jazyk, běžně užívaná symbolická a grafická vyjádření. Efektivně využívá informační a komunikační technologie při zpracování vybraných laboratorních úkolů, referátů, skupinových úkolů, projektů, domácích i seminárních prací. Výsledky a postupy práce své či skupinové prezentuje před třídou. Naslouchá ostatním a respektuje cizí názory.

Kompetence sociální a personální

Žák v rámci skupinových prací aktivně spolupracuje a podílí se na plnění společně stanovených cílů. Projevuje zodpovědný vztah k vlastnímu zdraví a k zdraví druhých. V rámci laboratorních cvičení posuzuje své fyzické možnosti.

Kompetence občanské

Žák uvažuje o společnosti z hlediska principů trvale udržitelného života, rozhoduje se a jedná tak, aby nepoškozoval životní prostředí. V krizových situacích a situacích ohrožujících život a zdraví se chová zodpovědně, poskytne ostatním první pomoc.

Žák dodržuje stanovená pravidla pro provoz učebny a laboratoře biologie, chápe nutnost dodržování pravidel a důsledky, které plynou z jejich nedodržování.

Kompetence k podnikavosti

Žák rozvíjí svůj odborný potenciál na poli biologie.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Biologie se podílí na realizaci projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Předmět Biologie se podílí na realizaci geologického kurzu v sextách, resp. v druhém ročníku. V rámci seminářů pak přispívá náměty do programu ekologického kurzu pro studenty biologického semináře v předmaturitním ročníku.

Předmětová komise biologie připravuje a koordinuje Ekoden, kterého se jako pořadaleté účastní i studenti VG.

Biologie přispívá do programu Branného dne nácvikem první pomoci a toto téma je zařazeno také do programu sportovního dne a sportovních kurzů.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Vzdělávací strategie předmětu biologie se zaměřují na rozvoj klíčových kompetencí. Biologie se podílí na integraci ICT do biologie na aplikační úrovni, začleňování průřezových témat (zejména environmentální výchovy) a praktických činností v rámci cvičení v laboratoři i terénu, exkurzí a pobytových kurzů.

Mezi organizační formy výuky biologie patří vedle individuální a frontální výuky také výuka skupinová a projektová.

Z výukových metod tvoří hlavní složku informačně-receptivní metoda a reproduktivní metoda. Nechybí ani využití výzkumné a heuristické metody, zejména v praktických cvičeních a na exkurzích.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Předmět přispívá k rozvoji porozumění vlastnímu tělesnému vývoji a vytváření vztahu k vlastnímu tělu. Pomáhá rozvíjet zdravý a bezpečný životní styl (péče o zdraví, relaxace, životní změny).

Žáci jsou vedeni ke spolupráci na zadaném úkolu při skupinové práci zejména v rámci laboratorních cvičení a terénních exkurzí. Při plnění úkolu mají možnost vyzkoušet si a porovnat roli vedoucího a vedeného, uvědomují si zodpovědnost, kterou přebírají při hraní určené role.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

V rámci studia Biologie si žáci uvědomují nutnost přijímat zodpovědnost za dopady svého chování na svět, v němž žijí. Pojmenují aktuální místní problémy týkající se zdraví, životního stylu a životního

prostředí. Vyjádří vlastní názor, obhájí ho a vhodně argumentují. Navrhnu způsoby řešení na regionální, národní i mezinárodní úrovni. Uvědomují si potřebu spolupráce na společném řešení problému.

Multikulturní výchova

Předmět přispívá k uvědomění si respektu k jedinečnosti, důstojnosti a neopakovatelnosti života. Dotýká se také problematiky rasismu a diskriminace (barva pleti, pohlaví, sexuální orientace).

Environmentální výchova

Environmentální výchova tvoří stěžejní příspěvek Biologie k naplňování průřezových témat. Jedná se zejména o problematiku globálních ekologických problémů a trvale udržitelného rozvoje. Nedílnou součástí naplňování průřezového tématu je také ekologizace provozu a prostředí školy (odpady, energie, ekologicky šetrné výrobky...).

Žáci se v rámci Ekologie věnují vztahům organismů a prostředí, v němž žijí; charakterizují populace a jejich vzájemné vazby; vysvětlí, jakým způsobem probíhá tok látek v ekosystémech. Zamyslí se nad příčinami zániku druhů a vyhledají či navrhnou formy jejich ochrany. Pojmou negativní vlivy prostředí na zdraví člověka.

Hledání příčin, důsledků a možností řešení lokálních i globálních ekologických problémů je náplní zejména ekologického a geologického kurzu (těžba nerostných surovin, znečištění vody, půdy...).

Mediální výchova

V předmětu se zaměřujeme na kritické prověřování mediálních sdělení (v populárněvědeckých časopisech a televizních pořadech, na internetu) a jejich srovnání s ostatními zdroji (encyklopedie, odborná literatura).

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Biologie se tématem zabývá při výuce biologie člověka, u jednotlivých orgánových soustav přibližuje možnosti ohrožení zdraví a zásady poskytnutí první pomoci.

2.6. Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

Biologie se spolu se Zeměpisem podílí na integraci vzdělávací oblasti Geologie. Stěžejní část výuky je součástí geologického kurzu, ostatní učivo je začleněno do výuky v hodinách biologie a v praktických cvičeních.

Člověk a svět práce

Při praktických cvičeních z biologie je dbáno na dodržování bezpečnostních pravidel chování v laboratoři, pracovních postupů při práci s laboratorní technikou.

Výchova ke zdraví

Výchova ke zdraví je nedílnou součástí vyučování biologie člověka. Při hodinách i praktických cvičeních se žáci seznamují se zásadami zdravého způsobu života a s péčí o zdraví (prevence, rozpoznání zdravotních problémů, první pomoc). Nechybí teoretický ani praktický nácvik první pomoci.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

JELÍNEK, J.; ZICHÁČEK, V.: Biologie pro gymnázia: teoretická a praktická část. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2005.

KUBIŠTA, V. : Obecná biologie pro gymnázia. Praha: Fortuna, 2000.

KINCL, L.; KINCL, M.; JAKRLOVÁ, J.: Biologie rostlin pro 1. ročník gymnázií. Praha: Fortuna 2003.

PAPÁČEK, M.; MATĚNOVÁ, V.; MATĚNA, J.; SOLDÁN, T.: Zoologie. Praha: Scientia, 2000.

ŠMARDA, J.: Genetika pro gymnázia. Praha: Fortuna, 2003.

ŠLÉGL, J.; KISLINGER, F.; LANÍKOVÁ, J.: Ekologie a ochrana životního prostředí pro gymnázia. Praha: Fortuna, 2002.

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Kontrola a evaluace se uskutečňuje v průběhu celého čtyřletého vzdělávacího cyklu. Vyučující za tím účelem zařazuje do výuky ústní zkoušení a didaktické testy s otevřenými a polozařazenými otázkami tvořenými zejména problémovými úlohami, písemné práce, skupinové projekty s následnými obhajobami .

Umožňuje a podporuje využívání žákovských referátů a prezentací v aplikaci PowerPoint, dbá na jejich hodnocení žáky navzájem i na sebereflexi autora.

Nedílnou součástí výsledků je průběžné hodnocení protokolů z laboratorních prací. U praktických dovedností učitel preferuje průběžné slovní hodnocení s motivačním důrazem.

Název vyučovacího předmětu ZEMĚPIS

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Zeměpis umožňuje žákům studovat a porozumět zákonitostem přírodních procesů a jejich užitečnosti v praktickém životě, souvislostem mezi přírodními podmínkami a životem lidí v regionu i globálně a porovnávat vše s vlastní zkušeností.

Při tom dochází k osvojení řady dovedností. Zvláště jsou to dovednosti soustavně, objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat, měřit, vytvářet, ověřovat a vyvracet hypotézy o podstatě pozorovaných přírodních a společenských jevů, analyzovat výsledky pozorování a vyvozovat z nich závěry. Důležité jsou vzájemné vazby a příčinné souvislosti různých jevů krajinné sféry. Důkladné porozumění umožňuje žákům nejen v době školního vzdělávání, ale i v dalším životě jejich předvídání a zejména jejich ovlivňování v kladném (tj. společensky žádoucím) smyslu.

Zeměpis jako jediný z předmětů zahrnutých do vzdělávací oblasti Člověk a příroda umožňuje komplexní pohled na vztah člověka a přírody v celé jeho šíři od globálního přes regionální až po měřítko místního regionu. Přispívá tím mimo jiné i k poznání a naplnění principů trvale udržitelného života na planetě Zemi.

V pojetí Gymnázia Nymburk je Zeměpis předmětem významně integrujícím další obory, zejména Geologii a také ICT.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Vyučovací předmět Zeměpis na vyšším gymnáziu je přímo pokračováním stejnojmenného vyučovacího předmětu realizovaného v prvních čtyřech letech osmiletého studia.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Vyučovací předmět Zeměpis v sobě zahrnuje vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Geografie RVP G. Má přírodovědný a zároveň i společenskovední charakter. V zájmu zachování celistvosti oboru je dle RVP G Geografie jako celek začleněna do vzdělávací oblasti Člověk a příroda.

Spolu s Biologií integruje vzdělávací obor Geologie. Přejímá též spolu s dalšími předměty odpovědnost za realizaci OVO ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví a Člověk a svět práce. Významně se též podílí na naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie.

1.4 **Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení**

Vzdělávací obsah Zeměpisu zahrnuje tyto tematické okruhy: Přírodní prostředí, Sociální prostředí, Životní prostředí, Regiony a Geografické informace a terénní plánování.

Hodinová dotace zeměpisu představuje dvě vyučovací hodiny týdně v prvním ročníku studia (respektive pátém v osmiletém studijním programu) a tři vyučovací hodiny zeměpisu týdně ve druhém ročníku studia (respektive šestém) povinně.

Škola disponuje těmito prostory pro výuku zeměpisu: dvě specializované učebny zeměpisu s moderním vybavením (počítač, stolní kamera / vizualizér, dataprojektor, interaktivní tabule, videopřehrávač, ozvučení, zpětný projektor, sbírka nástěnných map a školních atlasů). Vybavení některých dalších učeben školy ekvivalentní vizuální technikou umožňuje jejich plnohodnotné využití pro výuku zeměpisu i v případě, že odborné učebny jsou právě obsazeny jinou třídou.

Pro výuku zeměpisu se využívají následující organizační formy: 45minutová vyučovací hodina, projektová výuka, terénní praxe, tematická exkurze.

Pravidelné exkurze jsou realizovány zejména v Zeměpisném semináři. Žáci se v předmaturitním i maturitním ročníku se svými vyučujícími účastní dne otevřených dveří na Geofyzikálním ústavu AV ČR a Ústavu fyziky atmosféry AV ČR v Praze, vybraných přednášek v rámci Týdne geografie na Katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí n/L, případně některé příležitostné výstavy se zeměpisnou tematikou v Praze nebo jinde.

1.5 **Mezipředmětové přesahy**

Příspěvek ostatních předmětů pro zeměpis

Předměty vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace

→ metody studia textu, internacionalizace jazyka (odborná terminologie)

Matematika

→ výpočty zeměpisné polohy, systémy souřadnic v rovině a prostoru, počítání s měřítkem mapy, měření azimutu, kartografická měření a výpočty při práci s mapou...

Fyzika

→ fyzikální zákony, gravitace, elektromagnetické záření, skupenství látek, fyzikální vlastnosti hornin litosféry, pohyby atmosféry...

Chemie

→ chemické složení hmoty, chemické reakce v přírodě, jaderná problematika, ...; biologie – biosféra, biomy, fotosyntéza, ekosystémy, taxonomie organismů, životní prostředí, environmentalistika...

Předměty vzdělávací oblasti Člověk a společnost

→ úzká provázanost socioekonomické geografie se všemi humanitními vědami: Základy společenských věd – nauka o státu a právu, občanství a státní příslušnost, národnost, multikulturalita, politologie, mezinárodní vztahy, základy ekonomie...

Dějepis

→ vývoj lidské společnosti v minulosti, soudobé dějiny, zeměpisné objevy, historie států a jejich skupin, dějiny geografie ...

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce

→ pracovní návyky (odpovědnost, vytrvalost, soustavnost, tvořivost)

Předměty vzdělávací oblasti Umění a kultura

→ multikulturalita

Předměty vzdělávací oblasti Člověk a zdraví

→ hygiena při vyučovacím procesu

Vzdělávací oblast Informatika a informační a komunikační technologie

→ práce s informacemi a jejich zpracování a prezentování s využitím ICT; částečná integrace této vzdělávací oblasti (blíže viz kapitola 2.6)

Příspěvek zeměpisu ostatním předmětům

Vyučovací předmět zeměpis má sám o sobě výrazně široký záběr (integruje poznatky přírodovědných, humanitních a do jisté míry i technických věd). V pojetí výuky na Gymnáziu Nymburk se s jeho přesahy setkáváme v každém z ostatních vyučovacích předmětů.

Předměty vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace

→ práce s populárně-naučnou literaturou, cestopisně zaměřenými časopisy, rozvoj komunikačních kompetencí

Matematika

→ velká zásoba námětů pro slovní úlohy, které se tak mohou více přiblížit praktickému životu

Předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda

→ prostorový aspekt různých jevů a objektů, které zkoumá fyzika, chemie a biologie, interakce přírodních procesů se společenskými

Předměty vzdělávací oblasti Člověk a společnost

→ prostorový aspekt různých jevů a objektů, které zkoumají humanitní vědy, interakce společenských procesů s přírodními

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce

→ prostorový aspekt lidské zaměstnanosti, porovnávání různých regionů, širší zeměpisu umožňuje proniknout do základů různých humanitních i přírodních (příp. technických) věd a i na základě toho může žák zodpovědně zvolit svou životní studijní a profesní orientaci

Předměty vzdělávací oblasti Umění a kultura

→ prostorový aspekt lidské kultury, zejména etnického umění a folklóru v různých regionech, cestovní ruch

Předměty vzdělávací oblasti Člověk a zdraví

→ prostorové znázornění a sledování výskytu závažných onemocnění, epidemie, pandemie, geografie sportu

Vzdělávací oblast Informatika a informační a komunikační technologie

→ mnoho inspirativních materiálů pro procvičení dovedností práce s textem a multimédií na PC, práce s informacemi, práce s mapovými zdroji GIS; částečná integrace této vzdělávací oblasti (blíže viz kapitola 2.6)

1.6 Volitelné předměty pro žáky předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět Zeměpis navazuje volitelný předmět:

Zeměpisný seminář

Účast v semináři umožňuje žákům do jisté míry profilaci, případně specializaci na podrobnější zkoumání určité geografické problematiky (tzn. konkrétního regionu či základů některé geografické vědní disciplíny). V maturitním ročníku je obsahem semináře i systemizace osvojených poznatků z předchozích let studia, jejich další rozšíření a příprava okruhů

k maturitní zkoušce ze zeměpisu, případně na přijímací zkoušky na VŠ oborově blízké zeměpisu (zejména přírodovědecké, ekonomické a pedagogické fakulty).

Zeměpisný seminář má ve třetím (sedmém) ročníku hodinovou dotaci dvě vyučovací hodiny týdně a ve čtvrtém (osmém) pět vyučovacích hodin týdně. Seminář je koncipován jako dvouletý.

Absolvování semináře v obou ročnících je nutnou podmínkou pro absolvování profilové části maturitní zkoušky ze Zeměpisu.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Zeměpis směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka:

- ke zkoumání geografických jevů a souvislostí mezi nimi s důrazem na prostorové hledisko (hodnocení výskytu, rozmístění, postupného rozšíření jevů),
- k hledání příčin, vzájemných vazeb a důsledků geografických jevů, ke stanovení hypotéz a závěrů z toho vyplývajících a k jejich ověřování nebo vyvracení,
- k uvědomění si a dalšímu promýšlení důležitosti a závažnosti zjištěných závěrů,
- k osobní motivaci k šetrnému přístupu k přírodě i lidským výtvorům ve smyslu trvale udržitelného života,
- k pochopení přímé souvislosti činnosti lidí a stavu životního prostředí na planetě Zemi,
- ke stálé snaze o efektivní využívání všech přírodních zdrojů s důrazem na co nejširší využití zdrojů obnovitelných a rovněž o zachování mechanismu jejich obnovitelnosti i pro budoucí generace.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žáci jsou v zeměpise vedeni k získávání vlastních zkušeností a názorů pozorováním a sledováním dění ve světě, k osvojování si základních geografických pojmů a k práci s nimi v diskusích a rozhovorech.

Kompetence k řešení problémů

Tyto kompetence žáci v zeměpise rozvíjejí zejména s ohledem na aktuální problémy ve světě, které mají zeměpisný rozměr, zvláštní pozornost žáci věnují globálním problémům lidstva přírodního i sociálního charakteru.

Kompetence komunikativní

Komunikativní kompetence žáci rozvíjejí při studiu různých druhů map, tabulek se zeměpisnými údaji apod.

Kompetence sociální a personální

Sociální a personální kompetence žáci v zeměpise rozvíjejí především při skupinové práci, při týmovém řešení úkolů vyplývajících z projektového vyučování.

Kompetence občanské

Žáci se v hodinách zeměpisu například seznamují s různými tradicemi a odlišným kulturním i historickým dědictvím cizích zemí, učí se respektovat odlišnosti, porozumět environmentální problematice i zásadám trvale udržitelného života.

Kompetence k podnikavosti

Žáci v zeměpise, který je předmětem se širokým zaměřením stojícím na pomezí přírodních, humanitních a technických věd, získávají základní orientaci v některých oborech, jejichž studiu se mohou po maturitě věnovat na vysoké škole (geografie, demografie, urbanistika, ekonomické obory,

životní prostředí, kartografie, geoinformatika, regionální rozvoj, cestovní ruch, doprava, meteorologie, astronomie, geoglobalistika...).

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Zeměpis se podílí na realizaci projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Zeměpis výraznou měrou zajišťuje některé části programu Branného dne a Ekodne. Svou podstatou se podílí i na přípravě, průběhu a vyhodnocení exkurzí, dlouhodobých projektů – Naučná stezka Chotuc, Virtuální učebnice zeměpisu místní krajiny – Nymbursko. V rámci integrace vzdělávacího oboru Geologie zaštiťuje zeměpis společně s biologii realizaci kurzu geologické terénní praxe v sextách/druhém ročníku.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

V zeměpise je důraz kladen na práci s mapou a dalšími zdroji geografických informací (Internet, geografické informační systémy, prohlížečky dat dálkového průzkumu Země, zeměpisné a cestopisné časopisy, encyklopedie, výukové programy, a televizní pořady), na doplňkové aktivity – besedy, vzdělávací pořady či představení, několikadenní geografické exkurze (dle zájmu žáků).

Využitelné metody jsou v zeměpise: výukový rozhovor, diskuse, praktické úkoly a skupinová práce, referáty, výklad obtížnější problematiky.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Podpora a uznání vlastního názoru žáka na daný zeměpisný problém. Výchova k hodnocení a sebehodnocení.

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

Evropa, nadnárodní integrační seskupení, geoglobalistika.

Multikulturní výchova

Kulturní diference a etnika v České republice a ve světě.

Environmentální výchova

Živelné pohromy, ekosystémy, ochrana životního prostředí a vliv lidské činnosti, podmínky života.

Mediální výchova

Získávání aktuálních informací z médií, využití výpočetní techniky v přípravě referátů, publikování výsledků prací na Internetu.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Zeměpis nabízí žákům především teoretické vysvětlení podstaty a příčin některých mimořádných událostí, zejména těch „přírodního charakteru“ (povodeň, zemětřesení, sopečná erupce, lavina, úder bleskem apod.). Vede žáky k tomu, aby dokázali včas rozpoznat, že se k mimořádné události v jejich blízkosti schyluje a jak se jí vyhnout, nebo jak se zachovat, když se jí vyhnout už nelze. Pro další život žáků jsou pak v rámci zeměpisu položeny základní principy myšlení v environmentálních souvislostech. V dalších letech rozvíjené a prohlubované environmentální myšlení pak umožňuje přistupovat ke krajině tak, aby byla zachována její trvalá udržitelnost a některým mimořádným událostem se tak mohlo i předcházet.

2.6 Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

Vzdělávací obor Geologie vzdělávací oblasti Člověk a příroda je plně integrován do předmětů Biologie a Zeměpis. Jako samostatný předmět se nevyučuje. Biologie a Zeměpis si rozdělily očekávané výstupy oboru Geologie i s nimi související učivo a začlenily je do svých osnov.

Završením vzdělávání v integrovaném oboru Geologie je kurz geologické terénní praxe, který je zařazen na podzim do sexty/druhého ročníku a koná se v Krkonoších na chatě RSG. Teoretickou přípravu na činnosti prováděné na tomto kurzu provedou vyučující Biologie a Zeměpisu před kurzem. Očekávaný výstup „posuzuje geologickou činnost člověka z hlediska možných dopadů na životní prostředí“ a povinné učivo „práce v terénu a geologická exkurze“ jsou hlavní náplní tohoto kurzu. Na kurzu se žáci budou zabývat také praktickým použitím teoretických znalostí a dovedností z hodin Biologie a Zeměpisu.

Zeměpis v rámci integrace Geologie zajišťuje především geologická témata související s litosférou, stavbou zemského tělesa, endogenními a exogenními geologickými procesy a s využitím geologických map. Očekávaný výstup z tematického okruhu Voda (a učivo k němu) zeměpis zahrne do tematického celku hydrosféra. Očekávané výstupy z tematického okruhu Člověk a anorganická příroda (s výjimkou OV „posuzuje geologickou činnost člověka z hlediska možných dopadů na životní prostředí“, který je zajištěn v průběhu kurzu geologické terénní praxe) a učivo k nim zeměpis zařadí k tematickým celkům nerostné bohatství a krajina a životní prostředí.

Člověk a svět práce

Zeměpis se v rámci studia sociogeografické sféry zabývá i členěním ekonomických aktivit na sektory a umožňuje tak základní orientaci v ekonomice v teoretické rovině.

Výchova ke zdraví

Zeměpis přispívá vzdělávacímu oboru Výchova ke zdraví především dílčím naplněním tematického okruhu Ochrana člověka za mimořádných událostí (podrobněji viz bod 2.5).

2.7 Používané učebnice a další typické studijní materiály

Používané učebnice:

Bičík, I. a kol.: Příroda a lidé Země. Nakladatelství ČGS, Praha.

Geografie pro SŠ: Fyzickogeografická, Socioekonomická a Regionální část, SPN, Praha.

Geografie pro SŠ: Fyzickogeografická, Socioekonomická a Regionální část, SPN, Praha.

Kašparovský, K.: Zeměpis v kostce I. Fragment, Praha.

Kašparovský, K.: Zeměpis v kostce II. Fragment, Praha.

Další pomůcky:

Sobota, K. – Sobotová, M.: Zeměpisný náčrtník, Nakladatelství ČGS, Praha.

Školní atlas dnešního světa, TERRA Klub.

Školní atlas světa, Kartografie.

Školní atlas Česká republika a Evropa, SHOCart.

Tematický atlas Středočeského kraje, Středočeský kraj.

2.8 Autoevaluace na úrovni předmětu

Kontrola a evaluace se uskutečňuje v průběhu celé výuky zeměpisu a také v Zeměpisném semináři. Vyučující za tím účelem zařazuje do výuky ústní zkoušení a didaktické testy s otevřenými

ŠVP Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce

část 5c

POVINNÉ A VOLITELNÉ PŘEDMĚTY – VYŠŠÍ GYMNÁZIUM

a polozavřenými otázkami. Umožňuje a podporuje využívání žákovských referátů ve výuce, dbá na jejich hodnocení žáky navzájem i na sebereflexi autora referátu.

Ke kontrole výsledků vyučování používá vyučující rovněž písemných testů tvořených zejména problémovými úlohami, hodnotí samostatné práce žáků, využívá ústního zkoušení zaměřeného na vysvětlení přírodních jevů a zákonitostí. Při sestavování písemných testů a zejména při přípravě ročníkových zkoušek ze zeměpisu bere učitel v úvahu Katalog požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky pro zkušební předmět Zeměpis.

Hodnotí se úroveň zvládnutí ICT techniky a její využití pro zpracování samostatných prací a využití prezentační techniky při referátech a při prezentaci výstupů skupinové práce.

Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje tyto vzdělávací obory:

Vzdělávací obor	Občanský a společenskovední základ	
Předměty Volitelné předměty	Základy společenských věd Společenskovední seminář Sociologie a psychologie Politologie a mezinárodní vztahy	
Vzdělávací obor	Dějepis	
Předměty Volitelné předměty	Dějepis Dějepisný seminář	
Vzdělávací obor	Geografie	
Předměty	Zeměpis	osnovy předmětu jsou zařazeny do vzdělávací oblasti Části člověk a příroda
Volitelné předměty	Zeměpisný seminář	osnovy předmětu jsou zařazeny do vzdělávací oblasti Části člověk a příroda

Název vyučovacího předmětu ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Předmět Základy společenských věd (ZSV) využívá společenskovední poznatky získané v základním vzdělávání, rozvíjí je a učí žáky zpracovávat je v širším myšlenkovém systému. Jeho součástí jsou i zcela nové obsahové prvky, jejichž pochopení je podmíněné rozvinutější myšlenkovou činností a praktickou zkušeností žáka gymnázia. Žáci se učí kriticky reflektovat společenskou skutečnost, posuzovat různé přístupy k řešení problémů každodenní praxe a aplikovat poznatky do současnosti. Rozvíjeny jsou důležité myšlenkové operace, praktické dovednosti a vědomí vlastní identity žáka. Posiluje respekt k základním principům demokracie a připravuje žáky na odpovědný občanský život v demokratické společnosti v souladu s principy udržitelného rozvoje.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Předmět ZSV z větší části navazuje na předmět Občanská výchova, který patří do vzdělávací oblasti Člověk a společnost.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

ZSV jsou začleněny do vzdělávací oblasti Člověk a společnost, která společně se ZSV zahrnuje ještě předměty geografie a dějepis.

Do předmětu ZSV je zcela integrována vzdělávací oblast Člověk a svět práce. Přejímá též spolu s dalšími předměty odpovědnost za realizaci některých OVO ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví

Významně se též podílí na naplnění určených OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie.

1.4 **Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení**

Vzdělávací obsah ZSV zahrnuje tyto tematické okruhy: Člověk jako jedinec (psychologie), Člověk ve společnosti (sociologie), Občan ve státě (politologie), Občan a právo (právo), Mezinárodní vztahy a globální svět (mezinárodní vztahy, globální problémy), Úvod do filosofie a religionistiky (filosofie, etika, náboženství).

Do předmětu jsou integrována tato témata vzdělávací oblasti Člověk a svět práce: Trh práce a profesní volba, Pracovníprávní vztahy, Tržní ekonomika, Národní hospodářství a úloha státu v ekonomice, Finance.

Ze vzdělávací oblasti Výchova ke zdraví jsou do ZSV integrována tato témata: Vztahy mezi lidmi a formy soužití, Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence.

Předmět se vyučuje ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia 2 hodiny týdně.

Pro výuku slouží specializovaná učebna vybavená videopřehrávačem, DVD přehrávačem, počítačem, zpětným projektořem, CD přehrávačem a tabulí White Board, k dispozici jsou flipcharty pro prezentaci výstupů skupinové práce

Pro výuku ZSV se využívají následující organizační formy: 45minutová vyučovací hodina, projektová výuka, tematická exkurze a besedy.

1.5 **Mezipředmětové přesahy**

Zeměpis

- mezinárodní organizace
- globální problémy
- geografické a demografické souvislosti

Dějepis

- historické a politické souvislosti

Matematika

- finanční matematika

IVT

- práce s informacemi a jejich zpracování
- stálá spolupráce s internetem

1.6 **Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu**

Na předmět Základy společenských věd navazují volitelné předměty:

Společenskovědní seminář

Náplní semináře v předmaturitním ročníku je rozšíření znalostí žáků z ekonomie a práva nad rámec povinného učiva. V ekonomii se věnuje tématům bankovníctví, osobní finance, investiční záměr, nástroj hospodářské politiky, právní podmínky podnikání. Součástí je rovněž investiční hra Cash flow od Roberta Kiosakiho a exkurze do ČNB. V oblasti práva pak rozboru praktických příkladů z občanského, rodinného, pracovního a trestního práva.

Náplní semináře v maturitním ročníku je prohloubení znalostí filosofie z běžných hodin ZSV s větším důrazem na filosofii soudobou. Další okruhy a problematika vycházejí z oblasti etiky, estetiky, lidských práv a náboženství. Žáci zpracovávají referáty a eseje na odborná témata, analyzují filosofické texty a diskutují o nich. Součástí semináře je opakování maturitních okruhů

ŠVP Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce

část 5c

POVINNÉ A VOLITELNÉ PŘEDMĚTY – VYŠŠÍ GYMNÁZIUM

ZSV. Žáci v rámci semináře vypracovávají přijímací testy z humanitních oborů na VŠ, testy všeobecného přehledu atp.

Seminář je vhodný pro budoucí studenty práv, VŠE, historie, filosofie, politologie, mezinárodních vztahů a ostatních humanitních oborů.

Seminář je koncipován jako dvouletý, jeho hodinová dotace v předmaturitním ročníku je 2 hodiny týdně, v maturitním ročníku pak 5 hodin týdně.

Sociologie a psychologie

Náplní semináře v předmaturitním ročníku je rozšíření znalostí žáků ze sociologie nad rámec povinného učiva. V sociologickém semináři si žáci obnoví vědomosti v předmětu sociologie a jeho postavení v systému věd, seznámí se se vznikem a vývojem sociologického myšlení. Žáci sami posoudí úlohu společnosti v životě jedince v souvislosti s procesem socializace. Od otázek týkajících se sociálních skupin a sociální struktury společnosti se přesunou k problémům etnických a národnostních vztahů a problematice subkultur. Pokusí se zaujmout stanovisko k otázkám vlivu masové kultury a globalizace na moderní společnost, seznámí se také s aktuální problematikou sociální patologie ve společnosti a provedou vlastní sociologický výzkum. Součástí semináře je exkurze do K-centra.

Náplní semináře v maturitním ročníku je rozšíření znalostí žáků ze psychologie nad rámec povinného učiva. V semináři si žáci zopakují v rámci obecné psychologie definici, předmět a úkol této vědy se základními psychickými jevy a seznámí se se zajímavými oblastmi, jako je inteligence, motivace či fantazie a kreativita. Nechybí ani problematika vývojové psychologie a úlohy rodiny a dětství v psychickém vývoji člověka. V psychologii osobnosti žáci posoudí řadu teorií, typologií a zabývají se i problematikou psychopatologie. Agresivita, empatie či asertivita naplňují poslední blok učiva - sociální psychologii. Součástí semináře je i odborná exkurze do kojeneckého ústavu, domova dětí či speciální školy.

Seminář je vhodný pro budoucí studenty filozofie, psychologie, sociálních věd a pedagogiky.

Seminář je koncipován jako dvouletý, jeho hodinová dotace v předmaturitním ročníku je 2 hodiny týdně, v maturitním ročníku pak 5 hodin týdně.

Politologie a mezinárodní vztahy

V základech politologie se žáci seznámí s postavením politologie (politických věd) v systému vědních oborů, s obsahem pojmu politika, moc a autorita. Posoudí vliv médií a veřejného mínění na politické dění. Žáci vycházejí ze současného dění a reagují na něj. V souvislosti s rolí politických stran, ideologií a doktrín se do podrobností seznámí s pojmy demokracie, stát, volby a volební systém, ústava...

Obsahem části semináře věnované mezinárodním vztahům je vysvětlení a prohloubení pojmů: mezinárodní politika, diplomacie, geopolitika, globalistika a rezolutika, vývoj představ o mezinárodní spolupráci, OSN, evropská integrace, NATO, teorie konfliktu – propaganda, špionáž-zpravodajské služby, terorismus, vývoj jaderného zbrojení; první jaderný pokus; závody v jaderném zbrojení v období studené války; odpaly jaderných bomb v blízkosti zabydlených oblastí... Součástí semináře je rozbor konkrétních konfliktů – Arabsko-izraelský konflikt; Kurilské ostrovy, Náhorní Karabach, Tibet... a rozbor totalitních systémů – KLDK, Libye, Bělorusko...

Seminář se věnuje i přípravě na přijímací zkoušky na VŠ. Studenti provádějí rozbor testů z přijímacích zkoušek na VŠ příslušného zaměření.

Seminář je určen pro žáky se zájmem o společenské dění a budoucím studentům práv, VŠE, historie, politologie a mezinárodních vztahů.

Seminář je koncipován jako dvouletý, jeho hodinová dotace v předmaturitním ročníku je 2 hodiny týdně, v maturitním ročníku pak 5 hodin týdně.

Ekonomika podnikání

Seminář navazuje na ekonomická témata probíraná v rámci předmětu Základy společenských věd. Náplní semináře jsou pak např. tato témata: fungování tržní ekonomiky, podnikání a podnikové činnosti, marketing, výrobní a prodejní činnost, daně, finanční trh, finanční řízení podniku a národní a světové hospodářství. Součástí semináře jsou ekonomické výpočty a základy účetnictví.

Obsah učiva je aktualizován v souladu se změnami legislativy, tedy zejména s novým Zákonem o obchodních korporacích a Občanským zákoníkem. Součástí semináře je i návštěva ČNB i finančního úřadu. V maturitním ročníku je zařazeno i opakování k maturitní zkoušce.

Seminář je vhodný pro budoucí studenty VŠE a ekonomických oborů ostatních vysokých škol a studenty, kteří chtějí v budoucnu podnikat.

Seminář je koncipován jako dvouletý, jeho hodinová dotace v předmaturitním ročníku je 2 hodiny týdně, v maturitním ročníku pak 5 hodin týdně.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Spolu s dalšími společenskovědními předměty si ZSV klade za cíl osvojit demokratické principy v mezilidské komunikaci, rozvíjet schopnost diskutovat o veřejných záležitostech, zaujímat vlastní stanoviska a kritické postoje ke společenským a společenskovědním záležitostem. Zároveň ve spolupráci s předměty stejné vzdělávací oblasti usiluje o utváření mezipředmětových vztahů a propojování poznatků ze společenskovědních předmětů.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák reflektuje dosahování cílů svého učení.

Kompetence k řešení problémů

Žák rozpozná problém, objasní jeho podstatu, různými přístupy řeší a kriticky zhodnotí možné varianty řešení.

Kompetence komunikativní

Žák si je osvojí především v debatních dovednostech. Schopnost diskuse je jedním z prioritních úkolů celého předmětu. Žák se učí formulovat své argumenty, ale také respektovat partnera v diskusi, naslouchat pozorně, co protivník v diskusi říká a reagovat na něj.

Kompetence sociální a personální

Žák je rozvíjí především ve skupinové práci a projektech, kde dodržuje efektivní postup práce ve skupině, podporuje týmovou atmosféru, zvládá nepříjemné a neefektivní chování členů ve skupině, zvládá situace soutěže a konkurence.

Kompetence občanské

Žák je schopen posoudit a kriticky zhodnotit souvislosti mezi svými právy a povinnostmi. Žák dokáže obhájit jak svá práva, tak i práva jiných a aktivně vystupuje proti potlačování základních lidských práv všude na zemi. Žák pochopí a odsoudí xenofobní a rasistické chování ve společnosti.

Kompetence k podnikavosti

Žák rozvíjí znalosti a dovednosti tak, aby bezproblémově směřoval k uplatnění v budoucí profesi. Žák pochopí, že se neučí pro známky, ale pro život. Žák sám pochopí, že správné vyřešení úkolů v ZSV mu výrazně pomůže v běžné komunikaci s úřady, bankami, soudy atd.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

ZSV se podílí na realizaci evropského projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

ZSV se podílí na přípravě a realizaci většiny projektových dnů. V programu Branného dne zajišťuje blok chování v krizových situacích, podílí se na zajištění Ekodne, zajišťuje akci Vlajka pro Tibet apod.

ZSV zajišťuje přípravu a účast družstev v celostátní Debatní lize a také v debatní soutěži Cestou do Parlamentu (Agora CE).

ZSV odpovídá za řádný průběh charitativních sbírek Světluška, Bílá pastelka, Srdíčkový den...

Nedílnou součástí výuky ZSV je řada exkurzí, jako např. Parlament ČR, ČNB, Okresní soud v Nymburce, Krajský soud v Praze, Člověk v tísni, K centrum, Kojenecký ústav Kolín, Dětský domov Milovice, FÓRUM 2000...

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Vzdělávací strategie předmětu ZSV jsou zaměřeny na rozvoj klíčových kompetencí. V předmětu ZSV je uplatňována celá řada metod a forem, které rozvíjejí osobnost žáka v průběhu studia.

Mezi organizační formy výuky ZSV patří vedle individuální a frontální výuky také výuka skupinová, projektová a párové vyučování.

Z výukových metod tvoří hlavní složku informačně-receptivní metoda a metoda reproduktivní. Nechybí ani využití aktivizační metody, metod diskusních, hry, problémové učení či exkurze.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

- poznání a rozvoj vlastní osobnosti (já sám o sobě, mé chování, myšlení a prožívání; co a jak mohu trénovat, aby se kvalita mého učení zlepšila; já a moje sociální role nyní i v budoucím) – vzdělávací obsah Člověk jako jedinec
- seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů (strategie zvládnutí zátěžových situací) – vzdělávací obsah Člověk jako jedinec
- sociální komunikace – vzdělávací obsah Člověk ve společnosti
- morálka všedního dne – vzdělávací obsah Člověk ve společnosti

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

- globalizační a rozvojové procesy – vzdělávací obsah Mezinárodní vztahy a globální svět
- příčiny, důsledky globálních problémů – vzdělávací obsah Mezinárodní vztahy a globální svět
- humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce – vzdělávací obsah Mezinárodní vztahy a globální svět
- žijeme v Evropě – vzdělávací obsah Mezinárodní vztahy a globální svět

Multikulturní výchova

- základní problémy sociokulturních rozdílů – vzdělávací obsah Člověk ve společnosti
- psychosociální aspekty interkulturality – vzdělávací obsah Člověk jako jedinec, Člověk ve společnosti
- spolupráce mezi lidmi různého kulturního prostředí – vzdělávací obsah Člověk ve společnosti

Environmentální výchova

- člověk a životní prostředí – vzdělávací obsah Mezinárodní vztahy a globální svět

Mediální výchova

→ Média a mediální produkce – vzdělávací obsahy Člověk ve společnosti, Člověk ve státě, Člověk a právo

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Žáci si v rámci Branného dne osvojují základní pravidla pro přežití v krizových situacích (např. při požáru tunelové lanovky – komínový efekt, požáru v silničním tunelu; při havárii letadla či dalších dopravních prostředků).

2.6 Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se plně podílí na integraci ICT realizací tzv. uzlových bodů ve všech ročnících vyššího a čtyřletého gymnázia s výjimkou maturitního ročníku.

Geologie

ZSV se na integraci této oblasti nepodílí.

Člověk a svět práce

Do ZSV je tato oblast plně integrována. ZSV odpovídá za realizaci povinného učiva ze všech témat této oblasti (Trh práce a profesní volba, Pracovněprávní vztahy, Tržní ekonomika, Národní hospodářství a úloha státu v ekonomice, Finance) a za naplnění OVO.

Výchova ke zdraví

ZSV integruje z této oblasti následující témata: Vztahy mezi lidmi a jejich soužití a Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence. OVO je dosaženo v průběhu besed a exkurzí, jimiž je realizován povinný obsah učiva.

2.7 Používané učebnice a další typické studijní materiály

Studijní materiály

kolektiv (2008) : Odmaturuj ze společenských věd, Didaktis, Brno.

Barčáková, J. (2003) : Aplikovaná ekonomie, Junior Achievement, ČR

kolektiv (2008) : Finanční gramotnost, Národní ústav odborného vzdělávání, Praha.

Syrový, P. (2005) : Investování pro začátečníky, Grada, Praha

Ryska, R. (2003) : Příklady z právní praxe pro SŠ, Fortuna, Praha.

Internetový projekt Právo do škol – Asociace občanských poraden Praha

2.8 Autoevaluace na úrovni předmětu

Ke kontrole výsledků učitel průběžně využívá písemných prací (testy, problémové úlohy, otevřené i uzavřené úlohy) a ústního zkoušení. Sledována je také aktivita žáků při hodinách, jejich průběžná příprava na hodiny, zpracování domácích úkolů a práce ve skupině.

Různorodost evaluačních materiálů je průběžně přizpůsobována složení maturitní zkoušky ve společné i profilové části (využívá se různých typů úloh z didaktických testů při využití katalogů požadavků MZ; při ústním zkoušení se simuluje ústní část MZ).

Název vyučovacího předmětu **DĚJEPIS**

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Vzdělávací oblast Člověk a společnost využívá společenskovední poznatky získané v základním vzdělávání, rozvíjí je a učí žáky zpracovávat je v širším myšlenkovém systému. Žáci se učí kriticky reflektovat společenskou skutečnost, posuzovat různé přístupy k řešení problémů každodenní praxe a aplikovat poznatky o historické zkušenosti do současnosti.

Vyučovací předmět Dějepis přispívá z celé vzdělávací oblasti nejvýrazněji k utváření historického vědomí a k uchování kontinuity tradičních hodnot naší civilizace. Posiluje respekt žáků k základním principům demokracie, rozvíjí vědomí příslušnosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována. Dále zdůrazňuje vědomí neopakovatelnosti a jedinečnosti života, významu lidské důstojnosti a úcty k výtvarům lidského ducha minulých generací i současnosti. Důležitou součástí vzdělávání v dějepise je i prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci odlišností a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

Vyučovací předmět Dějepis na vyšším gymnáziu je pokračováním stejnojmenného vyučovacího předmětu realizovaného v prvních čtyřech letech osmiletého studia. Předpokládá osvojení očekávaných výstupů a rozvoj kompetencí, které mají žáci během studia nižšího gymnázia nabyt. Dějepis navazuje na předpokládanou úroveň a tuto dále prohlubuje a zvyšuje.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Vyučovací předmět Dějepis, který v sobě zahrnuje vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Dějepis RVP G, je součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Učivo předmětu Dějepis obsahuje témata charakterizující nejdůležitější etapy historického vývoje lidstva od pravěku do 20. století. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století. České (a československé) dějiny, kterým je věnována obzvláštní pozornost, jsou v chronologicky probíraných obdobích průběžně začleňovány do evropského, případně světového kontextu.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Dějepis je rozložen podle chronologického klíče do prvních tří let studia na vyšším gymnáziu při dvouhodinové týdenní dotaci v každém ročníku.

Pro výuku Dějepisu slouží především odborná učebna vybavená moderní multimediální technikou (počítač, dataprojektor, vizualizér, interaktivní tabule, video a DVD přehrávač, ozvučení). Navíc je umožněna práce s dějepisnými atlasy a dalšími materiály. Vybavení některých dalších učeben školy ekvivalentní audiovizuální technikou umožňuje jejich plnohodnotné využití pro výuku dějepisu.

Výuka dějepisu probíhá nejčastěji formou vyučovacích hodin v délce 45 minut. Někdy je doplněna tematickou exkurzí, která obvykle trvá více hodin v rámci celého vyučovacího dne.

1.5 Mezipředmětové přesahy

příspěvek ostatních předmětů pro dějepis

Předměty vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace

- metody studia textu, internacionalizace jazyka (odborná terminologie)

Matematika

- počítání s časem (orientace na časové přímce – kladná a záporná čísla)

Předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda

- vědecké objevy a vynálezy, vývoj člověka, životní prostředí, pochopení nerovnoměrnosti vývoje v různých částech světa vzhledem k různým přírodním podmínkám, orientace v prostoru – zeměpisná mapa

Základy společenských věd

- nejužší vazba na vzdělávací obor Výchova k občanství – využití terminologie oboru

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce

- pracovní návyky (odpovědnost, vytrvalost, soustavnost, tvořivost)

Předměty vzdělávací oblasti Umění a kultura

- využití terminologie oboru, vnímání uměleckých děl (výtvarné umění a hudba)

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví

- hygiena při vyučovacím procesu

Vzdělávací oblast Informatika a informační a komunikační technologie

- práce s informacemi a jejich zpracování a prezentování s využitím ICT, částečná integrace této vzdělávací oblasti (blíže viz kapitola 2.6).

Příspěvek dějepisu ostatním předmětům

Předmět dějepis má sám o sobě integrující povahu a umožňuje žákům uvědomit si vývoj jednotlivých oborů (oblast humanitní, kulturní, přírodní vědy a techniky) v prostoru a zejména čase.

Předměty vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace

- práce s populárně naučnou literaturou, rozvoj komunikačních kompetencí

Matematika

- počítání s časem (orientace na číselné ose)

Předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda

- dějiny vědy a techniky, vývoj vztahu člověka a přírody v čase, fylogenetický vývoj lidského druhu, orientace v prostoru (rozdíl mezi zeměpisnou a historickou mapou)

Základy společenských věd

- nejužší vazba na tematické okruhy Člověk ve společnosti a Občan ve státě (politické dějiny, regionální dějiny, dějiny každodennosti)

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce

- obohacení témat této oblasti (Trh práce a profesní volba, Tržní ekonomika, Národní hospodářství a úloha státu v ekonomice) o historický pohled, společenskopolitický kontext;
- zejména Dějepisný seminář v předmaturitním a maturitním ročníku umožňuje nejvíce rozvíjet OVO týkající se přípravy na vysokoškolské studium a profesní volbu

Předměty vzdělávací oblasti Umění a kultura

- dějiny výtvarného umění a hudby, užité umění

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví

- dějiny tělesné kultury a hygieny

Vzdělávací oblast Informatika a informační a komunikační technologie

- sledování aktuálního dění v regionu a ve světě, práce s informacemi, částečná integrace této vzdělávací oblasti (blíže viz kapitola 2.6)

1.6 Volitelné předměty pro žáky předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět Dějepis navazuje volitelný předmět:

Dějepisný seminář

Dějepisný seminář je zařazen do nabídky volitelných předmětů v předmaturitním a maturitním ročníku. Slouží k dalšímu rozšíření osvojených poznatků a nabytých kompetencí v povinných hodinách. Účast v semináři umožňuje studentům do jisté míry profilaci, případně specializaci na podrobnější zkoumání určitého historického období nebo konkrétní dějinné problematiky.

V předmaturitním ročníku jsou obsahem Dějepisného semináře především moderní české, československé a světové dějiny v období přibližně od zahájení druhé světové války do 90. let 20. století, resp. současnosti.

V maturitním ročníku je jeho obsahem systemizace osvojených poznatků z předchozích let studia, jejich další rozšíření a příprava okruhů k maturitní zkoušce z dějepisu, případně na přijímací zkoušky na VŠ oborově blízké dějepisu (zejména filozofické, právnické a pedagogické fakulty).

Dějepisný seminář je v předmaturitním ročníku zařazen do bloku seminářů s dvouhodinovou dotací, v ročníku maturitním do bloku s pětihodinovou týdenní dotací.

Absolvování Dějepisného semináře v maturitním ročníku je povinnou podmínkou pro absolvování profilové části maturitní zkoušky z dějepisu.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Cílem předmětu dějepis je zejména:

- rozvíjení vlastního historického vědomí, poznávání nejvýznamnějších společenských jevů, procesů, hodnot a osobností, které v minulosti vytvářely obraz světa a jež se promítají do současnosti;
- vnímání obrazu hlavních vývojových linií především evropské civilizace v rovině národních, regionálních a lokálních dějin;
- hledání kořenů soudobých společenských dějů v minulosti a poznávání skutečnosti, že člověk není pouze objektem historického dění, ale i jeho aktivním a odpovědným spoluvůrcem;
- získávání orientace v historickém čase, pochopení souvislostí dějinných událostí a procesů
- poznávání historických pramenů a zprostředkovaných zdrojů historického poznání (muzea, knihovny, populárně vědecká literatura apod.);
- chápání mnohostrannosti historické interpretace a zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci;
- porozumění historickému vývoji jako mnohovrstevnatému, nerovnoměrnému, rozmanitému a souvislostmi provázanému toku dějů;
- chápání kulturní rozmanitosti světa jako přirozeného důsledku vývojové nestejnorodosti, vnímání odlišností náboženských a civilizačních soustav jako zdroje výměny hodnot a vzájemného obohacování a k rozvíjení vědomí multikulturní snášenlivosti a tolerance;
- nabývání úcty ke kulturnímu a duchovnímu odkazu vlastního národa, evropské civilizace i civilizací ostatních, respektování jedinečnosti, neopakovatelnosti a důstojnosti lidského života;
- utváření pozitivního hodnotového systému opřeného o historickou zkušenost lidstva.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

V dějepise je žák veden k rozvíjení schopnosti číst s porozuměním verbální i ikonické texty i k dovednosti objasňovat si nové a nejasné pojmy v různých informačních zdrojích, správně používat odbornou terminologii oboru. K vytváření časových a prostorových představ využívá žák informací z časové osy a historických map. Porovnává informace z různých zdrojů, aby si vytvořil multiperspektivní pohled na minulost. Využívání poznatků z jiných vyučovacích předmětů i reálného života mu pomáhá lépe chápat a doplňovat souvislosti. Uvědomuje si smysl získávání historických poznatků pro svůj vlastní život, předmět rozvíjí u žáka schopnost objektivně posuzovat své výsledky ve vyučovacím procesu, určit své silné i slabé stránky, využívat je a rozvíjet při vyučování.

Kompetence k řešení problémů

Žák vnímá problémy dějinných situací a přemýšlí o příčinách jejich vzniku, odhaduje možné způsoby jejich řešení (využívá nastudované učivo, životní zkušenosti a svůj logický úsudek), porovnává vlastní názory s názory spolužáků, obhajuje svůj názor v diskusi a přijímá názor lépe odůvodněný.

Kompetence komunikativní

Žák logicky, souvisle a kultivovaně formuluje vlastní názory, využívá ICT jako prostředek k získávání poznatků a pomocí ICT je prezentuje

Kompetence sociální a personální

Žák rozvíjí schopnost spolupracovat ve skupině spolužáků, na příkladech z historie se učí pochopit význam spolupráce mezi lidmi, posoudit její výhody a uvědomit si dopady vážného narušení mezilidských vztahů, které mohou vyústit v konflikty. Rozpoznává myšlenky a činy vzbuzující mezi lidmi nenávisť a zlobu, na základě historických faktů je schopen diskutovat o tom, jak je potlačit. Na příkladech z historie se utváří a rozvíjí jeho hodnotový systém.

Kompetence občanské

Na příkladech možností organizace společnosti si žák uvědomuje nesnadnosti jejího spravedlivého uspořádání, přemýšlí o kladech a záporech různých historických forem soužití mezi lidmi, je veden k respektu, úctě a ochraně tradic, kulturního i historického dědictví lidstva

Kompetence k podnikavosti

Příklady z historie vedou žáka k přesvědčení, že základním předpokladem úspěšného uplatnění je kvalitní vzdělání a že rozvoj hospodářských aktivit byl vždy důležitým prvkem pro úspěšný rozvoj lidské společnosti

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Dějepis se spolu s francouzštinou podílí na realizaci evropského projektu „Rozšířená výuka francouzštiny jako brána k výuce dějepisu ve francouzštině“ a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Dějepis se podílí na projektovém dni Ekoden souvisejícím s environmentální problematikou.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Hlubší poznání historie má u žáků rozvíjet a podporovat historické uvědomění, národní cítění, orientaci v dějích a v čase, schopnost propojovat jednotlivé historické události, uvědomovat si příčiny, důsledky a vzájemné vazby historického vývoje, zařadit jednotlivé významné osobnosti do dějinného kontextu, vysvětlit jejich roli. Klíčovým slovem nebude co, kdo, kdy, ale proč. Aby mohl žák chápat

souvislosti, je nutné osvojit si základní fakta, která pak musí umět použít, spojit a vyjádřit na ně vlastní názor.

Součástí strategie vyučování je „naučit studenta učit se“. Student nemůže být pouze pasivním příjemcem informací, proto jsou preferovány aktivizační metody. Jejich cílem je probudit zájem o dějepis, o vztahy mezi dějinami a současností.

Mezi činnosti ve vyučování budou zařazovány následující aktivity: vyhledávání, shromažďování a třídění materiálu z nejrůznějších zdrojů, práce s textem verbálním, ikonickým i kombinovaným (zaměřená od prostého porozumění odbornému textu po samostatné získávání informací z textu), kritický přístup k mediálním informacím, navozování činností, při nichž se studenti učí problém analyzovat, rozpoznávat jeho příčiny, důsledky, následky a uvažovat o alternativních řešeních.

Využitelné metody jsou: výuka s pomocí dataprojektoru a počítače (případně interaktivní tabule), videonahrávky s rozborem, výukový rozhovor, učení se na příbězích, diskuse o zadaném klíčovém tématu českých a světových dějin, hraní rolí, individuální a skupinová práce, práce s atlasem, časovou přímku, odbornou literaturou a dokumenty, kritické myšlení, brainstorming, dedukce, logická analýza, referáty klasické i formou prezentací.

Využitelné formy výuky jsou: výuka individuální, hromadná, skupinová, kooperativní, samostatná práce studentů a projektové vyučování.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Jde zejména o příspěvek k tematickému okruhu Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů, tj. rozvíjí schopnost žáka zorganizovat si čas, systemizovat své snahy a činnosti, rozvíjí jeho organizační schopnosti a dovednosti. Sociální komunikace a Morálka všedního dne je dějepisem obohacována tak, že se žák učí rozlišování mezi dobrem a zlem, rozvíjení dobrých vztahů k lidem, seznamuje se se sociálními a morálními dilematy doby, v níž žák žije.

Výchova k myšlení k evropským a globálním souvislostem

Dějepis přispívá k rozvoji okruhů Globalizační a rozvojové procesy tím, že k procesům globalizace přistupuje historicky a perspektivy společenského rozvoje dává do kontextu globalizačních procesů, seznamuje žáky s kulturními okruhy ve světě a v Evropě. Dále rozvíjí okruh Globální problémy, jejich příčiny a důsledky. Odhaluje historické kořeny rozvojové spolupráce, uvádí ve známost mezinárodní instituce na pomoc rozvojové spolupráce. Evropské kulturní kořeny a hodnoty, evropský integrační proces, významní Evropané, politické postavení českých zemí v Evropě a ve světě, ekonomický vývoj českých zemí v evropském a světovém kontextu, vztahy ČR se sousedními zeměmi a spolupráce s nimi - to je příspěvek k okruhu Žijeme v Evropě.

Multikulturní výchova

Zde rozvíjí okruh Základní problémy sociokulturních rozdílů. Náplní dějepisného učiva jsou nejen národní dějiny, ale i dějiny evropské a světové.

Environmentální výchova

Dějepis obohacuje jednotlivé okruhy o historický rozměr (vztah člověka a životního prostředí v jednotlivých vývojových epochách lidstva).

Mediální výchova

Dějepis se zaměřuje na okruh Role médií v moderních dějinách, tj. ve 20. století.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Předmět umožní historický pohled na mimořádné události v životě člověka, jako jsou povodně, požáry,...

2.6. Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se na integraci ICT přímo nepodílí

Geologie

Dějepis se na integraci nepodílí.

Člověk a svět práce

Tuto oblast Dějepis obohacuje o historický pohled na jednotlivé kapitoly (trh práce a profesní volba, pracovněprávní vztahy, tržní ekonomika, ...).

Výchova ke zdraví

Dějepis přispívá k naplnění cílů vzdělávací oblasti především historickým pohledem. Poznatky získané v Dějepise napomáhají žákům k tomu, aby pochopili hodnotu zdraví, smysl zdravotní prevence i hloubku problémů spojených s nemocí či jiným poškozením zdraví. Žáci se seznamují s různými nebezpečími, která ohrožovala a ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích. Jde tedy z velké části o poznávání zásadních životních hodnot, o postupné utváření postojů k nim (pozitivní a negativní příklady z historie), které by měly vést k aktivnímu a správnému jednání ve prospěch zdraví.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Řada učebnic Dějepis 1 – 4 pro gymnázia a střední školy, Praha: SPN.

Atlas českých dějin 1. a 2. díl, Praha: Kartografie.

Atlas světových dějin 1. a 2. díl, Praha: Kartografie.

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Kontrola a evaluace ze strany učitele se uskutečňuje v průběhu celého čtyřletého vzdělávacího cyklu (povinný předmět Dějepis v prvních třech ročnících a volitelný předmět dějepisný seminář v předmaturitním a maturitním ročníku) formou ústního zkoušení, písemných testů a prověrek, prezentací výsledků samostatné práce (za účelem klasifikace, ale i diagnostiky – zjištění momentální úrovně OVO). Učitel využívá v hodinách jako motivační prvek i průběžné slovní hodnocení.

Autoevaluace je naplňována tím, že učitel požaduje od žáků slovní hodnocení výsledků práce jejich i jejich spolužáků, vzájemné porovnávání samostatné práce, umožňuje jim navrhnout známky a jejich návrh zdůvodnit.

ŠVP Gymnázia Bohumila Hrabala v Nymburce
část 5c
POVINNÉ A VOLITELNÉ PŘEDMĚTY – VYŠŠÍ GYMNÁZIUM

Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

V pojetí ŠVP Gymnázia Nymburk jsou očekávané výstupy a učivo této vzdělávací oblasti plně integrovány do předmětu Základy společenských věd.

Dílčím způsobem se na realizaci vzdělávacího obsahu podílejí i další předměty. Informace o tom je uvedena v textové části osnov příslušného předmětu.

Vzdělávací oblast: UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast Umění a kultura zahrnuje tyto vzdělávací obory:

Vzdělávací obor	Hudební obor
Předměty	Hudební výchova
Volitelné předměty	-
Vzdělávací obor	Výtvarný obor
Předměty	Výtvarná výchova
Volitelné předměty	Dějiny umění

Název vyučovacího předmětu HUDEBNÍ VÝCHOVA

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Předmět Estetická výchova hudební má specifické a nezastupitelné místo ve výchově a vzdělávání. Především umožňuje žákům i jiné než racionální poznávání a vnímání života. Rozvíjí a kultivuje smyslové a emocionální schopnosti žáka, jeho prožívání a následnou schopnost vyjádřit se k hudebnímu zážitku. Rovněž se rozvíjí jeho kreativita a celkově se posiluje jeho osobnost.

Žák se orientuje ve vývoji hudby v průběhu staletí, tedy od počátku až do současnosti. Získá srovnání mezi vývojem naší národní a světové hudby, pochopí přínos hudby k celkovému vytváření dějin společnosti. Chápe hudbu jako prostředek komunikace.

Žák je inspirován hudebními a estetickými činnostmi (projekty, koncerty, představení) k individuálnímu rozvoji osobnosti a k nalezení vlastního zaměření k hudebnímu umění.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

EVH navazuje svým obsahem a cíli na hudební výchovu na nižším stupni gymnázia. Předpokládá dosažení OVO dle ŠVP pro nižší stupeň osmiletého studia. Prohlubuje znalosti, rozvíjí dovednosti a upevňuje získané dovednosti a vědomosti.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Vyučovací předmět EVH vychází ze vzdělávacího obsahu Hudebního oboru a integrujícího tématu Umělecká tvorba a komunikace vzdělávací oblasti Umění a kultura v RVP G. Vyučovací předmět v sobě integruje rovněž průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní a Mediální výchova.

EVH se též částečně podílí na naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie a též na naplnění OVO vzdělávací oblasti Člověk a svět práce.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Obsahem EVH jsou zejména:

produktivní činnosti – vokální činnosti (jednohlasý i vícehlasý zpěv, intonace, práce s mluveným slovem), instrumentální činnosti (hra na jednoduché nástroje, tvorba instrumentálních doprovodů) a hudebně pohybové činnosti (vyjádření hudby pohybem, tanec);

receptivní činnosti (hudebně výrazové prostředky, hudební formy, působení hudby);

reflexe (komplexní interpretace hudebního díla – autor, styl, žánr, historické období, hodnocení hudby, poselství díla).

Obsahově je stanovené učivo doplňováno exkurzemi do muzeí, památníků a na koncerty a komponované pořady z oblasti hudební kultury.

Výuka je zařazena do prvních dvou ročníků vzdělávání a žák si v rámci povinné oblasti Umění a kultura volí na úrovni školního kurikula buď předmět EVV, nebo EVH.

Estetická výchova hudební je vyučována ve speciálně zařízené odborné učebně vybavené klavírem, kytarou, zobcovými flétnami, Orffovými nástroji, audio technikou, CD přehrávačem a zrcadlovou stěnou. Časová dotace pro tento předmět jsou 2 vyučovací hodiny týdně.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro EVH

Dějepis

- periodizace dějin společnosti
- vliv historických událostí na témata uměleckých děl, možnosti umělecké tvorby

Výtvarná výchova

- srovnání jednotlivých uměleckých směrů (společné znaky, témata)

Cizí jazyky

- využití znalosti cizích jazyků pro zpěv cizojazyčných písní

Český jazyk a literatura

- zpracování literárních děl v hudbě
- propojení hudby a slova

Základy společenských věd

- vliv myšlení a morálky společnosti na hudbu, spojení hudby s náboženstvím

Zeměpis

- výskyt významných osobností z hudebního života v různých zemích

Fyzika

- akustika a hudba

Biologie

- inspirace uměleckých děl přírodou
- tvoření tónu
- hlasová hygiena

Tělesná výchova

- rozvoj pohybových schopností

Příspěvek EVH ostatním předmětům

Dějepis

- periodizace dějin hudby ve srovnání s vývojovými společenskými etapami

Výtvarná výchova

→ srovnání jednotlivých uměleckých směrů (společné znaky, témata)

Cizí jazyky

→ zpěv v jiných jazycích

Český jazyk a literatura

→ inspirace hudby literárními díly

Základy společenských věd

→ odraz myšlení a morálky společnosti v hudbě, spojení hudby s náboženstvím

Zeměpis

→ výskyt významných osobností z hudebního života v různých zemích

Biologie

→ popis přírody v uměleckých dílech

Fyzika

→ akustika a hudba

Biologie

→ tvoření tónu

→ hlasová hygiena

Tělesná výchova

→ rozvoj pohybových schopností

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět nenavazují na vyšším a čtyřletém gymnáziu žádné volitelné předměty.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Cílem předmětu EVH je naučit žáka orientovat se ve vývoji hudby od počátku až do současnosti, orientovat se v jednotlivých uměleckých slozích, nalézat souvislosti uměleckých oblastí (hudba – výtvarné umění, architektura, sochařství, literatura) a inspiraci uměleckých děl navzájem. EVH naučí žáky zařadit skladbu do oblasti artificiální či neartificiální hudby, odhadnout dobu jejího vzniku, hudební formu a zaměření skladby (duchovní, světská). Žáci se naučí sluchem rozlišovat polohu zpěvního hlasu či nástrojové obsazení u instrumentální skladby.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák vědomě využívá metody a postupy vedoucí k rozvoji a kultivaci hlasu. Formou samostatných referátů vyhledává a třídí informace z různých zdrojů, vybírá správné postupy při přípravě této formy prezentace. Formou rozhovoru žák získává dovednosti nutné pro efektivní učení, aby si osvojil důležité poznatky a pochopil význam a přínos hudby a hudební výchovy pro komplexní rozvoj osobnosti.

Kompetence k řešení problémů

Díky hudebním ukázkám a následné diskusi k nim žák poznává žánrové oblasti a výrazové prostředky v hudbě a analyzuje je. Žák si ujasní své představy o obsahu a formě prezentovaného díla a v diskusi je schopen obhájit sporné názory na problematiku.

Kompetence komunikativní

Prostřednictvím různých komunikačních strategií a řízených diskusí žák rozšiřuje svoji schopnost jasně a srozumitelně vyjadřovat myšlenky a názory, je připraven na vzájemné sdělování pocitů a hudebních představ. Žák je veden k tomu, aby v diskusi dovedl svůj názor opřít o konkrétní argumenty a odborné pojmy z oblasti hudební teorie. Při přípravě a realizaci hudebních objektů je schopen pracovat ve skupině. Žák je veden k hudebnímu nebo hudebně pohybovému dialogu mezi žáky formou nástrojové souhry, hudební a hudebně pohybové improvizace.

Kompetence sociální a personální

Díky situacím navozeným ve výuce si uvědomuje vlastní přínos a respektování osobnosti druhého, jeho názorů, hudebního vkusu a zaměření, využívá k tomu nástrojovou souhru, vícehlasý zpěv, hudebně pohybovou improvizaci, skupinové úkoly. Má možnost vyjádřit vlastní představy hudebně vyjadřovacími prostředky, je tak veden k respektování představ druhých. Rovněž je podporován v individuálním posuzování svých hudebních schopností, stanovování si vlastních zájmových či profesních plánů. Prostřednictvím exkurzí, návštěv koncertů a komponovaných pořadů pro školu si uvědomuje, respektuje a přijímá pravidla společenské etikety.

Kompetence občanské

Formou referátů je žák veden ke sledování aktuálního dění v hudebním světě a v oblastech, které s hudbou souvisí. Dále prostřednictvím výkladu, řízené diskuse, návštěv muzeí, koncertů a jiných kulturních akcí si uvědomí dostatek příležitostí k poznání historie a současnosti hudebního umění a uvědomí si i národní hodnoty.

Kompetence k podnikavosti

Žák je veden k tomu, aby se cílevědomě, zodpovědně a s ohledem na své potřeby, osobní předpoklady a možnosti rozhodoval o dalším vzdělávání a budoucím profesním zaměření. Žák využívá proaktivní přístup, tvořivost a vlastní iniciativu při hudebních činnostech, vítá a podporuje přítomnou inovaci. Nestydí se hudebně se projevit a případně vystoupit na veřejnosti.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolských projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

Předmět EVH umožňuje žákům využít znalosti z kulturních dějin jednotlivých národů a svých individuálních hudebních schopností při projektových dnech a při studentských výměnách a poznávacích zájezdech.

Předmětová komise estetické výchovy připravuje s žáky vánoční koncert a podílí se na přípravě vystoupení na Majáles.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Vzdělávací strategie v předmětu EVH jsou důležité už vzhledem ke specifičnosti tohoto vyučovacího předmětu. Jeho vzdělávací cíl je dosahován rovněž estetickým a citovým působením na žáka, a proto jsou využívány formy a metody práce k tomu co nejvíce směřující.

U talentovaných žáků je třeba ještě více rozvíjet jejich schopnosti, využít tyto schopnosti při skupinové práci a podpořit prezentaci těchto žáků ve škole i mimo ni. U netalentovaných žáků je důležité povzbudit je při hudebních činnostech praktického rázu a zapojit je více do práce, ke které nepotřebují hudební nadání.

Informačně-receptivní metoda je v tomto předmětu doplňována demonstrační metodou pasivního i aktivního charakteru, kdy se žáci po výkladu spojeném s poslechem hudebních ukávek snaží např. sami interpretovat vyslechnutou píseň dle notového záznamu a za doprovodu učitele na hudební nástroj.

Analyticko-syntetická metoda využívaná při rozboru hudebních děl umožňuje srovnávací metodou lépe pochopit jednotlivé hudební formy. Práce s učebnicí je v hodině doplněna nejenom referáty k aktuálnímu učivu nebo dle zájmů žáků a debatou s nimi, ale opět také jejich vystoupením při praktické hudební činnosti.

Doplnění nabytých znalostí exkurzemi do muzeí či návštěvou koncertů je účinnou metodou, jak upevnit žákovu představu o daném učivu. Tradičně žáci navštěvují České muzeum hudby, generální zkoušky České filharmonie a vzdělávací pořady Čtyři kroky do nového světa. Dle nabídky a jejich zájmu také muzikálová představení.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

V oblasti postojů a hodnot pomáhá průřezové téma žákovi uvědomit si a respektovat přirozenost a hodnotu rozmanitosti projevů života, kultury a každého jednotlivého člověka. V oblasti vědomostí, dovedností a schopností má průřezové téma žákovi pomoci nejenom rozpoznávat faktory ovlivňující duševní energii a kreativitu, ale rovněž uvědomovat si své osobní kvality, dovednosti, úspěchy a potenciál a hodnotit je. Dovede objektivně posoudit rozsah svých vědomostí, schopností a dovedností a možnost jejich využití ve svém budoucím životě. Uvědomuje si význam muzikoterapie pro psychohygienu a naučí se využívat hudbu jako jednu z možností arteterapie.

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

V oblasti postojů a hodnot má průřezové téma žákovi pomoci především vnímat, respektovat a ochraňovat hodnoty světového a evropského kulturního dědictví. V oblasti vědomostí, dovedností a schopností má průřezové téma žákovi pomoci především srovnávat odlišnosti a shody kultury a životního stylu v Evropě a ve světě, využívat k tomu vlastní zkušenosti, veřejné informace a uměleckou tvorbu.

Multikulturní výchova

V oblasti postojů a hodnot má průřezové téma žákovi pomoci především uvědomit si svou vlastní kulturní identitu. Žák se má naučit vnímat rovněž multikulturalitu, a sice jako prostředek vzájemného obohacování různých etnik vzájemným přijímáním a přebíráním hudebních stylů. V oblasti vědomostí, dovedností a schopností má průřezové téma žákovi pomoci porozumět základním termínům multikulturní terminologie, především základnímu italskému hudebnímu názvosloví. Také se naučí rozumět podstatě nejzávažnějších sociálně patologických jevů, především v souvislosti s požíváním alkoholu a drog, i jejich důsledkům pro společnost.

Environmentální výchova

V oblasti postojů a hodnot má průřezové téma žákovi pomoci vnímat místo, ve kterém žije, a změny, které v něm probíhají, a cítit zodpovědnost za jeho další vývoj, a to nejen z hlediska životního prostředí. Žák si uvědomuje, jak velkou inspirací byla vždy pro umělce čistá a nepoškozená příroda a jak je důležité ji zachovat. V oblasti vědomostí, dovedností a schopností má průřezové téma žákovi pomoci znát z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, uvažovat o nich v souvislostech a chápat příčiny a následky jejich poškozování. Zná jména významných hudebních osobností, které působily v jeho regionu, i místa, kde tyto osobnosti žily, tvořily a vystupovaly.

Mediální výchova

V oblasti postojů a hodnot má průřezové téma žákovi pomoci rozvíjet kritický odstup od podnětů přicházejících z mediálních produktů (tedy rozvíjet schopnost přijímat a zpracovávat mediální produkty s vědomím toho, jak jsou konstruovány a s jakým komunikačním záměrem jsou nabízeny na trhu). V oblasti vědomostí, dovedností a schopností má průřezové téma žákovi pomoci osvojit si poznatky usnadňující orientaci v současném světě a naučit se také vyhodnocovat kvalitu a význam informačních zdrojů.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Není obsahem oboru.

2.6 Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Předmět se na integraci ICT přímo nepodílí.

Geologie

EVH se na integraci předmětu nepodílí.

Člověk a svět práce

Žák, který absoluuje výuku EVH, může dle své hudební úrovně buď pokračovat v jejím rozvíjení na profesionální úrovni a uplatnit se následně na trhu práce, nebo mu může hudba zůstat koníčkem pro celý život.

Výchova ke zdraví

Žák se naučí zodpovědně přistupovat ke svému zdraví, především chránit svoje hlasivky, sluch, který lze poškodit nadměrným hlukem, a naučí se používat muzikoterapii jako účinný prostředek pro psychohygienu.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Pro výuku EVH je na GNbk využívána odborná literatura z hudebních dějin a z hudební teorie, notový materiál, jedná se především o zpěvníky Já, písnička.

K dispozici jsou rovněž nahrávky hudebních děl, koncertů, medailony významných osobností či těles.

Díličím způsobem jsou využity i učebnice:

Charalambidis Alexandros a kol. Hudební výchova pro gymnázia 1. SPN, a.s.: 2003

Charalambidis Alexandros a kol. Hudební výchova pro gymnázia 2. SPN, a.s.: 2003

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

V tomto směru učitel využívá ústního i písemného ověřování znalostí žáků, ale pouze tehdy, nesouvisí-li úspěšný výsledek s talentem v daném oboru. Vše, co souvisí s talentem, je sice prověřováno, ale za účelem povzbudit žáka v tomto směru, zkvalitnit jeho práci. Ohodnocena známkou je taková činnost však jedině v případě, že žák se chce sám v tomto směru projevit za účelem nejenom vlastní prezentace, ale i ohodnocení učitelem formou známky.

Název vyučovacího předmětu VÝTVARNÁ VÝCHOVA

1. Charakteristika vyučovacího předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Předmět Estetická výchova výtvarná (dále EVV) má specifické a nezastupitelné místo ve výchově a vzdělávání. Umožňuje studentům i jiné než racionální vnímání a poznávání světa. EVV je tak zaměřena na rozvíjení a kultivování emocionálních a smyslových schopností žáka, jeho prožívání a osobitého vyjadřování. V EVV je student veden tak, aby práce s vizuálně obraznými znaky obohacovala jeho možnosti sebevyjádření, seberealizace, vnímání a schopnost vizuální komunikace, rozvíjela jeho kreativitu a posilovala jeho osobnost.

Rámcem pro předmět EVV je co nejširší a stále se proměňující škála vizuálně obrazných prostředků. Žák rozšiřuje svou orientaci i v oblasti dějin umění s důrazem na období 20. a 21. století. Postupně se orientuje i v běžných prostředcích vizuálního působení v komunikaci, mezi které patří prostředky

vizuálního působení v reklamě, filmu a médiích vůbec, jakož i v oblasti vnějšího vzhledu a estetického působení životního prostředí. EVV je specifickým nástrojem k rozvoji vizuální gramotnosti žáků. Nacházením cesty k projevům výtvarného umění v historii i současnosti, vlastní tvorbou a orientací v široké oblasti vizuální kultury napomáhá k vnitřní kultivaci studenta, vytváření a rozvíjení pozitivního vztahu k sobě, jiným lidem a světu vůbec i ke kulturním hodnotám současným i minulým.

1.2 Návaznost na ŠVP pro nižší stupeň Gymnázia Nymburk

EVV navazuje na vzdělávací obsah oboru výtvarné výchovy na nižším gymnáziu. Předpokládá osvojení OVO (prostřednictvím produktivních činností, receptivních činností, reflexe), které mají žáci během studia prvních čtyř ročníků osmiletého studia nabýt. Navazuje na předpokládanou úroveň a tuto dále zvyšuje a prohlubuje. Na obou stupních je preferováno činnostní zaměření.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP G

Vyučovací předmět Estetická výchova výtvarná vychází ze vzdělávacího obsahu výtvarného oboru a integrujícího tématu Umělecká tvorba a komunikace vzdělávací oblasti Umění a kultura v RVP G.

EVV se též částečně podílí na naplnění OVO vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie a též na naplnění OVO vzdělávací oblasti Člověk a svět práce.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

Vzdělávací obsah je realizován prostřednictvím tvůrčích činností, produkce, recepce a reflexe. Vzdělávání v předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí, vymezených v RVP G. EVV na VG je zaměřena i nadále především činnostně. Vzdělávací obsah je realizován tak, aby byla propojena vlastní tvorba s vnímáním a interpretací vizuálně obrazných vyjádření. Nabízena a využívána jsou tak vizuálně obrazná vyjádření jako výsledek vlastní tvorby, běžné produkce (katalogy, časopisy, www, reklama), užité tvorby (design, móda) a umělecké produkce (výtvarná díla).

Pro vlastní tvorbu je studentům nabízena dle možností školy široká škála technik tradičních (kresba, malba, grafické techniky, práce s keramickou hlinou) i s médii (digitální fotografie, PC) tak, aby si žák mohl postupně vědomě vybírat, které vizuálně výtvarné prostředky mu nejvíce vyhovují, k jaké tvorbě typově inklinuje a ve které by se chtěl dále rozvíjet.

Pro vnímání a interpretaci jsou žákům nabízena rovněž vedle tradičních vizuálně vnímaných vyjádření světa umění (architektura, sochařství, malířství) i taková, jež jsou uplatňována v současném světě nových technologií a mediálních či multimediálních produktů (video art, animace).

Vzdělávací obsah oboru je realizován v povinném vyučovacím předmětu, jehož hodinová dotace jsou 2 vyučovací hodiny týdně. Výuka je zařazena do prvních dvou ročníků vzdělávání a žák si v rámci povinné oblasti Umění a kultura volí buď předmět Estetická výtvarná výchova nebo Estetická hudební výchova. Výuka je realizována formou dvouhodinových bloků.

Výuka probíhá v učebně, která je vybavena televizí, videopřehrávačem, přehrávačem DVD, CD kamerou a magnetofonem, v netradičních interiérech a exteriérech, jako jsou školní dvůr, muzeum, galerie, či v plenéru (park, krajina, město). K dispozici je též místnost s keramickou pecí.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro EVV

Hudební výchova

- inspirace impresionismem v hudbě
- hudba jako součást výtvarného produktu

Český jazyk a literatura

- lettrismus
- ilustrace literárních děl

Cizí jazyky

→ tvorba pro mezinárodní soutěže a projekty

Dějepis

→ přehled architektonických stylů

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět EVV navazuje volitelný předmět:

Dějiny umění

Seminář je koncipován jako dvouletý. Je nabízen v předmaturitním a maturitním ročníku jako dvouhodinový seminář.

Obsahem semináře je soubor základních informací o vývojových etapách a proměnách výtvarného umění (architektura, sochařství, malířství, užité umění) v průběhu historie až do poloviny 20. století. Tradiční členění na slohová období je doplněno tematickými okruhy (př. v oblasti malby: ideál krásy, portréty a autoportréty, zobrazování násilí, dobová morálka, erotika napříč staletími aj.). Nutnou součástí jsou společné návštěvy výstav, vycházky za architektonickými památkami, návštěvy uměleckých škol, filmy o umění apod. Seminář je doplněn návštěvami uměleckých sbírek a galerií a tématy, na jejichž výběru se spolupodílejí i žáci.

Seminář je vhodný pro všechny žáky s hlubším zájmem o umění a především pro budoucí studenty uměleckých oborů (VŠUP, AVU), architektury (ČVUT) a humanitních oborů (FF UK obor historie, dějiny umění, estetika, učitelství).

Absolvování semináře v obou ročnících je nutnou podmínkou pro možnost konání profilové části maturitní zkoušky.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Cílem předmětu je utvoření pozitivního postoje studenta k hodnotám umění a kultury. Žák chápe a využívá vizuální tvorbu uměleckou, vlastní i běžné produkce jako svébytný prostředek komunikace a získává a prohlubuje vizuální gramotnost.

Výchovné a vzdělávací strategie předmětu EVV jsou zaměřeny na rozvoj klíčových kompetencí, a to především tím, že preferují činnostní a tvůrčí charakter předmětu, žák také rozvíjí schopnost chápat a respektovat umělecké a kulturní hodnoty minulosti i současnosti, formuluje svůj názor různými formami prezentace.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák si osvojuje poznatky a získává vědomosti v oblasti umění a kultury. K tomu využívá co nejširší informační zdroje (internet, knihy, časopisy, expozice výtvarného umění) a efektivně je vyhodnocuje při individuální práci, skupinových činnostech a při tvorbě projektů. Učí se analyzovat a chápat dobové souvislosti, vazby a příčiny. Interpretuje je a kriticky hodnotí. Je schopen formulovat svůj názor s využitím základní odborné terminologie.

Kompetence k řešení problémů

Žák konzultuje s učitelem a spolužáky problémy v oblasti vlastních tvůrčích činností, hledá varianty a způsoby řešení, navrhuje originální postupy a experimentuje. Dospívá k vlastnímu názoru a dokáže ho pomocí logických argumentů obhájit.

Kompetence komunikativní

Žák formuluje výstižně a srozumitelně svůj názor. Dokáže si ověřit účinek své práce formou různých způsobů prezentace (referát, diskuse o výtvarném díle, výstava). Diskutuje o problémech vzniklých při výtvarných činnostech, kriticky hodnotí a posuzuje, konstruktivně diskutuje i naslouchá. Vnímá a respektuje hodnoty a postoje druhých.

Kompetence sociální a personální

Žák se dle potřeby umí podřizovat zájmům skupiny, spolupracuje a citlivě hodnotí její práci. Učí se respektovat jiný názor, prezentovat a obhájit vlastní myšlenky, aktivně spolupracovat při stanovování a dosahování společných cílů, učí se sebehodnocení a hodnocení druhých i práce skupiny. V obsahově i časově náročnějších projektech dospívá k uvědomění si vhodnosti spolupráce při dosahování společně určených cílů a důležitost tvůrčího a podnětného pracovního klimatu.

Kompetence občanské

Žák dostává příležitost učit se vnímat kulturní a duchovní hodnoty, poznávat a respektovat jejich odlišnosti (v regionu, v evropské kultuře, kultuře jiných kontinentů), hodnoty životního prostředí a význam tradic a společenských norem. Vytváří si vlastní postoje k nim a chápe jejich ochranu jako občanskou povinnost.

Kompetence k podnikavosti

Žák se cílevědomě, zodpovědně a s ohledem na své potřeby, tvůrčí schopnosti, osobní předpoklady a možnosti rozhoduje o svém dalším rozvoji, vzdělávání a budoucím profesním zaměření. Uplatňuje aktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost, vítá, podporuje a kriticky vyhodnocuje vše nové.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolních projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů,...

EVV se významným způsobem podílí na realizaci projektových dnů i dlouhodobějších projektů. Jedná se např. o přípravu tematického bloku v rámci Ekodne, přípravu vánočního koncertu, práci na charitativních akcích typu Vánoce pro děti v Kongu apod.

EVV se rovněž podílí na realizaci evropských projektů, jejichž součástí je estetická výchova. Předmětová komise Estetické výchovy samostatně zajišťuje zahraniční exkurze se zaměřením na oblast umění a kultury.

Samozřejmou součástí EVV je příprava a pořádání školních výstav výtvarných prací žáků i účast v mezinárodních výtvarných soutěžích.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie předmětu jsou zaměřeny na rozvoj klíčových kompetencí. Učitel klade důraz na individuální přístup k žákům a na rozvoj jejich schopností v oblasti komunikační, sociální i personální, preferuje tvůrčí a činnostní charakter předmětu. Učitel umožňuje žákům zapojit se do náročnějších společných projektů, a tím rozvíjet schopnost týmové spolupráce a osobní zodpovědnost. Učitel vede žáky k systematickému vedení dokumentace a vytváření záznamů, k tvorbě výtvarných produktů a projektů, k vhodné formě prezentace tvorby. Učitel klade při volbě strategií důraz na utvoření pozitivního postoje k hodnotám v oblasti umění a kultury. Vede žáky k tomu, aby se setkávání s uměním stalo jejich osobní potřebou (návštěvy výstav, výtvarné exkurze). Umožňuje žákům společné vnímání a prožívání uměleckého díla. Upřednostňuje takové metody a postupy, jež rozvíjejí kreativitu. Uplatňuje následující metody a formy: objevování, experiment, hra, sběrná metoda, práce s médii (video, foto, PC, hudební nahrávky apod), dramatizace, interpretace, aktualizace, parafráze, monolog, řízený dialog, skupinová práce, samostudium, komentovaná prohlídka.

2.4 Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Využívání výtvarných činností jako forem psychohygieny a arteterapie, sebepoznávání, seberealizace a seberegulace. Podporování osobitého vyjádření, rozvíjení mezilidské komunikace v daném kulturním prostředí, získávání sebedůvěry, důraz na kultivovaný projev a vzhled a zdravé prosazování sebe sama.

Výchova k myšlení k evropským a globální souvislostem

Poznávání vývoje dějin umění, významných osobností různých zemí, národů a etnik. Poznávání a srovnávání tradic a zvyků.

Multikulturní výchova

Poznávání a porovnávání způsobu života, kultur, zvyků a obyčejů v odlišných kulturách, respektování skutečnosti, že každý člověk pochází z nějakého etnika, a ztotožnění se s názorem, že všechny etnické skupiny jsou rovnocenné a že všichni lidé mají právo žít společně a spolupracovat. Pochopení těchto principů prostřednictvím témat zabývajících se vzájemným vztahem mezi příslušníky různých národů a etnik.

Environmentální výchova

Vnímání a hodnocení estetických kvalit prostředí, srovnání vztahu k ekologii u nás a ve světě; uvědomění si skutečnosti, že k ochraně přírody, životního prostředí a kulturního bohatství může napomoci každý jedinec svým ohleduplným a ekologicky zodpovědným přístupem. Vyhledávání možnosti zlepšit osobní životní styl ve snaze přispět ke zkvalitnění životního prostředí obecně.

Mediální výchova

Příprava vlastních materiálů písemných i vizuálních (tvorba textu, obrazového materiálu, mediální sdělení); prezentace a reference o poznatcích a zážitcích z výstav, komentovaných prohlídek, exkurzí, zahraničních pobytů; masová kultura jako způsob komunikace v globalizovaném světě.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“

Není obsahem oboru.

2.6. Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

EVV se na integraci této vzdělávací oblasti nepodílí.

Geologie

EVV se na integraci této vzdělávací oblasti nepodílí.

Člověk a svět práce

Učitel vede studenta k získání návyků pečlivé, trpělivé a systematické práce, k bezpečnému užívání pracovních nástrojů a osvojení zručnosti při práci s nimi. K tomu využívá škálu výtvarných a řemeslných technik. Student se podílí na jejich výběru i s ohledem na své schopnosti a možnosti. Student chápe práci a tvorbu jako příležitost k seberealizaci. Student vyhotoví potřebné podklady (výtvarné portfolio) k talentovým zkouškám či přijímacímu řízení k dalšímu studiu. Posoudí profesní poptávku na trhu práce a pružně na ni reaguje.

Výchova ke zdraví

Žák je veden k uvědomění si důležitosti zdravého životního stylu, kvality pracovního prostředí a hygienických podmínek. Žák je důsledně veden k dodržování bezpečnostních a hygienických

pravidel při práci s nejrůznějšími materiály, se kterými při výtvarné tvorbě přichází do kontaktu. Podílí se též na pozitivních změnách, které souvisejí s vlastním zdravím a zdravím druhých.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Pi Joan, J.: Dějiny umění. Praha: Odeon.

Šamšula, P., Slavík, V., Bláha, J., Hirschová, J.: Průvodce výtvarným uměním. Praha: Práce.

Šamšula P.: Obrazárna výtvarného umění. Vydavatelství a nakladatelství Práce, Praha.

Prokop, V.: Kapitoly z dějin výtvarného umění. Sokolov: O.K. – Soft.

Monografie, odborné publikace (typografie, design, kompozice, perspektiva...), aktuální materiály z médií.

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Žák je cíleně veden k sebehodnocení, k sebekontrolě a k seberegulaci. S chybou a nedostatkem dále pracuje. Žák si všímá vlastního individuálního pokroku a uvědomuje si, co se naučil, zvládnul, v čem se zlepšil, v čem chybuje a jaké jsou jeho možnosti. Žák je hodnocen na základě posouzení preciznosti provedení práce, hloubky výtvarné výpovědi, tvořivosti a osobitosti řešení, znalosti a vhodného využití výtvarných prostředků, schopnosti interpretace a prezentace, kvality domácí přípravy, schopnosti kooperace.

Vzdělávací oblast

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Vzdělávací oblast člověk a zdraví zahrnuje tyto vzdělávací obory:

Vzdělávací obor Předměty

Výchova ke zdraví

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví je integrován do předmětu Tělesná výchova, do předmětu Základy společenských věd a do předmětu Biologie. Ty se podílejí na dosažení očekávaných výstupů a rozvíjení klíčových kompetencí potřebných k jejich naplnění.

Vzdělávací obor Předměty

Tělesná výchova

Tělesná výchova

Název vyučovacího předmětu **TĚLESNÁ VÝCHOVA**

1. Charakteristika předmětu

1.1 Obecná charakteristika předmětu

Předmět Tělesná výchova je součástí komplexního vzdělávání žáků v oblasti zdraví. Toto vzdělávání je kombinací praktických pohybových dovedností a teoretických znalostí. Žáci mají rozvíjet zdravé životní návyky, prohlubovat znalosti v teorii a v pravidlech dalších sportů a disciplín, zvyšovat svou fyzickou výkonnost ve všech pohybových dovednostech a být schopni připravovat a organizovat soutěže a turnaje. Při těchto činnostech jsou vedeni k dodržování pravidel a k jednání fair-play. Vedle vlastních vyučovacích hodin je pro Gymnázium Nymburk charakteristické konání LVVZ ve všech ročnících v Rokytnici n. J. v chatách RSG. Žáci mají možnost se zúčastnit nepovinných předmětů Sportovní hry, které jsou zaměřeny na volejbal, florbal, futsal a košíkovou. Žáci 1. ročníku se povinně účastní plaveckých prověrek. Žáci 3. ročníku volí turistickou, herní nebo vodáckou formu sportovního kurzu.

1.2 Návaznost na vzdělávací oblasti nebo předměty RVP pro NG

Tělesná výchova na vyšším stupni gymnázia navazuje na stejnojmenný předmět na gymnáziu nižším, který je rovněž součástí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví.

Ve třídách čtyřletého studia navazuje předmět na očekávané výstupy popsané v RVP ZV.

1.3 Začlenění předmětu do vzdělávacích oblastí ve vazbě na RVP

Tělesná výchova je součástí vzdělávací oblasti Člověk a zdraví.

1.4 Obsahové, časové, prostorové a organizační vymezení

V tomto předmětu jsou prohlubovány a rozvíjeny teoretické i praktické dovednosti v lehké atletice, sportovních hrách, sportovní gymnastice, úpolech, plavání, lyžování, vodáctví, netradičních sportech v závislosti na zájmech vyučujících i žáků. Žáci prohlubují znalosti o lidském těle, chápou hodnotu zdraví a na základě získaných teoretických znalostí s přispěním různých pohybových dovedností vylepšují svůj zdravý životní styl.

Součástí výuky v prvním ročníku jsou plavecké prověrky, ve třetím ročníku týdenní sportovně-turistický kurz, jehož náplň žáci částečně ovlivňují. Obvykle volí mezi kurzy zaměřenými na vysokohorskou turistiku, vodáctví a sportovní hry. Od prvního do čtvrtého ročníku (od kvinty do oktávy) se mohou zúčastňovat týdenních lyžařských kurzů LVVZ v Rokytnici nad Jizerou na chatách RSG. Mimo TEV se žáci mohou přihlásit na nepovinný předmět Sportovní hry.

Vyučovací předmět Tělesná výchova je realizován v průběhu čtyř let v týdenní dotaci 2 hodiny. Třídy jsou rozděleny na skupiny chlapců a dívek, které střídají jednotlivá zařízení podle rozvrhu tělocvičen.

Vzdělávací obsah předmětu je realizován ve dvou tělocvičnách G Nbk v hale ZŠ Komenského, na tartanovém hřišti ve dvoře Gymnázia Nymburk, na tartanové dráze ZŠ Komenského, v parku u hlavního nádraží, v městském bazénu, v chatách RSG Gymnázia Nymburk v Rokytnici nad Jizerou a v zařízeních nasmlouvaných pro jiné sportovní akce.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro Tělesnou výchovu

Hudební výchova

- využívá cvičení na hudbu a tanec

Biologie

- znalosti z anatomie a fyziologie člověka
- problematika ochrany zdraví a hygieny
- poskytování první pomoci
- vliv sportovních aktivit na životní prostředí

Dějepis

- olympismus a historie sportu

Fyzika

- zákonitosti techniky prováděných pohybů – biomechanika

Český jazyk

- názvosloví sportovních disciplín
- dokumentace sportovních akcí

Příspěvek Tělesné výchovy ostatním předmětům

Fyzika

- aplikování některých zákonů v praxi
- biomechanika pohybu

Biologie

- metody a formy sportovního tréninku

Český jazyk

- zveřejňování sportovních výsledků

IVT

- tvorba sportovních stránek
- výsledky soutěží, hodnocení výkonů

Ekologie

- ovlivňování životního prostředí

1.6 Volitelné předměty navazující na předmět

Na předmět nenavazují žádné volitelné předměty. Studenti si mají možnost vybrat z nepovinných předmětů, Sportovních her. V nabídce je volejbal, basketbal, florbal a futsal.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Cílem předmětu Tělesná výchova je vést žáky k péči o zdraví, ke zvyšování fyzické zdatnosti, rozvíjení sportovních schopností a dovedností, prohlubování pravidel jednotlivých sportů a jejich používání v duchu fair-play, naučit žáky začlenit různé pohybové aktivity do denního režimu, předcházet civilizačním nemocem, seznámit žáky s faktory negativně ovlivňujícími zdraví člověka.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žák využívá poznatky z nejrůznějších zdrojů. Je schopen uvědoměle plánovat svou práci a pracovat s chybou. Žák hodnotí vlastní práci, podílí se i na hodnocení výstupů práce ostatních.

Kompetence k řešení problémů

Žák rozpozná problémy týkající se sportovního výkonu a samostatně navrhne postupy pro zlepšování pohybových návyků. Vyhodnotí vzniklé situace a správně rozhodne o jejich řešení. Zvažuje klady a zápory jednotlivých variant řešení.

Kompetence komunikativní

Žák rozumí a aktivně používá sportovní terminologii, správně používá smluvená znamení. Aktivně spolupracuje a podporuje členy skupiny (družstva) při všech sportovních činnostech. Žák naslouchá názorům ostatních účastníků sportovního podniku, prezentuje výsledky všech soutěží.

Sociální a personální kompetence

Žák rozvíjí vztahy při skupinové práci, při týmovém řešení úkolů, respektuje jiné názory, prezentuje a obhajuje vlastní myšlenky, učí se sebehodnocení a hodnocení druhých i práce skupiny, dodržuje sportovní etiku, pravidla a jednání fair-play.

Kompetence občanské

Žák se chová zodpovědně ve všech životních situacích, především v krizových situacích a situacích ohrožujících život a zdraví, poskytne ostatním účinnou první pomoc. V průběhu všech činností se snaží o příkladné chování.

Kompetence k podnikavosti

Žák bezpečně používá veškeré sportovní vybavení a zařízení, plní všechna vymezená pravidla a dodržuje BOZP při všech sportovních činnostech.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolských projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů...

Předmět Tělesná výchova zajišťuje ve všech ročnících LVVZ v Rokytnici nad Jizerou v chatách RSG Nymburk. Pořádá letní sportovně turistické kurzy (STK) v třetím (předmaturitním) ročníku v Horním Bradle a na Ohři.

V rámci soutěžení středních škol okresu Nymburk pořádá soutěže v lehké atletice, volejbalu, basketbalu. V rámci školy zajišťuje průběh dlouhodobé soutěže Streetballová liga.

V průběhu Branného dne zaštiťuje přidělená stanoviště.

Na začátku prosince organizuje společně s žáky zeměpisného semináře Noční orientační závod na Ostrově. V této lokalitě se v červnu koná i běžecká štafeta O pohár ředitele školy.

2.3 Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu

Vzdělávací strategie TEV se zaměřují zejména na rozvoj kompetencí. V jednotlivých třídách a ročnících jsou vzdělávací strategie, metody a formy ovlivněny fyzickou vyspělostí žáků, zájmy a zaměřením jak vyučujících, tak i žáků a jejich počtem ve třídě.

Ve výuce využívají metody vhodné pro konkrétní náplň hodiny a odpovídající dovednosti žáků: praktická ukázka, výklad, pokus-omyl, frontální, skupinová a individuální výuka.

Typickou organizační formou výuky je vyučovací hodina, sportovní kurz, soutěž a závody.

2.4 Příspěvek předmětu pro naplnění povinných průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova

Předmět přispívá k poznávání a zvládnání vlastního chování, respektování mezilidských vztahů v kolektivu, správné řešení vzniklých konfliktů, dodržování a rozvoj asertivního chování, zvládnání role rozhodčího, trenéra, kapitána a hráče ve hře.

Výchova k myšlení k evropským a globálním souvislostem

K naplňování tohoto tématu předmět není určen.

Multikulturní výchova

Předmět přispívá k rozpoznávání individuálních zvláštností a k respektování příslušníků jiných etnik, k rozvoji tolerantních vztahů mezi lidmi a k boji proti všem druhům diskriminace.

Environmentální výchova

Předmět přispívá k poznání vlivu prostředí na zdraví člověka, utváří správný životní styl, seznamuje se s možnou ochranou při sportovních akcích, učí odpovědnosti ke vztahu k přírodě.

Mediaální výchova

Předmět přispívá ke schopnosti zdokumentovat a zpracovat výsledky pořádaných sportovních soutěží, včetně jejich zveřejňování v médiích (tisk, školní webové stránky). Předmět dále přispívá k vyhledávání sportovních zpravodajství z vrcholných, výkonnostních i masových soutěží. Sportovní přenosy jsou zdrojem zábavy a informací.

2.5 Příspěvek předmětu k naplnění MP „Ochrana člověka za mimořádných událostí“

Souhrnné informace studenti získávají při branném dnu, LVVZ a STK. Předmět přispívá k nácviku poskytování první pomoci, k činnosti při živelních pohromách, k činnosti při vyhlášení hrozby a vzniku mimořádných událostí, přispívá k činnosti při úniku nebezpečných látek, seznamuje se signály CO a nácviku evakuace.

2.6 Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí

ICT

Tělesná výchova se na integraci této vzdělávací oblasti přímo nepodílí.

Geologie

Tělesná výchova se na integraci vzdělávací oblasti nepodílí.

Člověk a svět práce

Tělesná výchova se na integraci vzdělávací oblasti podílí jen okrajově.

Výchova ke zdraví

Výchova ke zdraví je nedílnou součástí vyučování TEV. Ve výuce se žáci seznamují s tématy hygieny při sportu, výživy a zdraví, otužování, významu pohybu pro zdraví, denního režimu, první pomoci při úrazech, prevenci civilizačních chorob, rizik zneužití návykových látek a dopingu, dodržování pravidel silničního provozu, sebeovládání a zvládnání problémových situací.

2.7 Používané učebnice a další typické studijní materiály:

Pravidla jednotlivých sportů, Časopis TVM

Odborná literatura:

Příbramský, M. (1999): Lyžování. Praha: Grada

Dvořák, F. (1992): Běh na lyžích. Olympia: Olympia

Brtník, J., Neumann, J. (1999): Zimní hry na sněhu i bez něj. Praha: Portál

- Applt, K. a kol. (1989): Názvosloví pro cvičitele. Praha: Olympia
Hoch, M. (1991): Učte děti plavat. Praha: Olympia
Choutka, M., Dovalil, J. (1991): Sportovní trénink. Praha: Olympia
Velenský, E.: Košíková. Praha: Olympia
Neumann, J. (2000): Dobrodružné hry a cvičení v přírodě. Praha: Portál
Mazal, F. (2000): Pohybové hry a hraní. Olomouc: Hanex

2.8 Autoevaluace na úrovni předmětu

Kontrola a evaluace se uskutečňuje v průběhu celého čtyřletého vzdělávacího cyklu. Hodnocení výsledků studentů v předmětu Tělesná výchova je prováděno s ohledem na fyzické předpoklady, dovednosti, schopnosti a aktuální fyzický stav studentů. Vyučující za tím účelem zařazuje do výuky hodnocení testovými bateriemi, hodnocení výkonů v měřitelných disciplínách, hodnocení pohybových sestav. Vyučující prověřuje nastudování teoretických podkladů - pravidel a historie jednotlivých sportů vyžaduje jejich prezentaci.

Učitel preferuje motivující průběžné slovní hodnocení během vyučovací jednotky. Podporuje vzájemné hodnocení žáků, rozvíjí schopnosti potřebné k hodnocení vlastních výkonů i výkonů spolužáků. K hodnocení využívá objektivně naměřené výkony a jejich porovnávání s tabulkami i s výsledky dosaženými v předcházejících obdobích. Hodnocení výrazně ovlivňuje i reprezentace školy, aktivity v hodinách a celkový přístup k předmětu.

1.5 Mezipředmětové přesahy

Příspěvek ostatních předmětů pro IVT

Cizí jazyk

→ porozumění odborné terminologii

Matematika

→ algoritmus a algoritmický přístup k řešení úloh

Fyzika

→ fyzikální principy využívané při konstrukci HW

Předměty všech vzdělávacích oblastí

→ znalosti a dovednosti s využitím aplikačního SW

Příspěvek IVT ostatním předmětům

Předměty všech vzdělávacích oblastí

→ Dovednost ovládat široké možnosti výpočetní techniky využijí žáci při zpracování samostatných prací, laboratorních prací, referátů a prezentací zadávaných v ostatních vyučovacích předmětech.

→ Žáci se naučí ovládat SW, který lze uplatnit při výuce v ostatních předmětech.

1.6 Volitelné předměty pro studenty předmaturitního ročníku a pro maturanty, které rozvíjejí učivo i kompetence předmětu

Na předmět IVT navazuje volitelný předmět:

Aplikace pod Windows

Seminář je koncipován jako jednoletý a je nabízen žákům předmaturitního ročníku. Vyučuje se 2 hodiny týdně.

Obsahem semináře je prohloubení znalostí v kancelářských aplikacích, zejména v tabulkovém kalkulátoru MS Excel, dále databázový program MS Access.

Seminář je vhodný pro žáky všech oborů a pro zájemce o výpočetní techniku.

Programování

Seminář volně navazuje na seminář Aplikace pod Windows z předmaturitního ročníku. Nabízí se jako dvouhodinový seminář žákům maturitního ročníku.

Žáci se naučí v semináři základům programování v jazyce C++.

Seminář je určen zájemcům o studium hlavně technických vysokých škol, MFF UK a dalších fakult, kde se programování vyučuje.

Absolvování semináře Aplikace pod Windows a semináře Programování je nutnou podmínkou pro absolvování profilové maturitní zkoušky z IVT.

2. Cíle předmětu a vzdělávací a výchovné strategie uplatňované v předmětu

Žáci získají teoretické znalosti a praktické dovednosti nezbytné při práci s informacemi a zařízeními výpočetní techniky. Zároveň se naučí techniku efektivně využívat a šetrně s ní zacházet.

Seznámí se se vznikem, přenosem, uchováním, zpracováním, sdělováním a využíváním informací, naučí se orientovat ve stále rostoucím množství informací a informačních zdrojů. Vedle rozšiřování a prohlubování gramotnosti žáků v této oblasti je předmět svým obsahem zaměřený k praxi, k rozvíjení jejich algoritmického a logického myšlení a vede je k systematickému přístupu při řešení problémů. Žáci se mají naučit vyhledávat v klasických i elektronických zdrojích informací a využívat vyhledané informace a výpočetní techniku při řešení praktických úloh a problémů.

Žáci se naučí formulovat požadavek na vyhledání informace, posoudit relevantnost a věrohodnost získané informace využitím více zdrojů. Naučí se pracovat s Internetem nejen jako se zdrojem informací, prostředkem komunikace, ale i jako s prostředkem pro prezentaci výsledků činnosti jednotlivce i instituce.

Žáci by si měli na základě získaných kompetencí, poznatků, schopností a dovedností uvědomit možnosti informatiky při vlastním celoživotním vzdělávání a výpočetní techniku a dostupný software využívat ke zvýšení efektivity učení. Žáci by měli na základě získaných znalostí a vědomostí zaujmout odpovědný přístup k nevhodným nebo nepravdivým obsahům vyskytujícím se na Internetu nebo v jiných médiích. Zároveň by měli získat základní povědomí o autorských právech v oblasti softwaru.

2.1 Příspěvek předmětu k rozvoji klíčových kompetencí

Kompetence k učení

Žáci se seznamují se vznikem, přenosem, uchováním, zpracováním, sdělováním a využíváním informací, naučí se orientovat ve stále rostoucím množství informací a informačních zdrojů. Využívají různé metody racionálního uvažování, posuzují získané výsledky a vyvozují závěry, vyhledávají a třídí informace na základě jejich pochopení a využívají je v procesu učení, v tvůrčích činnostech a praktickém životě.

Kompetence k řešení problémů

Vedle rozšiřování a prohlubování gramotnosti žáků v této oblasti směřuje předmět svým obsahem zaměřeným na praxi k rozvíjení jejich logického i algoritmického myšlení a vede je k systematickému přístupu při řešení problémů. Žáci se mají naučit vyhledávat v klasických i elektronických zdrojích informací a využívat vyhledané informace a výpočetní techniku při řešení praktických úloh a problémů.

Kompetence komunikativní

Žáci se naučí pracovat s Internetem nejen jako se zdrojem informací, prostředkem komunikace, ale i jako s prostředkem pro prezentaci výsledků činnosti.

Kompetence sociální a personální

Tyto kompetence jsou u žáků rozvíjeny při práci ve skupinách. Žák vnímá názory druhých, přispívá k diskusím, obhájí své vlastní názory, umí přijmout kritiku.

Kompetence občanské

Žáci by měli na základě získaných znalostí a vědomostí zaujmout odpovědný přístup k nevhodným a nepravdivým obsahům vyskytujícím se na Internetu nebo v jiných médiích. Zároveň by měli získat základní povědomí o autorských právech v oblasti softwaru.

Kompetence k podnikavosti

Žáci se naučí techniku efektivně využívat, šetrně s ní zacházet a získat hlubší teoretické znalosti a praktické dovednosti nezbytné při práci s informacemi a zařízeními výpočetní techniky.

Žáci se naučí vyhledávat informace, ověřit jejich věrohodnost a věcnou správnost, následně je zpracovávat při práci v textovém, tabulkovém či grafickém editoru, při elektronické komunikaci v řešitelském týmu, a prezentovat výsledky své práce. Dovednost ovládat široké možnosti výpočetní techniky žáci využijí při zpracování samostatných prací, referátů a prezentací zadávaných v ostatních vyučovacích předmětech.

2.2 Podíl předmětu na realizaci celoškolských projektů, mezinárodních aktivit, projektových dnů...

IVT se podílí na realizaci projektu Integrace ICT a Geologie v ŠVP Gymnázia Nymburk a na dlouhodobé udržitelnosti jeho výstupů a produktů.

Znalosti, dovednosti a schopnosti, které žáci získali v předmětu, využívají zejména při přípravě zahraničních exkurzí, při prezentaci výstupů z mimoškolních akcí, v komunikaci se zahraničními partnery.

2.3 **Vzdělávací strategie, metody a formy uplatňované v předmětu**

Vyučující volí takové strategie, metody a formy, při kterých motivuje žáky zařazováním úloh z praxe a úloh, které se týkají ostatních předmětů. Výběrem vhodných úkolů rozvíjí schopnost analyzovat problémy a řešit je samostatně. Učí žáky získávat informace z internetu a kriticky je hodnotit. Zadává úlohy vyžadující vzájemnou spolupráci. Učí navrhnout či používat různé informace i různé metody řešení. Kladně hodnotí aktivitu žáků.

Velmi důležitým aspektem pro práci v předmětu jsou úzké mezipředmětové vztahy s naprostou většinou ostatních předmětů. K této skutečnosti je přihlédnuto při výběru obsahu učiva, s jehož pomocí je dosahováno očekávaných výstupů oboru.

2.4 **Příspěvek předmětu k naplnění povinných průřezových témat**

Osobnostní a sociální výchova

V této oblasti je pozornost soustředěna na rozvíjení pozornosti, dovednost zapamatování, schopnosti soustředit se na řešení problému, vyhledání informací a ověření jejich věrohodnosti a věcné správnosti, následné zpracování při práci v textovém, tabulkovém či grafickém editoru, při elektronické komunikaci v řešitelském týmu a prezentaci výsledků práce.

Výchova k myšlení k evropským a globálním souvislostem

Cílem je získání informací o zemích Evropy a světa, o jejich životě a aktuálních událostech, orientovat se v nabídce vzdělávacích, pracovních, kulturních příležitostí a snažit se o navazování kontaktů se studenty jiných zemí.

Multikulturní výchova

Žáci poznávají vzájemné vztahy mezi příslušníky různých národů a etnik.

Při práci ve třídě a skupinách se žák učí přijímat druhé jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci.

Environmentální výchova

Zejména v tématech tabulky se zabývá vzorci a grafy, tvorbou HTML stránek.

Žáci zjišťují aktuální informace o stavu životního prostředí v blízkém okolí i ve světě, hledají způsoby řešení ekologických problémů.

Mediaální výchova

Získávání aktuálních informací z médií, využití výpočetní techniky v přípravě referátů, publikování na internetu.

2.5 **Příspěvek předmětu k naplnění MP „ochrana člověka za mimořádných událostí“**

Žáci se prostřednictvím internetu seznamují s prováděním první pomoci a s příčinami, vlivem a důsledky různých přírodních katastrof (zemětřesení, sopečná činnost, povodně, požáry, atmosférické poruchy) na člověka a přírodní ekosystémy.

2.6 **Příspěvek předmětu k integraci vzdělávacích oblastí**

ICT

IVT se podílí na kontrole dosažení těchto OVO ze vzdělávací oblasti Informatika a informační a komunikační technologie, které jsou integrovány do ostatních předmětů.

Geologie

IVT se nepodílí na integraci předmětu.

Člověk a svět práce

Využíváním moderních informačních technologií se žáci učí hodnotit své pracovní schopnosti, kriticky analyzovat mediální informace a teoretické znalosti prakticky aplikovat na aktuální situaci. Získané znalosti a dovednosti uplatní při tvorbě dokumentace pro přijímací řízení k dalšímu studiu, případně ve zvolené profesi pro vhodnou prezentaci své osoby a výsledků své práce.

Výchova ke zdraví

Prostřednictvím ICT žáci získávají a analyzují informace, které jim umožní lépe se orientovat v problematice zdravého životního stylu a výrazně ovlivňovat své životní a pracovní postoje ke zdraví.

2.7. Používané učebnice a další typické studijní materiály

Učebnice:

Navrátil, Pavel (2004): S počítačem nejen k maturitě, ComputerMedia, Prostějov

Matuš, Zdeněk (2005): Excel v příkladech, ComputerMedia, Prostějov

Matuš, Zdeněk (2006): Access v příkladech, ComputerMedia, Prostějov

Manuály, řešené ukázkové úlohy, zdroje z Internetu,...

2.8. Autoevaluace na úrovni předmětu

Pro celkové hodnocení používáme klasifikaci. K zjišťování pokroku studentů jsou využívány didaktické testy, samostatné práce, případně ústní zkoušení. V předmětu jsou využívána následující kritéria pro hodnocení:

- úroveň zvládnutí požadovaných znalostí a dovedností
- schopnost řešit problémové situace
- úroveň komunikačních dovedností
- schopnost vykonávat činnosti smysluplně a řešit předpokládané problémy tvůrčím způsobem
- změny v chování, postojích a dovednostech

Pro celkové hodnocení žáka vyučující vezme v přiměřené míře v úvahu i zájem o předmět a projev žáka a jeho postoje ve vyučovacích hodinách.